

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقدنامه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی (۳)

تدوین

دکتر جان‌اله کریمی مطهر

(استاد دانشگاه تهران)

دکتر احمد رضانی

(استادیار پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

تهران، ۱۳۹۶

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، صندوق پستی ۶۴۱۹-۱۴۱۵۵، تلفن: ۳-۸۱۰۴۶۸۹۱، فکس: ۸۱۰۳۶۳۱۷

نقدنامه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی (۳)

تدوین: دکتر جان‌اله کریمی مطهر و دکتر احمد رمضانی

مدیر انتشارات: ناصر زعفرانچی

دبیر علمی نقدنامه‌ها: دکتر جان‌اله کریمی مطهر

سر ویراستار: سید احمد عسکری

مسئول اجرایی: حسین مقیسه

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: آمنه دارایی

مسئول فنی: عرفان بهاردوست

ناظر چاپ: مجید اسماعیلی زارع

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: تفرید

حق چاپ برای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی محفوظ است.

سرشناسه: کریمی مطهر، جان‌اله، ۱۳۴۳ - گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: نقدنامه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی (۳) به کوشش جان‌اله کریمی مطهر، احمد رمضانی.
مشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۱۵۰ ص.
شابک: 3-923-964-426-978
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۴۹] - ۱۵۰.
یادداشت: نمایه.
موضوع: زبان -- کتاب‌های نقدشده
موضوع: Language and languages -- Book reviews
موضوع: زبان‌شناسی -- کتاب‌های نقدشده
موضوع: Linguistics -- Reviews
شناسه افزوده: رمضان، احمد، ۱۳۵۹ - گردآورنده
شناسه افزوده: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۶۷۵ ن ۴/۶۲۶۵ Z
رده بندی دیویی: ۰۰۱/۳
شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۰۴۳۴۷

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۷
مقدمه.....	۱۱
نقد و بررسی کتب.....	۱۵
درآمدی بسیار کوتاه: بارت.....	۱۷
درآمدی بسیار کوتاه بر پسامدرنیسم.....	۲۷
مقدمه‌ای بر ادبیات انگلیسی.....	۴۹
درآمدی بر ادبیات انگلیسی (۱).....	۵۱
شعر انگلیسی.....	۵۳
فنون و صناعات ادبی.....	۵۵
ادبیات و آموزش زبان.....	۵۷
انگلیسی برای دانشجویان رشته پزشکی (۱).....	۶۱
انگلیسی برای دانشجویان رشته پزشکی.....	۶۵
انگلیسی برای دانشجویان رشته شنوایی‌شناسی.....	۷۱
انگلیسی برای دانشجویان رشته تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت.....	۷۷
انگلیسی برای دانشجویان رشته‌های مدیریت جهانگردی و هتلداری.....	۸۱
انگلیسی برای دانشجویان رشته روانشناسی صنعتی و سازمانی.....	۸۷
انگلیسی برای دانشجویان رشته فلسفه و کلام اسلامی.....	۸۹
انگلیسی هفتم.....	۹۳
اصول و روش ترجمه.....	۹۷
ترجمه متون ساده.....	۱۰۱
مرجعی پیشرفته برای ترجمه.....	۱۰۷
اصول و مبانی نظری ترجمه.....	۱۱۱
واژه‌شناسی انگلیسی: همراه با فرایندهای واژه‌سازی در انگلیسی و فارسی.....	۱۱۹

- ۱۲۷..... ساخت اشتقاقی واژه در فارسی امروز
- ۱۳۱..... ساخت زبان فارسی
- ۱۳۵..... گفتارهایی در نحو
- ۱۳۹..... مرجع‌شناسی عمومی لاتین
- ۱۴۱..... نمود فعل در زبان روسی، قواعد و کاربرد
- ۱۴۷..... فهرست داوران
- ۱۴۹..... نمایه کتب و نویسندگان

پیش‌گفتار

نقد کتب دانشگاهی و علوم انسانی یک ضرورت است که مقدمه‌گذار از وضع موجود به سوی وضع مطلوب است. نقد فی‌نفسه ضروری و ارزشمند است، اما خود زمینه‌ساز نظریه‌پردازی‌های نوین و نگارش آثار جدید است. نقد محتوایی هر اندیشه و اثری با نقد شکلی آن همراه است. به همین دلیل در گروه‌های تخصصی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، بررسی، تحلیل و نقد آثار دانشگاهی از دو بعد شکلی و محتوایی صورت می‌گیرد و داوری علمی این آثار، مؤلفه‌های گوناگون شکلی / بیرونی و محتوایی / درونی هر کتابی را در نظر می‌گیرد و به‌بوته نقد علمی می‌نهد.

درواقع شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، تنها مجموعه علمی و دانشگاهی است که سیزده گروه علمی و تخصصی را که ناظر بر رشته‌های مختلف علوم انسانی در دانشگاه است، سامان‌دهی می‌کند و بیش از بیست سال سابقه فعالیت در زمینه بررسی، تحلیل، ارزیابی و نقد متون و کتب علوم انسانی را دارد. در این راستا از مشارکت شبکه پویای استادان حوزوی و دانشگاهی سراسر کشور و صاحب‌نظران و استادان علوم انسانی بهره‌مند است.

سیاست اصلی این شورا، کمک به رشد تفکر انتقادی در تولید آثار علمی و دانشگاهی است؛ زیرا تولید علم در حوزه علوم انسانی بدون نقد وضعیت موجود و به‌ویژه نقد کتب درسی و دانشگاهی و منابع علمی حوزه علوم انسانی امکان‌پذیر نیست. توسعه فرهنگ نقد در جامعه علمی، تقویت جایگاه علوم انسانی، نسبت‌سنجی سازواری تولید علوم انسانی با مبانی فرهنگ و جهان‌بینی ایرانی - اسلامی، تدوین و اصلاح سرفصل‌های درسی و برنامه‌های

۸ نقدنامه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی (۳)

آموزش علوم انسانی و تولید متون دانشگاهی با رویکرد بومی ایرانی - اسلامی، از دیگر اهداف این شورا است.

هر یک از گروه‌های تخصصی شورا، وظایف و برنامه‌های متنوعی را در جهت نیل به اهداف پیگیری می‌کنند. در این میان، تنظیم و تدوین و چاپ و نشر نقدنامه‌های تخصصی در حوزه‌های تخصصی، یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های گروه‌های مزبور است که محصول فرایندی طولانی و کاری پرحمت است؛ زیرا هر نقدنامه، خلاصه‌ای از جمع‌بندی نهایی داوری‌های علمی دربارهٔ یک کتاب را در برمی‌گیرد و محتوای آن در فرایند نقد متون فراهم می‌گردد؛ فرایندی که از برگزاری جلسات علمی گروه تا گزینش متن درسی و انتخاب داوران و ارسال فرم‌های داوری و گردآوری و جمع‌بندی نتایج کار، روندی زمان‌مند و متکی به کار گروهی است. به‌رغم تلاش در جهت کم‌کردن زمان کسب نتیجه و افزایش کیفیت علمی نقد و داوری آثار علوم انسانی، بازبینی و بازنویسی فرم‌های مربوط و تأمین حدنصاب‌های لازم و رعایت ملاک‌های علمی کافی، فرایندی طاقت‌فرسا را به مدیران و دبیران گروه‌های تخصصی تحمیل می‌کند. با این حال همواره تلاش برای نیل به اهداف و کسب شرایط مطلوب و نتایج جامع ادامه داشته و دارد.

مجموعه حاضر با عنوان «نقدنامه گروه تخصصی زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی»، یکی از دستاوردهای علمی و محصولات کار انتقادی گروه‌های «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» است که در روند همکاری نزدیک سه حلقه «شورای مرکزی»، «گروه تخصصی» و «دبیرخانه شورا» حاصل شده است.

همکاری و هم‌فکری همهٔ اندیشمندان، صاحب‌نظران، استادان، پژوهشگران و نویسندگان محترم حوزه‌های گوناگون تخصصی علوم انسانی می‌تواند ما را در نیل به اهداف متعالی علوم انسانی و تأمین شرایط مناسب و کیفیت مطلوب آثار علمی و دانشگاهی یاری رساند.

پیش‌گفتار ۹

تلاش‌های ارزشمند جناب آقای دکتر کریمی مطهر، رییس محترم گروه تخصصی زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی و دبیر محترم گروه، جناب آقای دکتر احمد رضانی در تدوین این اثر را ارج می‌نهم و برای آنها توفیق روزافزون مسئلت می‌نمایم.

دبیرخانه شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

مقدمه

گروه تخصصی زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی به صورت رسمی از تاریخ ۱۳۷۵/۱۰/۲۰ با حضور نه تن از اساتید صاحب‌نظر شروع به فعالیت کرد. در طول این سال‌های گذشته تلاش شد گروه به‌عنوان یک مرجع نقد کتب آموزشی و پژوهشی رشته‌های مختلف زبان‌های خارجی در سطح دانشگاه‌های کشور معرفی گردد و به صورت علمی، تازه‌های نشر این حوزه را نقد و بررسی کند. همیشه تلاش شد این فکر در سطح جامعه علمی و دانشگاهی کشور القا شود که مرجعی در سطح کشور وجود دارد که کتاب‌های مختلف حوزه زبان‌شناسی و زبان و ادبیات خارجی را بلافاصله نقد و بررسی می‌کند.

گروه برای رسیدن به اهداف خود به نقد و بررسی کتاب‌هایی پرداخته که در دانشگاه‌های کشور به‌عنوان منابع اصلی و فرعی درس‌ها معرفی و تدریس می‌شود. در این نقد و بررسی‌ها به‌طور کلی داوران کوشیده‌اند با در نظر داشتن معیارهای مندرج در فرم‌های تهیه‌شده از سوی شورا، درباره کتاب‌ها اظهار نظر کنند و در معرفی بهترین منابع برای تدریس در دانشگاه‌ها، برخوردار بودن مآخذ از ملاک‌های زیر را لحاظ کنند و آنها را از نویسنده کتاب انتظار داشته باشند:

۱. تناسب حجم کتاب با تعداد واحد درس معین؛
۲. هماهنگ بودن عناوین کتاب با محتوای آن و رعایت قواعد زبان فارسی و نکات بلاغی و کاربرد صحیح شیوه‌های نقلی، توصیفی، برهانی و تحلیلی در تدوین کتاب و در تناسب با موضوع آن؛
۳. به‌روزر بودن و غنای مطالب کتاب و بهره‌گیری از آخرین دستاوردهای دانش بشری در حوزه مربوطه؛

۴. استفاده از اصطلاحات تخصصی مناسب و معادل‌های مقبول در حوزه تخصصی اثر؛
 ۵. تناسب محتوایی اثر با تعداد واحدهای درس معین؛
 ۶. استفاده نویسنده از منابع متعدد و معتبر و روزآمد از حیث علمی و رعایت تسلسل و انسجام منطقی مطالب در کل متن؛
 ۷. مطمح نظر قراردادن اصول اخلاقی و مغایر نبودن آثار با ارزش‌های اسلامی، ایرانی و بومی؛
 ۸. رعایت سایر نکات فنی و ویرایشی که شورای بررسی متون در فرم‌هایی به‌منظور نظرخواهی از صاحب‌نظران تدوین کرده، تا کتاب‌های موجود را نقد و بررسی و براساس ضوابط علمی، محاسن و معایب آثار را تدوین کنند.
- براساس شیوه‌نامه مصوب شورای بررسی متون، هر کتاب برای داوری برای دو تن از اعضای صاحب‌نظر هیئت علمی دانشگاه‌ها یا مؤسسات طراز اول تحقیقاتی سراسر کشور ارسال می‌شود. برای انتخاب داوران نیز معیارهایی چون صاحب‌نظر بودن در حوزه آن کتاب و تدریس درس در رابطه با کتاب مطمح نظر بوده است. فرم‌های داوری را دو نفر دیگر به‌عنوان بازبین ملاحظه و نتیجه داوری‌ها را در قالب فرم‌های بازبینی برای طرح در جلسه گروه عرضه می‌کنند. پس از آن، گروه تخصصی زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی که متشکل از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی مختلف است، نظر خود را به‌صورت نهایی درباره کتاب اعلام می‌نمایند.
- در طول هجده سال گذشته، حدود ۱۳۰ نفر از اساتید برجسته زبان‌های خارجی دانشگاه‌های مختلف کشور به‌عنوان اعضا و داوران این گروه همکاری داشته‌اند و حاصل این همکاری، بررسی و نقد دویست کتاب است. همچنین گروه در طول این مدت، ۱۲ عنوان کتاب تألیف و ۲۲ نشست تخصصی برگزار کرده است. برای استفاده بهتر از دیدگاه‌های

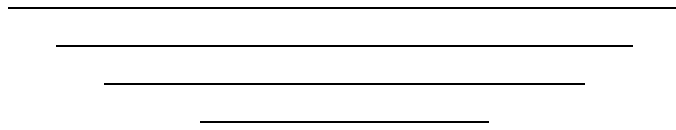
داوران محترم گروه مقرر شد داوری‌های اساتید محترم در قالب نقدنامه‌های تخصصی چاپ شود و مورد بهره‌برداری گسترده صاحب‌نظران و علاقه‌مندان این حوزه قرار گیرد. مجموعه حاضر حاصل این تعاملات فکری است که ضمن قدردانی از تمام عزیزانی که در راستای برآوردن این هدف، گروه را یاری نموده، حاصل اندیشه و تلاش خود را در اختیار علاقه‌مندان اعم از اساتید، دانشجویان و... نهادند، تقدیم می‌شود. همچنین حمایت‌های مستمر زنده‌یاد دکتر صادق آیینه‌وند، ریاست محترم وقت شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، درخور تشکر و سپاس فراوان است. از مساعی ارزنده دبیرخانه شورای بررسی متون نیز سپاسگزاریم.

شایان ذکر است که برخی از کتاب‌های نقدشده در این مجموعه را نویسندگان و مترجمان بازنگری و ویرایش کرده‌اند. بنابراین حین خواندن متن نقد باید به سال نشر اثر نیز توجه کرد. درحقیقت این اثر به مستندسازی نقدهای انجام‌شده در سال‌های گذشته پرداخته است. باین حال در صورتی که مؤلفان یا مترجمان کتاب‌های نقد و بررسی شده، توضیح و یا پاسخی درباره نقدهای چاپ‌شده داشته باشند، در شماره‌های بعدی نقدنامه‌های گروه به چاپ خواهد رسید. درضمن گروه آمادگی دارد جلساتی را با حضور مؤلفان و داوران محترم برای نقد با حضور مؤلف و داوران محترم و با دعوت از علاقه‌مندان این حوزه برگزار نماید. امید است خوانندگان محترم این مجموعه، پس از مطالعه آن، نظر و پیشنهاد خود را جهت پربرتر شدن نقدهای این گروه به نشانی دبیرخانه شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی ارسال فرمایند. گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی مشتاقانه پذیرای نقدها و پیشنهادهاى همه همکاران و خوانندگان عزیز خواهد بود.

جاناله کریمی مطهر

رییس گروه تخصصی زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی

نقد و بررسی سے کتب

درآمدی بسیار کوتاه: بارت

جاناتان کالر. مترجم: تینا امراللهی. تهران: علم: ۱۳۸۹. چاپ نخست، ۲۱۹ صفحه

از این کتاب می‌توان برای تدریس درس‌های تاریخ ادبیات قرن بیستم و نقد ادبی در دوره کارشناسی رشته زبان فرانسه (گرایش ادبی) به‌عنوان منبع فرعی استفاده کرد.

- کتاب دارای پیشگفتار، بیان هدف، مقدمه کلی، فهرست اجمالی، جدول، تصویر و کتاب‌شناسی است.

- رنگ جلد و طرح هندسی آن در مجموع نوعی کهنگی را القا می‌کند.

- از نظر حروف‌نگاری به برخی ظرایف توجه نشده و گاهی تداعی‌کننده کتاب‌های دهه ۶۰ است. برخی نکات عبارتند از:

✓ گیومه‌های نازیبا و چسبیده به کلمات (در سرتاسر متن)

✓ خطوط تیره نازیبا و چسبیده به کلمات (در سرتاسر متن)

✓ رعایت نکردن برخی فاصله‌ها یا نیم‌فاصله‌ها (این موارد محدودند، مانند ص ۵۹:

«خرده بورژوازی»؛ ص ۷۸: «باتحکم»).

- صفحه‌آرایی اثر چندان مطلوب نیست و ایرادهایی از این نظر دیده می‌شود، مانند:

✓ نبودن فاصله از سر خط در آغاز بندها و نداشتن فن جایگزین (مثل فاصله بین بندها یا غیره).

✓ فضای خالی در پایان برخی صفحات، به‌ویژه زمانی که در صفحه بعد یک

تصویر وجود دارد (ص ۴۰، ۸۲، ۹۵، ۱۲۲، ۱۴۳، ۱۶۷ و ۱۸۲)، درحالی‌که در متن

اصلی این مشکل دیده نمی‌شود.

- ✓ بی‌توجهی به ابعاد تصویر، بی‌دقتی در انتخاب مکان مناسب برای آن و نیز استفاده از فونت متن برای زیرنویس تصاویر (ص ۳۱).
- ✓ فضای خالی در میانه جمله و حتی میانه یک عنوان (پایان ص ۱۳۵)؛ نقل‌قول طولانی (ص ۱۵۶) برخلاف بقیه، از سر سطر فاصله نگرفته است.
- کیفیت صحافی چندان خوب نیست.
- غلط‌های چاپی پرشمار نیستند، جز موارد معدودی مانند: ص ۷۷: در ترجمه عبارت «...La Jalousie, with its repeated geometrical descriptions...»، واژه «توصیف‌ها» از قلم افتاده و جمله به این صورت درآمده است: «حسادت، با هندسی پی‌درپی‌اش...»؛ ص ۹۴: «افتتاحیه‌اش» به جای افتتاحیه‌اش؛ ص ۱۴۷: «کمه‌ها» به جای دکمه‌ها (buttons)؛ ص ۱۸۳: تکرار فعل «می‌پردازند».
- اثر از نظر آیین نگارش و اصول ویرایش به شدت دچار ناهمگونی است و درنهایت آشکار نمی‌شود که کدام رسم‌الخط ملاک قرار گرفته است: الف) جدانویسی: برخی عناصر جدا نوشته شده‌اند و برخی چسبیده. عناصر جدانویسی شده همیشه جدا نوشته نشده‌اند:
- ✓ «ی» آخر (جایگزین همزه) و «ها»ی جمع، جدانویسی شده‌اند که به‌خودی‌خود محل هیچ اشکالی نیست: «حوزه‌ی» (ص ۱۰)؛ «علاقه‌ی» (ص ۱۱)؛ «نظام‌ها» (ص ۲۰)؛ «چارچوب‌ها» (ص ۲۱)؛ «صورت‌ها»، «کیفیت‌ها» (ص ۵۹) و غیره.
- ✓ وندهایی چون «(ا)ش» و «شان» - که فراوان نیز مورد استفاده قرار گرفته - در مقام پسوند مالکیت یا در مقام متمم اسم و...، گاهی به واژه قبل چسبیده و گاهی از آن جداست: برای مثال در واژه‌هایی مانند «مختلفش» (ص ۱۲)، «بیانشان» (ص ۱۹)، «نظریاتش»، «بعدیش» (ص ۲۵)، «قرار گرفتنش» (ص ۳۷)،

نقد و بررسی کتب ۱۹

«تمامشان» (ص ۱۱۲)، «معمولش» (ص ۱۵۰)، «درونشان» (ص ۱۵۱) و «مشرکشان» (ص ۱۵۹) به واژه قبل چسبیده، اما در واژه‌هایی نظیر «اجتماعی‌شان» (ص ۴۶)، «زیبایی‌شناسی‌اش» (ص ۷۰)، «نظری‌شان» (ص ۱۵۰) و... جدا آمده است.

✓ واژه‌هایی که پس از صفات اشاره (آن، این، همین، همان) آمده‌اند، اعم از اسم و فعل، به صفات اشاره چسبیده‌اند، درحالی‌که این صفات و موصوفات آنها از نظر دستوری عناصری مستقل‌اند و دست‌کم باید با نیم‌فاصله از یکدیگر جدا شوند. البته اینجا نیز با همان ناهمگونی همیشگی، حتی در صفحه واحد مواجه می‌شویم: «همانطور» (ص ۲۰)؛ «اینکه» (ص ۲۱)؛ «اینجاست» (ص ۶۳)؛ «همان‌طور»، «آنطور» (ص ۷۸)؛ «آنند»، «با اینحال» (ص ۱۰۸)؛ «اینطور» (ص ۱۴۰) و غیره.

✓ برخی از واژه‌ها بهتر می‌بود با نیم‌فاصله نوشته شود: «زندگینامه»، «کتابنامه» (ص ۲)؛ «برنامه‌ایست که» (ص ۷۳)؛ «زمانیکه» (ص ۷۸)؛ «درحالی‌که» (ص ۱۴۰)؛ «به‌طوریکه» (ص ۱۴۲)؛ «آرمانشهر»، «فناوری» (ص ۱۵۱) و غیره.

ب) در زبان فارسی، آوردن جمله معترضه، بدل یا عطف‌بیان در پایان جمله پایه نه‌تنها زیبا نیست، بلکه در مواردی فرآیند مطالعه و فهم را مختل می‌کند:

✓ ص ۵۵: «آنچه جرقه‌ی رمان باشد برای بارت خود رمان بدون داستان و شخصیت‌های آن است؛ تکه‌هایی از مشاهدات هوشمندانه، جزئیات جهان پیرامون به عنوان آنچه بر معانی سطح دوم دلالت می‌کند» (نیز ن.ک. چهار سطر آخر ص ۵۵ و دو سطر اول ص ۵۶).

✓ ص ۶۸: «این کار اقدامی مضمونی نیست؛ تأکید بر روان‌شناسی عشق نزد راسین و یا دیدگاه‌های سیاسی میشله»؛ «... به کارگیری زبان‌های معاصر از

سوی بارت بیش از هر چیز، غرابت متونی که مورد مطالعه قرار داده را نشان می‌دهد - دل‌مشغولی‌های میشله، دنیای خفقان‌آور راسین و طبقه‌بندی جنون از سوی ساد، فوریه و لویولا».

✓ ص ۶۹: «انگیزه‌ی اصلی او نوشتاری ادبی است؛ کاربرد اجتماعی صورت ادبی که او در برشت دهه‌ی ۱۹۵۰ می‌یابد».

✓ ص ۱۴۲: «اعتراض جدی بارت نسبت به فضای روشنفکری که خود، به ایجادش کمک کرده بود، او را در نظر مخاطبانی که حال می‌توانستند چهره‌ی آشنای او را ببینند، شخصیتی پذیرفتنی جلوه می‌داد: کارشناس پراحساس و لذت‌طلب ادبیات که از علائق و لذت‌های خود، بدون به چالش کشیدن شیوه‌های اساس تفکر، می‌گفت».

(ج) استفاده از ویرگول در جمله فاعلی و به‌ویژه پس از خود فاعل:

✓ ص ۱۹: «... آنها، تظاهر شیفتگی‌های مداومی هستند که...».

✓ ص ۹۲: «انتقاد پیکار از بارت، عملاً بارت را به سخنگوی جنبش نقد نو تبدیل کرد».

✓ ص ۱۱۴: «دومین جنبه، به گسترش نوعی روایت‌شناسی مربوط می‌شود».

✓ ص ۱۴۲: «اعتراض جدی بارت نسبت به فضای روشنفکری که خود، به ایجادش کمک کرده بود...».

و ویرگول‌های نابه‌جای دیگر به تعداد فراوان.

(د) استفاده نکردن از ویرگول در جای لازم:

✓ ص ۸۵: «... منتقد به دنبال آن نبود که به حقایقی درباره‌ی اثر اشاره کند بلکه سعی می‌کرد...».

ه) استفاده از «را» پس از جمله (یعنی پس از فعل):

✓ ص ۶۸: «... به کارگیری زبان‌های معاصر از سوی بارت بیش از هر چیز، غرابت متونی که مورد مطالعه قرار داده را نشان می‌دهد».

✓ ص ۱۵۷: «سعی می‌کند آنچه به لحاظ دستوری برای آنها قابل قبول است را به دست دهد»؛ «... پذیرفتنی و قابل تشخیص است را تعیین کند».

• کتاب، ویرایش تخصصی ندارد. ناآشنایی (یا کم‌آشنایی) با زبان فرانسه و دوری از فضای ادبی - هنری داخل و خارج، سبب بروز خطاهایی حیرت‌انگیز شده است:
الف) واژه‌ها و عبارات:

✓ اسامی شماری از نویسندگان نام‌آور فرانسوی یا فرانسه‌زبان، غلط نوشته شده است: «برویر» به جای لابرویر^۱ (ص ۳۳)؛ «آلبر بگوئن» به جای آلبر بگن^۲؛ «برنانو» به جای برنانوس^۳ (ص ۶۰)؛ «لویی مارین» به جای لویی مارن^۴ (ص ۸۶)؛ «برنارد کومان» به جای برنار کومان^۵ (ص ۱۸۳)؛ «فونتنی» به جای قصه‌نویس آشنا برای همگان یعنی لافونتن^۶ (ص ۱۹۵)؛ «فیلیپ راجر» به جای فیلیپ روژه^۷ (ص ۲۰۱) و... .

✓ اسامی شخصیت‌های تاریخی یا داستانی: «هولات» به جای هولو^۸ (ص ۳۹)؛ «رَبزِپیر»^۹ به جای روبسپیر^{۱۰} (ص ۵۸) و... .

1 . LaBruyère
2 . Béguin
3 . Bernanos
4 . Marin
5 . Bernard Comment
6 . La Fontaine
7 . Philippe Roger
8 . Hulot
9 . Robespierre
10 . Robespierre

✓ عناوین آثار فرانسوی - از جمله آثار خود بارت، حتی آنهایی که به فارسی ترجمه شده‌اند - یا غیر فرانسوی بسیار مشهور که به نظر می‌رسد مترجم آنها را نمی‌شناسد، یا به دلیل ناآشنایی با زبان فرانسه و تفاوت‌های آن با انگلیسی، آنها را غلط ترجمه کرده است: «طوفان صدا» به جای «هسته صدا»، یا به تعبیر ناصر فکوهی «دانه صدا»؛ «نقد و واقعیت» به جای «نقد و حقیقت»^۲ (ص ۲۵)؛ «مجله تئاتر مردمی»^۳ به «تئاتر عامه‌پسند» ترجمه شده است (ص ۶۹)؛ نمایشنامه معروف برشت یعنی «ننه دلاور»^۴ تبدیل شده است به «شجاعت مادری» (ص ۷۰)؛ فیلم مشهور الیا کازان با عنوان «در بارانداز»^۵ ترجمه شده است به «در ساحل» (ص ۷۱)؛ «هیاهوی زبان» به جای «زمزمه زبان»^۶ (ص ۱۱۲) و بسیاری موارد دیگر که شاید از این مثال‌ها نیز وخیم‌تر باشد.

✓ ناآشنایی با معادل‌هایی که از دیرباز در زبان فارسی جاافتاده‌اند: در پاورقی ص ۳۶، مترجم به جای واژه‌های نویسنده^۷ و نویسا^۸ که از سال ۱۳۵۲ (سال ترجمه «نقد تفسیری» توسط محمدتقی غیائی) در همه ترجمه‌های بارت به چشم می‌خورد، به ترتیب دو واژه «مؤلف» و «نویسنده» را پیشنهاد کرده است؛ در ص ۱۸۸، نخستین جمله مارسل پروست در «طرف خانه سوان» (کتاب نخست از مجموعه «جست‌وجوی زمان از دست‌رفته») را همه می‌شناسند: «من مدت‌ها زود

1 . Le Grain de la voix
 2 . Critique et vérité
 3 . Le Théâtre populaire
 4 . Mother Courage
 5 . On the Waterfront
 6 . Le Bruissement de la langue
 7 . écrivain
 8 . écrivain

به رختخواب می‌رفتم» که در اینجا ترجمه شده است: «مدتی بود که زود به رختخواب می‌رفتم» و موارد فراوان دیگر.

ب) کلیت متن: به‌طور کلی ناآشنایی (یا کم‌آشنایی) با ادبیات فرانسه به‌ویژه در دو قرن گذشته، مترجم را از اعاده‌ی معنای دقیق جمله‌ها و مفهوم کلی متن بازداشته است. نمونه‌ای بسیار گویا را با توجه به متن بارت و ترجمه‌ی انگلیسی آن توسط جانان‌تان کالر بررسی می‌کنیم:

ترجمه‌ی فارسی: «اینها، مراحل تحول بوده‌اند. در وهله‌ی اول، خودآگاهی فنی از ساخت ادبی که در حد تردیدی دردناک تغییر یافته است (فلویر)؛ در مرحله‌ی بعد، خواست قهرمانانه برای شناسایی ادبیات و نظریه‌ی ادبیات، در متن مشابه (مالارمه)؛ سپس تمایل به گریز از همان‌گویی ادبی از طریق به تعویق انداختن ادبیات به واسطه‌ی اذعان به نوشتن و ادغام این تفکر با خود ادبیات (پروست)» (صص ۳۹-۴۰).

از متن بالا هیچ‌چیز نمی‌توان فهمید. با مراجعه به ترجمه‌ی جانان‌تان کالر پی‌می‌بریم که مترجم فارسی، ناتوان از فهم این برهه‌های مهم تاریخ ادبیات، متن را به شکل بسیار تحت‌اللفظی ترجمه کرده و تازه در این کار هم چندان در جست‌وجوی واژه‌های دقیق برنیامده است:

"These have been, *grosso modo*, the phases of the development: first an artisanal consciousness of literary fabrication, refined to the point of painful scruple (Flaubert); then, the heroic will to identify, in one and the same written matter, literature and the theory of literature (Mallarmé); then, the hope of somehow eluding literary tautology by ceaselessly postponing literature, by declaring that one is

going to write, and by making this declaration into literature itself (Proust)... (p. 19)."

طبیعی است که متن جانانان کالر بسیار به متن اصلی نزدیک‌تر باشد، اما باز هم جزییاتی از قلم افتاده‌اند و کاربرد فعل identify و نیز ضمیر one در پایان

نقل قول می‌تواند مایه برداشت نادرست از متن شود. متن رولان بارت این است:

"Voici quelles ont été, *grosso modo*, les phases de ce développement : d'abord une conscience artisanale de la fabrication littéraire, poussée jusqu'au scrupule douloureux, au tourment de l'impossible (Flaubert); puis, la volonté héroïque de confondre dans une même substance écrite la littérature et la pensée de la littérature (Mallarmé); puis, l'espoir de parvenir à éluder la tautologie littéraire en remettant sans cesse, pour ainsi dire, la littérature au lendemain, en déclarant longuement qu'on va écrire, et en faisant de cette déclaration la littérature même (Proust)."

ترجمه کمابیش صحیح این قطعه می‌تواند چنین چیزی باشد:

«در یک چشم‌انداز کلی، مراحل تحول اینها بوده‌اند: نخست نگرش به آفرینش ادبی به‌عنوان نوعی تولید صنعت‌گرانه و پرزحمت که با وسواسی دردآلود صورت می‌پذیرد و رنج دستیابی به امر ناممکن را به جان می‌خرد (فلوبر)؛ آنگاه اراده‌ای قهرمانانه مبنی بر درآمیختن ادبیات و اندیشه ادبیات در قالب یک ماده نوشتاری واحد [یعنی یک متن واحد] (مالارمه)؛ و سپس میل به گریز از همان‌گویی ادبی با - اگر بتوان گفت - موکول کردن ادبیات، هر روز به روز بعد؛ به این صورت که نویسنده مدت‌زمانی طولانی اعلام می‌دارد که به‌زودی شروع به نوشتن خواهد کرد

و در نهایت موضوع اثری که او خلق می‌کند، چیزی جز همین اعلام نیست (پروست).»

(با صرف زمان بیشتر می‌توان ترجمه بهتری ارائه داد. بدون شناخت فلویر، مالارمه، پروست و تاریخ ادبیاتی که آنها را در برمی‌گیرد، فهم صحیح متن میسر نمی‌شود).
با توجه به نکات بالا، حتی اگر گاهی احساس کنیم که متن در قیاس با متن‌های مشابه دیگر به روانی خوانده می‌شود، این روانی اغلب در سایه حذف بسیاری از عناصر به‌ظاهر کم‌اهمیت اما بنیادی، حاصل آمده است.

درآمدی بسیار کوتاه بر پسامدرنیسم

کریستوفر باتلر. مترجم: محمد عظیمی. تهران: علم: ۱۳۸۹ چاپ نخست، ۱۷۹ صفحه

بررسی شکلی اثر

- طرح جلد مناسب و رنگ‌بندی زیباست و با طرح آن هم‌خوانی دارد.
- حروف‌نگاری مناسب نیست و فاقد ظرافت‌های لازم است. مانند:
 - ✓ گیومه‌های نازیبا در سرتاسر متن؛ گیومه در گیومه، بدون تغییر شکل گیومه‌ها (ص ۱۰۹)؛ استفاده از چندین گیومه پیاپی (ص ۱۲۲) و خطوط تیره نازیبا و چسبیده به کلمات در سرتاسر متن.
 - ✓ در موارد بی‌شمار، رعایت نکردن فاصله‌ها و نیم‌فاصله‌ها، از جمله در افعال و نیز در کلمات مرکب، خواه از دو اسم تشکیل شده باشند، خواه دارای پسوند یا پیشوند باشند: «ازبین» (بدون فاصله)، «دسیسه محور» (ص ۴)؛ «کلان شهر» (ص ۵)؛ «نقره گون»، «خیال پردازی» (ص ۳۴)؛ «درگیر نیست» (بدون فاصله)، «نتیجه اش» (با فاصله) (ص ۳۵)؛ «خود خواهانه» (ص ۳۶)؛ «فرامی‌خواند» (ص ۳۹)؛ «نظریه پردازی»، «نظریه پرداز» (ص ۴۰)؛ «دست کم»، «چپ‌گرا»، «می‌برد»، «بوده‌اند» (ص ۴۵)؛ «واقع‌گرا»، «بی‌روح‌ترین» (ص ۴۶)؛ «عینیت‌گرایانه» (ص ۴۹)؛ «گفتمان‌وقدرت» (ص ۶۱)؛ «میان‌رو» و «چپ‌ها» (با فاصله) (ص ۶۸)؛ «همذات‌پنداری» (ص ۸۱)؛ «نخبه‌گرایی» (ص ۱۰۷)؛ «مفهوم‌گرایی» (ص ۱۰۸)؛ «موزه داران» (ص ۱۲۷) و فراوان موارد دیگر که کمابیش در همه صفحات دیده می‌شود.

✓ برخی نام‌های خاص (به‌ویژه اسامی اشخاص، ولی نه همه!) به‌صورت ایتالیک (ایرانیک، کج‌نویسی) نوشته شده است، درحالی‌که ایتالیک به‌طورمعمول برای عنوان آثار یا گاهی برای تأکید بر برخی عناصر جمله استفاده می‌شود: «تیسون جوان» (ص ۳۳)؛ «ایزابل» (ص ۳۵)؛ «کلئوپاترا»، «ناپلئون»، «آنتونی»، «آکتیوم» (ص ۴۴)؛ «اورلاندو فیگزر» (ص ۴۵) و... (در متن اصلی، این اسامی ایتالیک نیستند).

نمی‌توان موارد بالا را ناشی از کمبود امکانات یا حتی ناآشنایی با فنون حروف‌نگاری دانست، زیرا در مواردی نیم‌فاصله‌ها رعایت شده، یا اسامی خاص با خط معمولی نوشته شده است. به‌نظر می‌رسد تنها دلیل این ناهمگونی، نداشتن اسلوب واحد و نیز نوعی شتاب‌زدگی بوده است.

● صفحه‌آرایی کتاب نازیباست:

✓ نبودن فاصله از سر خط در آغاز بندها و نداشتن فن جایگزین (مثل فاصله بین بندها یا غیره).

✓ خط خالی در پایان بسیاری از صفحات (صص ۴۴، ۴۵، ۴۷، ۵۶، ۱۱۷، ۱۴۴، ۱۵۳، ۱۷۳ و...).

✓ فضای خالی در پایان برخی صفحات و حتی برخی بندها، به‌ویژه زمانی که در صفحه بعد یک تصویر وجود دارد (صص ۸۶، ۸۸، ۱۳۸، ۱۷۱ و...).

✓ بی‌توجهی به ابعاد تصویر و بی‌دقتی در انتخاب مکان مناسب برای آن در برخی موارد (ص ۷۴).

● غلط‌های چاپی:

✓ حذف «ی» آخر (جایگزین همزه): «تصمیم هوشمندانه [ی] یک ...»، «ملکه [ی] نکاح» (ص ۳۴); «مسئله [ی] جدید» (ص ۶۸); «مجموعه [ی] صنعتی - نظامی» (ص ۱۲۷).

✓ تکرار برخی واژه‌ها: تکرار واژه «لاس» در «لاس لاس و گاس» (ص ۱۲۳) (که ایتالیک هم نوشته شده است!!).

✓ برخی اشتباهات دیگر: «ویتکنشتاین» به جای «ویتگنشتاین» (ص ۲۳); «تحتاللفظی» (صص ۳۴ و ۳۵); «دورن» به جای «درون» (ص ۹۴); «می‌بنیم» به جای «می‌بینیم» (ص ۹۷); «پایان» به جای «پایان» (ص ۱۱۷); «کم عقی» به جای «کم عمقی»، «مشاهد کردیم» به جای «مشاهده کردیم» (ص ۱۵۱) و غیره.

● قواعد نگارش:

الف) استفاده بی‌رویه از ویرگول، به‌ویژه پس از فاعل، یا گاه بی‌هیچ توجیهی در وسط جمله:

✓ ص ۲۲: «در حالی که این نگرش، غلط است».

✓ ص ۲۴: «بالماسکه، و کارکردهای آنها (!!!) به طریق خاصی درک می‌شوند»؛ «چگونه می‌توان نشان داد که هر گونه گستره‌ی زبانی، به بیراهه رفته است [...]؟».

✓ ص ۶۱: «اراده‌ی معطوف به قدرت، همیشه تساوی‌طلبی انسان‌گرایانه را شکست می‌دهد».

✓ ص ۸۵: «لیوتار، تردید در نقش فراروایت مدرنیسم [...] را کار هنرمندان معاصر می‌دانست».

✓ ص ۱۰۱: «بسیاری از آهنگ‌سازان، اصول و قوانین گذشته را کنار گذاشته بودند».

✓ ص ۱۰۹: «این ابررئالیسم، رویه‌ای انتقادی است».

✓ ص ۱۱۹: «هنر تجسمی هنرمند پسامدرنیست، حقیقتاً بعد از مدرنیسم می‌آید».

✓ ص ۱۲۹-۱۳۰: «منتقدان، از فقدان بینش سیاسی در هنر گذشته ناخرسند بودند».

توضیح: جملات بالا در واقع حکایت از این دارند که استفاده از ویرگول توسط مترجم اغلب جایگزینی بوده است برای کار تکمیلی روی ساختار جمله، یا گاه گریزگاهی بوده است تا او را از انتخاب واژه مناسب معاف کند.

ب) استفاده نکردن از ویرگول در جایی که حضور آن الزامی است:

✓ ص ۲۸: «[و]اسازی [...] زمانی تأثیرگذارتر شد که شکل‌گیری هرگونه فعالیت روشنفکرانه یا یک متن ادبی و تفسیرهای مربوط به آن بر اساس اولویت-بندی‌های متعارف مفاهیم را نپذیرفت [،] به ویژه مفاهیمی که نمونه‌هایی از آنها در بالا آورده شد».

✓ ص ۳۵: «او تمایلی به سلطه‌گری ندارد[،] با این حال خداگونه است».

✓ کل صفحه ۶۴ نمونه‌ای است از استفاده نادرست از ویرگول و استفاده نکردن از آن در جای مناسب.

✓ ص ۶۸: «البته ناگفته نماند [،] یا [این واقعیت که نهادها و گفتمان‌هایشان از شما می‌خواهند فرد خاصی با ویژگی‌های خاص باشید یا به عبارتی دیگر متناسب با مجموعه باشید، مسئله جدیدی نیست».

✓ ص ۱۵۵: «شاید نامعقول‌ترین ادعای تجلیل شده در مورد غیر واقعی بودن فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم توسط ژان بودریار ارائه شده باشد که صدایش بازتاب صدای فوکوست وقتی می‌گوید [...]» (جمله مرکب با چند فعل، بدون ویرگول).

ج) جدانویسی: از این نظر، متن به شدت آشفته و سردرگم است:

✓ «ها»ی جمع جدا نوشته شده است، جز در «آنها» (صص ۱۱، ۲۵، ۳۴، ۱۳۲ و...)، که مع ذلک در صفحه ۶۹ به صورت «آن‌هایی» درآمده است.

✓ افعالی چون «است، ام، اند یا ایم» گاه جدا و گاه چسبیده نوشته شده است:

«آگاه‌اند» (ص ۴): «معنا است» (ص ۲۵): «واقفیم» (ص ۴۰): «سطحی‌اند» (ص

۴۱): «متخاصم‌اند»، «من بی‌گناهم»، «منم» (ص ۶۰): «با هم‌اند» (ص ۶۲):

«هویداست»، «زبانی است» (ص ۶۳): «بورژوائیست»، «خردی است» (ص ۶۴):

«غالبند» (ص ۶۸): «بر آنم»، «در تعارض‌اند» (ص ۶۹): «آند» (ص ۷۶) و...

✓ پسوندهای مالکیت اغلب چسبیده و گاه در هیئت عجیب جدا آمده است:

«زندگی‌اش» (ص ۲۴): «اصلی‌اشان»، «روابطمان» (ص ۲۶): «نیت‌اشان» (ص

۳۱): «شهودیش»، «سلاحش» (ص ۳۵): «موضوعش»، «علائمش»، «اطلاعاتمان»

(ص ۴۰): «سیاسی‌شان» (ص ۵۵): «کاربرانش» (ص ۶۰): «هویتمان» (ص ۶۸):

«جایگاه‌امان» (ص ۶۹): «حمله‌شان» (ص ۷۷): «وقتشان» (ص ۱۰۶):

«اجتماعی‌اش» (ص ۱۰۹) و «مشابهش» (ص ۱۲۴).

✓ پیشوند «هم» گاه جدا، گاه چسبیده و گاه با نیم‌فاصله آمده است: «همزمان»، «هم

پیمانان» (فاصله کامل) (ص ۲۴): «همسو» (ص ۴۱) و «هم‌چنین» (نیم‌فاصله)

(ص ۶۰).

د) ضمیر «آنان» که باید جایگزین اسم اشخاص شود، در موارد فراوان به جای اسم اشیا استفاده شده است (مانند صص ۶۴، ۷۰ و...).

ه) استفاده نادرست از علامت مفعول مستقیم، «را»:

✓ ص ۷۰: «[ادبیات پسامدرن] در همهی مفاهیم در هم تنیده‌ای را که ما بنا بر عرف انسان‌گرایی لیبرال نامیده‌ایم، تردید می‌کند».

✓ ص ۱۰۳: «این کلاژ التقاطی بینامتنی از نقل قول‌ها را [...] در [...] دیده می‌شود».

و) عبارات معترضه یا توضیحی به شیوه‌ای ناخوشایند در پایان جمله آورده شده‌اند (به‌طور معمول پس از یک نقطه‌ویرگول):

✓ ص ۶۰: «آنان در واقع درگیر فعالیت‌های سیاسی متخاصم‌اند؛ نه صرفاً به سبب قطعیتی که به واسطه‌ی آن مردم را تعریف و توصیف می‌کنند؛ این که چه کسی مهاجر، بی‌خانمان، مجرم، دیوانه و یا تروریست است، بلکه به این سبب که چنین گفتمان‌هایی در عین حال اقتدار سیاسی کاربرانش را بیان می‌کنند».

✓ ص ۱۰۸: «با ذکر یک مثال این مسئله به خوبی روشن می‌شود؛ شرح کلاسیک پسامدرنیستی پل کراوثر در مورد نقاشی رنگ روغن عظیم مالکم مورلی از کارت پستالی از کشتی اس اس آمستردام در بندر روتردام (۱۹۶۶)».

گاه نیز گویی به پیروی از متن اصلی و به شیوه برخی از دیگر زبان‌های اروپایی از جمله فرانسه، جمله توضیحی پیش از نهاد یا فاعل آورده شده است، مانند:

✓ ص ۴۱: «با توجه به تمام محدودیت‌هایی که برای امکان رسیدن به استدلال منسجم در نظر می‌گیرد [فاعل نامعلوم!!] و تردیدی که بر مبنای دین هر اثر یا متن به پیشینیان خود، [ویرگول نابه‌جا] به وجود می‌آید [فاصله‌ی بی‌جا]، به نظر

می‌رسد که هر متنی [قاعدتاً این باید نهاد جمله باشد]، از متن فلسفی گرفته تا روزنامه‌ها، نوعی تکرار و سواسی یا بینامتنیت را شامل می‌شوند [به‌جای می‌شود].»

با مراجعه به متن اصلی پی‌می‌بریم که فاعل جمله یادشده به‌احتمال قوی «deconstruction postmodernist» است که در بند قبلی آمده و در آغاز بند جدید با ضمیر «it» جایگزین شده است (ص ۳۱ متن انگلیسی). این ایراد نگارشی را که به نویسنده وارد است (زیرا او می‌توانست - به‌ویژه با توجه به تغییر بند - نهاد را تکرار کند)، مترجم به شکلی بدتر تکرار کرده است؛ بدین معنا که جمله فارسی - چنان‌که نشان دادیم - هیچ نهادی ندارد.

(ز) بی‌توجهی به تطابق زمانی افعال: مانند خطوط آغازین صفحه ۲۳.

ویرایش تخصصی

از این نظر هم متن دچار مسائل پرشمار است:

- گاهی مترجم به دلخواه خود از تغییر بند خودداری کرده و بدین ترتیب از متن اصلی فاصله گرفته است: سه خط آخر ص ۲ (از «اگر چه این مجسمه...» به بعد). در واقع آغاز یک بند جدید در متن اصلی هستند (ص ۲ متن انگلیسی):

"Many postmodernists (and of course their museum director allies) would like us to entertain such thoughts about the ideas which might surround this 'minimalist' art. A pile of bricks is designedly elementary; it confronts and denies the emotionally expressive qualities of previous (modernist) art. Like Duchamp's famous *Urinal* or his bicycle wheel mounted on a stool, it tests our intellectual responses and our tolerance of

the works that the artgallery can bring to the attention of its public. It makes someessentially critical points, which add up to some quite self-denyingassumptions about art. Andre says: 'What I try to find are sets ofparticles and the rules which combine them in the simplest way',and claims that his equivalents are 'communistic because the formis equally accessible to all men'.

This sculpture, however politically correct it may be interpreted tobe, isn't nearly as enjoyable as Rodin's Kiss, or the far more intricateabstract structures of a sculptor like Anthony Caro. Andre'stheoretical avant-gardism, which tests our intellectual responses,suggests that the pleasures taken in earlier art are a bit suspect.Puritanism, 'calling into question', and making an audience feelguilty or disturbed, are all intimately linked by objects like this.They are attitudes which are typical of much postmodernist art, andthey often have a political dimension. The artwork for which MartinCreed won the Turner Prize in 2001 continues this tradition. It is anempty room, in which the electric lights go on and off."

● گاه نیز بی‌هیچ توجیهی بند را به دلخواه خود تغییر داده است: ص ۵: «در ادامه، بر

آنم...». در متن اصلی، بند عوض نشده است (ص ۵ متن انگلیسی):

"This 'lost in a big hotel' view of our condition shows postmodernismto be a doctrine for the metropolis, within which a new climate ofideas has arisen and brought with it a new sensibility. But theseideas and attitudes have always been very much open to debate, andin what follows I shall combat postmodernist scepticism with someof my own. Indeed, I will deny that its philosophical and politicalviews and art forms

are nearly as dominant as a confident proclamation of a new 'postmodernist' era might suggest."

تغییر بندها بارها در صفحات بعد نیز صورت گرفته و در کنار اشتباهات ترجمه، سخت به نظم منطقی اثر لطمه زده است.

- برخی معادل‌های پیشنهادی مترجم نادقیق و نارسا هستند و هیچ توضیح تکمیلی هم درباره آنها داده نشده است: ص ۴۰: «بازتابی» به جای «reflexivity» (= خوداندیشی، خودنگری، ارجاع به خود، یا دست کم خودبازتابی). این واژه‌ها به یکی از ویژگی‌های ادبیات، هنر و اندیشه مدرن و پسا مدرن اشاره دارد که همواره به خود بازمی‌گردد و درباره خود می‌اندیشد. جالب آنکه مترجم در صفحات ۹۷ و ۱۰۷ معادل «خودنگری» را به کار برده، اما از اصلاح واژه صفحه ۴۰ غفلت کرده است. جالب‌تر آنکه در صفحه ۱۱۸ مترجم بار دیگر تغییر عقیده داده و اصطلاح «واکنشی بودن» را به جای reflexivity به کار برده است.
- برخی معادل‌سازی‌ها قبل از این کتاب انجام گرفته‌اند، اما به نظر می‌رسد مترجم از آنها بی‌خبر است: ص ۶۲: «سامانه دانایی» به جای «episteme» (= پیکربندی دانایی).
- خطا در برگردان واژه‌ها و اصطلاحات:
 - ✓ ص ۷۱: «نظام نسبی» به جای «relational system» (= سامانه [مربوط به] روابط، سامانه روابطی).
 - توضیح: امروزه واژه «سامانه» به عنوان معادلی برای «system» مورد قبول همگان است (مترجم آن را در «سامانه‌ی دانایی» به کار برده است). همچنین

مترجم به تفاوت دو صفت relational (=روابطی) و relative (=نسبی) توجه نکرده است.

✓ ص ۹۰: استفاده از واژه «نقیضه» به جای «parody» (=هزل).

● اسامی خاص: نوشتار اسم خاص Einstein که به شیوه‌ای عامیانه «انیشتن» نوشته است (صص ۵۰ و ۱۰۵)؛ لویی کولت (ص ۲۱) به جای لویییز کوله^۱، که یک بانو است و از دوستان نزدیک فلوربر، رمان‌نویس مشهور سده نوزدهم. در فرانسه، لویی^۲ نامی برای آقایان است.

● بسیاری از اصطلاحات می‌باید در پانوشت یا پی‌نویس توضیح داده شود که مترجم این زحمت را بر خود هموار نکرده است. از آنجا که به نظر می‌رسد خودش هم از پیشینه آنها مطلع نبوده، در ترجمه به بیراهه رفته است:

✓ ص ۳۳: واژه «اپوریا» به جای «aporia». به نظر می‌رسد مترجم نمی‌دانسته است که این واژه در معنای تضاد یا تناقض فرانگذشتنی یا لاینحل به کار برده می‌شود. از این رو در ترجمه پراتنز توضیحی نویسنده دچار اشتباه شده است:

"For the deconstructors had maintained that all systems of thought, onceseen as metaphorical, inevitably led to contradictions or paradoxesor impasses or 'aporias', to use the Derridean word (which is therhetorical term for a dubitative question)" (p. 25).

براساس توضیح بالا باید عبارت داخل پراتنز چنین معنایی داشته باشد: «اصطلاح بلاغی برای مسئله‌ای که همواره در مظان تردید باقی می‌ماند». مترجم

1 . Louise Colet

2 . Louis

نقد و بررسی کتب ۳۷

نوشته است: «که اصطلاح بلاغی است که برای هر سؤال شک برانگیز به کار می‌رود». به راستی «سؤال شک برانگیز» یعنی چه؟

✓ ص ۶۲: «فوکو عمیقاً متفکری ضد پیشرفت است. او هم چنین تاریخ نگار ضد لیبرالی (ضد ویگ) است که تاریخ ظهور فقدان آزادی را نگاشته است». چند نکته درباره این جمله:

الف) هرچند صفت «ضد پیشرفت» از نظر لغوی به «anti-progressive» نزدیک است و مترجم هم واژه اصلی را در پاورقی آورده، نفس اطلاق این صفت به کسی مثل فوکو جای تأمل دارد. ناگزیر به متن اصلی مراجعه می‌کنیم و به این جمله برمی‌خوریم:

«Foucault is deeply anti-progressive – he is an anti-Whig historian who chronicles the rise of unfreedom» (p. 46).

ب) در همین ابتدا متوجه می‌شویم که صفت «ضد لیبرالی» به متن اضافه شده، اما به روشن شدن معنا هیچ کمکی نکرده است.

ج) به نظر می‌رسد که رمز این جمله در صفت «anti-Whig» نهفته باشد و مترجم تنها به ذکر واژه اصلی در پاورقی بسنده کرده و از هر توضیح تکمیلی طفره رفته است.

د) یک جست‌وجوی کوتاه، دست‌کم در ویکی‌پدیا – که البته هرگز نباید یگانه مرجع پژوهش باشد – معنای جمله باتلر و نیز معنای «ضد پیشرفت» و «ضد ویگ» بودن فوکو را بر ما آشکار می‌کند:

"Whig history (or Whig historiography) is the approach to historiography which presents the past as an inevitable progression towards ever greater liberty and enlightenment, culminating in modern forms of liberal

democracy and constitutional monarchy. In general, **Whig historians** emphasize the rise of constitutional government, personal freedoms, and scientific progress. The term is often applied generally (and pejoratively) to histories that present the past as the inexorable march of progress towards enlightenment. The term is also used extensively in the history of science for historiography which focuses on the successful chain of theories and experiments that led to present-day science, while ignoring failed theories and dead ends.^[1] It is claimed that Whig history has many similarities with the Marxist-Leninist theory of history, which presupposes that humanity is moving through historical stages to the classless, egalitarian society to which communism aspires.^{[2][3]}

Whig history is a form of liberalism, putting its faith in the power of human reason to reshape society for the better, regardless of past history and tradition. It proposes the inevitable progress of mankind. Its opposite is conservative history or "Toryism." The English historian A. J. P. Taylor commented, "Toryism rests on doubt in human nature; it distrusts improvement, clings to traditional institutions, prefers the past to the future" (Wikipedia)

ه) با توجه به توضیح اخیر، ترجمه به نسبت صحیح جمله بالا می‌تواند چنین چیزی باشد (البته با صرف زمان بیشتر می‌توان ترجمه‌ای دقیق‌تر و زیباتر ارائه داد): «فوکو به شدت منکر پیشرفت تاریخ [به سوی آزادی و روشنگری روزافزون] است؛ زیرا او به مقطعی از تاریخ می‌پردازد که در آن آزادی از دست می‌رود. از این نظر، روایت فوکو از تاریخ در برابر تاریخ‌نگاری به شیوه

ویگ قرار می‌گیرد» (حالا می‌توان و باید به پاورقی ارجاع داد و توضیحی را که برای مثال در ویکی‌پدیا آمده است، به‌طور خلاصه منعکس کرد).

مثال‌های بالا باید تاحدودی نشان داده باشد که این ترجمه - به‌ویژه از آن‌رو که ترجمه‌ای تحت‌اللفظی است - در غالب موارد نارسا و نازیباست و حتی اغلب به‌دشواری خواننده می‌شود. درعین‌حال انتخاب برخی واژه‌ها و جملات خاص (ازجمله در آغاز کتاب، مانند ص ۳) سبب شده است متن فارسی بسیار خشن‌تر و تندروتر از متن انگلیسی به‌نظر برسد (گویی مترجم ترجمه را با نوعی جبهه‌گیری در برابر پسامدرنیسم انجام داده است). باری ترجمه فارسی، پیش از چاپ، به یک ویرایش عمومی و تخصصی جدی نیاز داشته است. با توجه به این نکات، حتی اگر گاهی احساس کنیم که متن از روانی نسبی برخوردار است، همواره نوعی بی‌اعتمادی بر خوانش ما سایه می‌افکند.

توضیح: متأسفانه مسائل ترجمه، حروف‌نگاری، ویرایش عمومی، ویرایش تخصصی و... کتاب «پسامدرنیسم» چنان پرشمارند که اشاره به همه آنها امکان‌پذیر نیست. در هر صفحه چند نمونه از این مسائل وجود دارد، به‌نحوی که درنهایت خواننده و داور در برابر آنها مستأصل می‌شوند.

بررسی محتوایی اثر

قاعدتاً اینجا باید تاحدودی مسائل ترجمه را رها کنیم و بیشتر بر متن اصلی متمرکز

شویم:

- کلیت اثر از نظم منطقی کمابیش خوبی برخوردار است:

الف) کتاب از پنج فصل اصلی تشکیل شده است. نخستین و واپسین فصل تاحدودی کوتاه است. سه فصل میانی، که مطالبی کلیدی و گاه بسیار جالب را در

خود جا داده، به‌شکلی محسوس، مفصل‌تر و طولانی‌ترند. پیش از فصل اول، «فهرست تصاویر» را داریم و پس از فصل پنجم نیز به ترتیب «مراجع»، «منابعی برای مطالعه بیشتر» و در پایان هم «نمایه نام‌ها». شاکله کلی اثر این است:

List of illustrations viii

- 1 The rise of postmodernism, 1
 - 2 New ways of seeing the world, 13
 - 3 Politics and identity, 44
 - 4 The culture of postmodernism, 62
 - 5 The 'postmodern condition', 110
- References, 129
Further reading, 133
Index, 135

توضیح: در ترجمه فارسی، سه بخش «فهرست تصاویر»، «منابعی برای مطالعه بیشتر» و «نمایه نام‌ها» به دلایل نامعلوم حذف شده است. از نمایه که بگذریم، چاپ «فهرست تصاویر» کار دشواری نبوده و «منابعی برای مطالعه بیشتر» نیز نیازی به ترجمه نداشته و می‌توانسته است به همان شکل در پایان کتاب فارسی آورده شود (همان‌گونه که «مراجع» هم ترجمه نشده است).

ب) با توجه به مطالب «مقدمه‌وار» و «معرفی‌گونه» ای که در فصل اول یعنی «پیدایش (طلوع/ظهور؟!؛) پسامدرنیسم» آمده است، بهتر می‌بود «درآمد»ی برای کتاب در نظر گرفته شود. شاید نویسنده از این کار صرف‌نظر کرده است تا فصل اول کتابش بیش از حد کوتاه نشود. به‌هرحال به‌نظر می‌رسد جای جملات زیر که پیوندشان با جملات پیرامونی نیز چندان محکم نیست، در مقدمه باشد، نه در فصل مربوط به «پیدایش»:

"I will be writing about postmodernist artists, intellectual gurus, academic critics, philosophers, and social

scientists in what follows, as if they were all members of a loosely constituted and quarrelsome political party" (p. 2).

"But these ideas and attitudes have always been very much open to debate, and in what follows I shall combat postmodernist scepticism with some of my own. Indeed, I will deny that its philosophical and political views and art forms are nearly as dominant as a confident proclamation of a new 'postmodernist' era might suggest" (p. 5).

"We will look at some examples of this later on" (ibid).

ج. هر فصل به چند زیرفصل تقسیم شده، اما نویسنده در فهرست کتاب تنها به ذکر عناوین کلی فصول بسنده کرده است.

- میزان اعتبار منابع از جهت علمی بسیار خوب است. بخش‌هایی از آثار اندیشمندان موسوم به پسامدرن (بارت، فوکو، لیوتار و...)، برخی از دیدگاه‌های متفکرانی که درباره پسامدرن‌ها قلم زده‌اند (سیلا بن حبیب، لیندا هاجیون و...) و همچنین بخش‌هایی از آثار داستان‌نویسان پسامدرن (مثل والتر آبیث) در خود متن نقل شده است. علاوه بر این در بخش «مراجع» به آثاری اشاره شده است که در نگارش هر فصل، راهنما و راه‌گشا بوده است و در میان آنها نوشته‌هایی از چند چهره مطرح، از جمله ادوارد سعید و برونو لاتور به چشم می‌خورد. منابعی هم که در دو صفحه ۱۳۳ و ۱۳۴ برای مطالعه بیشتر معرفی شده، بسیار جالب توجه هستند. کتاب آقای باتلر در سال ۲۰۰۲ به چاپ رسیده است و در میان منابع او، آثار منتشر شده در دهه‌های ۱۹۸۰، ۱۹۹۰ و سال ۲۰۰۱ میلادی نیز دیده می‌شود.

نکته: در میان این آثار هیچ نامی از کتاب لارنس کهون با عنوان « From Modernism to Postmodernism: an Anthology » (چاپ اول: ۱۹۸۱؛ چاپ دوم: ۲۰۰۳) برده نشده است.^۱

• میزان دقت در استنادها و ارجاعات اثر می‌توانست بهتر باشد:

الف) در غالب موارد نویسنده در پایان نقل قول به ذکر عنوان اثر و سال چاپ بسنده کرده است (صص ۲۹، ۳۱، ۵۳، ۵۵، ۷۲، ۸۸، ۹۷، ۱۰۳ و... متن اصلی).
ب) گاه نیز حتی از ذکر عنوان اثر خودداری نموده و تنها به مجموعه آثار اشاره کرده است:

"Roland Barthes, *Oeuvres Complètes* vol. I (1942–65)" (p. 9).
توضیح: با توجه به آنکه هر یک از مجلدهای مجموعه آثار بارت بالغ بر ۱۵۰۰ صفحه می‌شود، چاره‌ای نیست جز آنکه از پیگیری جملات نقل شده صرف نظر کنیم.
ج) اگر ترجمه کتاب را ملاک قرار دهیم، این پژوهش را بسیار غیر علمی و غیر فنی خواهیم یافت: «[این مسائل] را لودویگ ویتگنشتاین بسیار روشن تر و بهتر بررسی کرده بود و خود دریدا نیز بعدها به این امر اشاره می‌کند» (ص ۱۱ ترجمه).
توضیح: طبیعی است که خواننده از خود می‌پرسد که دریدا کجا «به این امر اشاره می‌کند». خوشبختانه در متن اصلی، چنین جمله‌ای دیده نمی‌شود و این طور که به نظر می‌رسد، مترجم باز هم به دلیل فهم نادقیق از متن، بخشی از جمله را به اشتباه جابه‌جا کرده و درعین حال به ناچار تغییر داده است. عبارات متن اصلی اینهاست که بخشی از آن جابه‌جا شده است:

"Derrida struggled with him (in *De la grammatologie*)
apparently in blissful ignorance of the fact that many of the

۱. ترجمه این کتاب در سال ۱۳۸۱ با ویراستاری عبدالکریم رشیدیان توسط نشر نی منتشر شده است.

problems which concerned him, and the (very slippery) position he himself came to, had, in the opinion of many in the philosophical community (even in France), been far better stated and more rigorously analysed by Ludwig Wittgenstein" (p. 8).

د) در عین حال توجه داشته باشیم که در متن اصلی و در همین سه خط آخر، خود نویسنده نیز حتی یک نمونه از این «جامعه فلسفی (حتی در خود فرانسه)» که ویتگنشتاین را بر دریدا برتری می‌داده است، ارائه نمی‌دهد (در ترجمه، این بخش حذف شده است).

• به راستی نمی‌توان گفت که نویسنده جانب امانت را نگاه نداشته است. با این حال:

الف) (طبعاً؟) شباهت‌هایی میان این پژوهش و دیدگاه‌های لارنس کهون («از مدرنیسم تا پست‌مدرنیسم» یادشده) دیده می‌شود (مانند فصل اول).

ب) برخی نکات - برای مثال در فصل چهارم - ما را به یاد برخی عقاید رولان بارت درباره رابطه ناسازمند هنر آوانگارد (پیشتاز) و نظام بورژوازی می‌اندازند (صص ۸۶، ۱۳۰ و ۱۴۳ ترجمه / ۶۴، ۹۴ و ۱۰۴ متن اصلی). برای بررسی آرای بارت در این باره، ن. ک: نقدها و نوشته‌ها درباره تئاتر، ۱۳۹۲ (چاپ اول ۱۳۹۰)، نشر قطره، به ویژه مقاله «پیشتاز کدام تئاتر؟»، صص ۲۸۹-۲۹۳.

ج) تأثیر اسطوره‌شناسی‌های بارت را نیز به شکل پراکنده در جای‌جای کتاب می‌توان دید که البته با توجه به ارجاعات به بارت - خاصه در بخش‌های آغازین شاید امری طبیعی باشد.

د) به نظر می‌رسد که در بحث از رابطه هنر و مقاومت (نقل قول ص ۱۰۲ متن اصلی / ۱۴۰ ترجمه) می‌بایست از ژیل دلوز نیز یاد شود که در سخنرانی‌ای با عنوان «آفرینش‌گری چیست؟» به تاریخ ۱۷ مارس ۱۹۸۷ در چارچوب Les Mardis

de la Fondation، به‌طور مشخص هنر را با الهام از آندره مالرو، یک «کنش مقاومتی» می‌خواند.

- یادآور شویم که ترجمه را نمی‌توان ملاک داوری قرار داد. خود کتاب اما در کل کتاب خوبی است. خاصه از آن‌رو که بخش اعظم آن (سه فصل میانی) به یکی از مهم‌ترین و جذاب‌ترین ویژگی‌های پسامدرنیسم اختصاص یافته است: مرکزیت‌بخشیدن به کسانی که به حاشیه رانده شده‌اند (به یاری خداوند، در مقاله از آن سخن خواهم گفت). علاوه‌براین می‌توان در پژوهش باتلر، مرزبندی کمابیش مشخصی میان هنر مدرن و هنر پسامدرن یافت که در غالب کتاب‌های مرتبط، دست‌کم بدین وضوح دیده نمی‌شود.

- گاه شیوه نقد و بررسی آرای برخی متفکران تاحدودی غیر منطقی، جانب‌دارانه و ناعادلانه به‌نظر می‌رسد:

✓ در بخش‌های آغازین متن، نوعی «خصومت» نسبت به ژاک دریدا به‌طور خاص دیده می‌شود. به‌عنوان مثال در ص ۲۴ متن اصلی / ص ۳۱ ترجمه، جایی که نویسنده سخنرانی‌های دریدا را «تک‌گویی‌هایی بی‌مهار، نامنسجم، نامتمرکز و طولانی» می‌شمارد و هیچ استثنایی هم قائل نمی‌شود:

"[...] (rather like Derrida's own lectures, which became freewheeling, disorganized, unfocused, lengthy monologues).

توضیح: البته سخنرانی‌های دریدا بیش‌ازحد طولانی است، اما صفاتی چون «نامنسجم» یا «نامتمرکز» را باید با احتیاط درباره آنها به‌کار برد.

✓ در جایی دیگر یعنی در فصل سوم با عنوان «politics and identity»، نویسنده از میشل فوکو انتقاد می‌کند و از او به‌عنوان کسی یاد می‌کند که

نقد و بررسی کتب ۴۵

«روایتش از تاریخچه آسایشگاه‌های روانی، آن‌طور که باید، از مبانی تجربی مستحکمی برخوردار نیست» (ص ۴۸ متن اصلی / ص ۶۵ ترجمه)؛ کسی که «از تفسیرهای سیاسی و ارائه نظریه‌های اخلاقی واضح و آشکار اجتناب می‌ورزد» (ص ۴۸ متن / ص ۶۶ ترجمه)؛ کسی که جز «اصلاحاتی جزئی و در مقیاس محدود را توصیه نمی‌کند» (ص ۴۹ متن / ص ۶۶ ترجمه) و «جایگاه عاملیت و مسئولیت فردی را دست کم می‌گیرد» (همان‌جا).

چند نکته درباره این انتقادات:

الف) این «مبانی تجربی مستحکمی» که باید تاریخ تیمارستان‌ها بر آنها استوار گردد، کدامند؟

ب) فوکو در مهم‌ترین آثار خود از جمله کلمات و چیزها، تاریخ جنون و مراقبت و تنبیه، خوانشی جدید از تاریخ اروپا براساس جهش‌هایی که در اعصار مختلف در پیکربندی‌های دانایی این قاره رخ داده است، ارائه می‌دهد. او همچنین تغییر نظام ملوک‌الطوایفی به نظام انضباطی و سپس به نظام متکی بر کنترل را بررسی کرده است. آیا باید از او انتظار داشت که به‌طور حتم در آثار فلسفی - تاریخی خود، «تفسیرهای سیاسی و [...] نظریه‌های اخلاقی واضح و آشکار» نیز ارائه دهد؟

ج) همه می‌دانند که فوکو در تظاهرات دانشجویی ماه مه ۱۹۶۸ در صف اول تظاهرکنندگان حضور داشت (عکس‌هایی از او در دست است). همه می‌دانند که هر جا انقلابی به‌وقوع می‌پیوست، خواه در آفریقا و خواه در خاورمیانه، فوکو خود را به محل می‌رساند و حمایت خود را از آن انقلاب اعلام می‌کرد (او به مناسبت پیروزی انقلاب اسلامی به ایران هم آمد). آیا می‌توان فوکو را متهم

کرد به اینکه او موضع‌گیری سیاسی نداشته یا در مقیاس محدود عمل کرده است؟

د) فروپاشی فاعل شناسا و تبدیل او به «معبر»ی برای گفتمان، یکی از اصول خدشه‌ناپذیری است که هم در فلسفه و هم در هنر و ادبیات پسامدرن، جایگاهی محوری دارد. در جای‌جای کتاب باتلر نیز به این موضوع اشاره شده است (برای مثال در همین فصل سوم و در بخش مربوط به «خویشتن و هویت» و نیز در فصل چهارم، بخش مربوط به «رمان پسامدرن»). آیا در چارچوب این نوع نگرش - با درستی یا نادرستی‌اش کاری نداریم - می‌توان از «عاملیت و مسئولیت فرد» سخن گفت؟

✓ مثال سوم و - فعلاً - آخر از برخی قضاوت‌های تاحدودی غیر منطقی: ص ۳۹-۴۰ متن اصلی / ص ۵۳ ترجمه (انتقاد از بودریار به دلیل استفاده استعاری از مفاهیم علمی و ارجاع به "Sokal" و "Bricmont" برای سندیت‌بخشیدن به این انتقاد):

الف) دفاع باتلر از علم و دست‌آوردهای آن (صص ۵۰-۵۲) بسیار به‌جاست.

ب) او حق دارد به علم‌ستیزی پسامدرن‌ها انتقاد کند (همان‌جا).

ج) اما به‌هیچ‌وجه نمی‌توان به یک فیلسوف انتقاد کرد که چرا از یک واژه علمی در جهت تبیین یک دیدگاه استفاده کرده، یا چرا آن را تغییر داده است. نویسنده خودش هم می‌داند که اصطلاحاتی چون «hyperspace» و «non-Euclidean space»، اصطلاحاتی استعاری‌اند (او در فصل دوم کتابش، استعاره را یکی از «شیوه‌های جدید نگرستن به دنیا» معرفی می‌کند (صص ۳۷-

نقد و بررسی کتب ۴۷

(۳۱) و نمی‌توان آنها را شاهدهی بر «کژفهمی و سوءاستفاده» بودریار از علم دانست.

به‌رغم مثال‌های بالا، در بسیاری از موارد تحلیل‌های نویسنده علمی و بی‌طرفانه است.

یادآوری: در ترجمه، لحن موضع‌گیری‌ها بسیار خشن‌تر از آن است که در متن اصلی دیده می‌شود.

اثر از دیدگاه‌های نو و ساختار و تنظیم علمی جدید بی‌بهره نیست. اگر بخواهیم دقیق‌تر بگوییم: تمایز میان پسامدرنیسم فرانسوی و نسخهٔ آمریکایی آن (فصل اول)، برشمردن عناصر محوری نگرش پسامدرنیستی (فصل دوم)، تأکید بر جایگاه مرکزی اقلیت‌ها و رانده‌شدگان (فصل سوم)، جداکردن هنر و ادبیات پسامدرن از نمونه‌های مدرنشان (فصل چهارم) و سرانجام توضیح شرایط پسامدرن با تأکید بر نقش رسانه‌ها (فصل پنجم) از ویژگی‌های بارز این کتاب است.

میزان سازواری محتوای علمی و پژوهشی اثر با مبانی و پیش‌فرض‌های مورد قبول مطرح در حوزهٔ موضوعی و ارائه‌شده در متن خوب است و خوشبختانه در این کتاب نکته‌ای مغایر با مبانی و اصول دینی و اسلامی دیده نمی‌شود.

این اثر البته یک کتاب درسی نیست، اما به‌هرحال محتوای کتاب‌هایی از این دست می‌تواند جزء دانش عمومی مدرس به‌حساب آید و گاه در درس‌هایی همچون نقد ادبی و تاریخ ادبیات فرانسه مورد ارجاع قرار گیرد. البته ترجمهٔ فارسی را به‌هیچ‌روی نمی‌توان به‌عنوان یک منبع به دانشجویان معرفی کرد.

کتاب فاقد مقدمه است. اما فصول آن، چنان‌که گفته شد، نکات مهمی را در خود جای داده است. در نتیجه‌گیری ضمنی پایان کتاب، نویسنده در عین بیان این نکته که دوران

بیشترین تأثیرگذاری پسامدرنیسم به پایان رسیده است، اظهار می‌دارد که دیالکتیک واقعیت و تصویر، عقل و شکاکیت و...، به‌عنوان میراث پسامدرنیسم هنوز زنده است. علاوه بر اینها، اثر حاوی ۲۱ تصویر جالب از ماجراجویی‌های هنر پسامدرن در حوزه‌های نقاشی، عکاسی، سینما، معماری و... است که به فهم بهتر ویژگی‌های این هنر کمک می‌کند. اثر رویکرد خاصی به این فرهنگ دینی و اسلامی ندارد. اما از یک نکته نباید غافل بود که اندیشه‌های پسامدرن، نوعی شکاف را در دست‌آوردهای مدرنیته اروپای غربی و آمریکای شمالی ایجاد کرده است. معنای این شکاف آن است که غرب دیگر خود را محور اندیشه جهانی نمی‌داند و لزوم شنیدن صداهای دیگر - صدای رانده‌شدگان - را احساس کرده است. با توجه به این فرصت - که هنوز از دست نرفته - فرهنگ ایرانی - اسلامی ما می‌تواند با قدری زیرکی و تیزبینی، صدای خود را به گوش جهانیان برساند. مادام‌که این فرصت وجود دارد، گویی هنوز در عصر پسامدرن به سر می‌بریم.

مقدمه‌ای بر ادبیات انگلیسی

عباسعلی رضایی. تهران: سمت: ۱۳۸۹. چاپ نخست، ۳۱۶ صفحه

- کتاب دارای پیشگفتار و یک مقدمه کلی است. هدف اصلی تألیف به‌صراحت بیان شده و فهرست مطالب به‌صورت اجمالی تنظیم شده است. هر فصل دارای اهداف درس، نتیجه‌گیری و پیشنهاد و تمرین و آزمون است. واژه‌نامه، فهرست منابع و کتاب‌شناسی برای کتاب تهیه شده است.
- ویژگی‌های فنی چاپ، استاندارد و مناسب است. متن احتیاج به ویرایش دارد و نوبت چاپ آن مشخص نیست. در مجموع قواعد ویرایش و نگارش در آن رعایت شده است، ولی در برخی موارد مانند مقدمه نیاز به ویرایش دارد.
- کتاب مجموعه‌ای گزینشی، کلی و کمابیش بی‌هدف است و چند سطری که مؤلف در این گزینش‌ها نوشته، کلی و تلگرافی است و چندان روان و رسا نیست.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در کل اثر کمابیش خوب است، ولی درون هر فصل، نظم و انسجام مشاهده نمی‌شود.
- تعداد منابع بسیار کم است؛ ولی آنچه استفاده شده، به‌لحاظ علمی معتبر است. منابع جدید و به‌روز نیست. در ارجاع به منابع ضعیف عمل شده است و بسیاری از تعریف‌ها و مطالب مرجع مشخصی ندارد. بر همین اساس رعایت امانت آنچنان که باید نیست.
- اثر فاقد تجزیه و تحلیل نظرهایست و گاه مطالب ذکر شده اشتباه است.
- بی‌طرفی علمی در تحلیل‌ها، چون تحلیل خاصی صورت نگرفته، موردی ندارد.

- نوآوری در کتاب مشاهده نمی‌شود و اطلاعات مطرح‌شده در کتاب جدید نیست و تکراری است و نیاز دانشجویان را تأمین نمی‌کند.
- کتاب بیشتر به صورت یک گزیده و مجموعه فراهم شده و مبانی لازم در تعریف کتاب را رعایت نکرده است. از نظر مبانی دینی و اسلامی مشکلی ندارد.
- با توجه به ویژگی‌های یادشده، کتاب نسبت به اهداف درس موردنظر جامع نیست و سرفصل‌های مصوب را رعایت نکرده است.
- از جمله ابزار علمی لازم در کتاب از چند پرسش در پایان هر فصل استفاده شده که آنها نیز کلی و مبهم است و کمک چندانی به فهم موضوع نمی‌کند.

درآمدی بر ادبیات انگلیسی (۱)

کامران احمدگلی و حسین پیر نجم‌الدین. تهران: سمت: ۱۳۸۹. چاپ نخست، ۲۸۸ صفحه

کتاب «درآمدی بر ادبیات انگلیسی (۱)»، منبع اصلی درسی با همین عنوان در دوره کارشناسی رشته‌های زبان و ادبیات، آموزش و مترجمی انگلیسی است.

- کتاب دارای پیشگفتار و مقدمه‌ای برای هر فصل بوده، هدف از تألیف آن به‌صراحت بیان شده است. فهرست مطالب به‌صورت تفصیلی تنظیم شده است. در هر درس، اهداف، نتیجه‌گیری و جمع‌بندی، تمرین و آزمون و پیشنهادهای پژوهشی به‌چشم می‌خورد. فهرست نام‌ها، واژه‌نامه، منابع و کتاب‌شناسی در پایان کتاب درج شده است.

- طرح جلد با عنوان و موضوع کتاب ارتباط چندانی ندارد. ویژگی‌های فنی چاپ خوب و مناسب است. غلط چاپی در آن دیده نشده است. نگارش متن به‌خوبی و پیراستگی صورت گرفته، روان و رساست.

- نظم محتوا از کلیات و تعاریف به‌سوی جزییات و مصادیق می‌رود و این شیوه در سراسر کتاب رعایت شده و انسجام مطالب در طول کتاب و درون فصل‌ها حفظ شده است. ارتباط فصل‌ها نیز منظور شده است.

- منابع استفاده‌شده در کتاب، پرشمار و از بهترین و معتبرترین منابع موجود است و تلاش شده از تازه‌ترین منابع در دسترس استفاده شود. دقت در ارجاع به منابع تاحدودی خوب است. گاهی برخی مباحث ارجاع داده نشده است. رعایت امانت نیز مشمول همین امر است.

- کتاب در حد درآمدی بر ادبیات، کمتر به تحلیل پرداخته است و در همین حد هم بی‌طرفی را رعایت کرده است. پرسش‌هایی که در هر فصل برای تحلیل و ارزیابی کلی داستان مطرح شده، نشان از نوآوری کتاب دارد که تفکر خلاق را پرورش می‌دهد.
- داده‌ها و اطلاعات کتاب تا حد ممکن از منابع جدید استفاده شده است و حاوی جدیدترین نظریه‌هاست.
- با مبانی اصولی در حوزه داستان‌سازواری کافی دارد. با اصول دینی و اسلامی هماهنگ است. میان عنوان، فهرست و محتوا، تناسب و انطباق کامل برقرار است.
- در این اثر سعی شده همه عناصرهای داستان در فصل‌های مختلف پوشش داده شود و از این نظر کم و کیف کتاب با واحد درسی مربوط تناسب دارد.
- محتوای کتاب مطابق با سرفصل‌های مصوب است و تنها کاستی آن نداشتن تحلیل در پایان هر فصل است.
- از میان ابزار علمی برای تفهیم مطالب، چندان نیازمند جدول و نمودار نبوده، ولی از تمرین و آزمون به‌خوبی استفاده شده است.

شعر انگلیسی

عباسعلی رضایی. تهران: سمت: ۱۳۸۸. چاپ یازدهم، ۱۴۶ صفحه

این کتاب برای درس شعر ساده انگلیسی در رشته‌های کارشناسی زبان و ادبیات انگلیسی و مترجمی انگلیسی به عنوان درس اصلی استفاده می‌شود.

- کتاب دارای پیشگفتار و مقدمه کلی است. به هدف اثر تصریح شده و فهرست مطالب اجمالی است. درس‌ها دارای اهداف و تمرین و آزمون کلی است. کتاب دارای واژه‌نامه، فهرست منابع و کتاب‌شناسی است.
- ویژگی‌های فنی چاپ به‌طور کلی ضعیف است. قواعد عمومی نگارش و ویرایش با توجه به اینکه مطالب از منابع اصلی گرفته شده، خوب است. کتاب روان و رساست.
- نظم منطقی و انسجام مطالب ضعیف است. انسجام درون فصل‌ها نیز خوب نیست.
- تعداد منابع کافی نیست و منابع دست اول و معتبر حوزه شعر نیز استفاده نشده است. منابع جدید کمتر استفاده شده است. ارجاع مطالب به منابع با روش‌های جدید هم‌خوانی ندارد.
- ارجاع درون‌متنی ندارد و تنها منابع اندکی در پایان کتاب و بخش ارجاعات آمده است.
- تجزیه و تحلیل مطالب بسیار سطحی و مختصر است، ولی بی‌طرفی در آن رعایت شده است. کتاب حاضر بیشتر مجموعه‌ای از سروده‌هاست و نوآوری و خلاقیتی در آن به چشم نمی‌خورد. آثار استفاده‌شده به‌روز نیست و از شاعران متأخر کمتر استفاده

شده است. دوره‌های شعر انگلیسی، متون و صناعات شعری هیچ‌کجا ذکر نشده و تحلیل و تمرینی برای آنها به‌چشم نمی‌خورد.

- سازگاری کمی با مبانی شعر انگلیسی دارد. درباره سازواری با مبانی و اصول دینی مشکلی ندارد.
- انطباق محتوا با عنوان و فهرست ضعیف است؛ زیرا حوزه‌های بسیاری از مباحث ادبی و شعری را بیان نکرده است.
- تعداد صفحات کتاب متناسب است، ولی مقدمات و مبانی نظری کتاب متناسب نیست و بیشتر کلی‌گویی کرده است.
- محتوای اثر با سرفصل‌ها هماهنگی دارد، اما پاسخگوی نیازهای این حوزه نیست. نظم مشخصی در مطالب کتاب وجود ندارد و از ابزار علمی برای تفهیم مطالب استفاده نشده است.

فنون و صناعات ادبی

جلال سخنور. تهران: سمت: ۱۳۸۹. چاپ نهم، ۲۹۲ صفحه

کتاب برای منبع اصلی درس فنون و صناعات ادبی رشته ادبیات انگلیسی مناسب است.

- این اثر دارای یک مقدمه کلی و مقدمه برای هر فصل است. هدف از تألیف کتاب به صورت ضمنی بیان شده است. فهرست مطالب اجمالی است. محتوای کتاب شامل خلاصه فصول، نتیجه گیری و جمع بندی فصول و تمرین و آزمون است.
- در پایان، فهرست منابع و کتاب شناسی آمده است. طرح جلد و صفحه آرایی معمولی و در حد متوسط است. ویژگی های فنی چاپ مناسب و خوب است. در صفحه آرایی دقت کافی به عمل نیامده است.
- اصول و قواعد عمومی نگارش به درستی رعایت شده، نگارش روان و رساست. در حوزه شعری، کتاب اثری منسجم است و درون فصل ها نیز این نظم و انسجام حفظ شده است.
- اعتبار منابع استفاده شده در حد متوسط ارزیابی می شود، زیرا از دانشنامه ها و فرهنگ جدید کمتر استفاده شده است و بر همین اساس منابع کافی، متن را پشتیبانی نمی کند. از سویی کتاب بیشتر به شعر پرداخته و از دیگر شکل های ادبی غفلت کرده است. ارجاع به منابع دقیق است، اما شیوه ارجاع، سنتی و قدیمی است و از شیوه های جدید برای نمونه سبک انجمن روان شناسی آمریکا استفاده نشده است.

- تحلیل صنایع ادبی به‌خوبی و با بی‌طرفی انجام شده و نمونه‌های مناسبی برای آنها ذکر شده است.
- تا آنجا که صنایع مربوط به شعر را بیان می‌کند، متن در جایگاه خود استوار است، ولی از آنجا که به شیوه‌های ادبی دیگر مانند داستان و نمایشنامه نپرداخته، سستی می‌پذیرد. با مبانی دینی و فرهنگی همخوانی دارد.
- محتوا به‌طور کامل عنوان را پوشش نمی‌دهد، چون همان‌گونه که گفته شد، جامع شکل‌های ادبی رایج نیست. تعداد صفحه‌های کتاب برای واحد درسی مربوط مناسب است، ولی مطابق با همهٔ سرفصل‌ها نیست.
- از میان ابزار علمی، جمع‌بندی مباحث و تمرین در نظر گرفته شده است و نقش مثبتی در کتاب دارد. کتاب به انگلیسی فراهم آمده و معادل‌سازی در آن صورت نگرفته است.

ادبیات و آموزش زبان

گیلیان لازار . مترجم: محمد غضنفری. قم: سمت: ۱۳۸۰. چاپ نخست، ۳۶۸ صفحه

این کتاب برای درس «تهیه و تدوین مطالب درسی» در رشته آموزش زبان انگلیسی دوره کارشناسی ارشد و درس «کاربرد ادبیات در آموزش زبان» در دوره دکتری مناسب است و می‌توان از آن به‌عنوان منبع فرعی استفاده کرد.

- کتاب دارای پیشگفتار و مقدمه کلی است. هدف از تألیف آن به‌صراحت بیان شده است. فهرست تفصیلی مطالب تهیه شده و متن از وجود جدول، تصویر و نمودار بهره‌مند شده است. ذکر اهداف درس، خلاصه فصل، نتیجه‌گیری و پیشنهاد در فصل‌ها و پایان کتاب منظور شده است. تمرین و آزمون هم برای فصل‌ها به‌صورت کلی وجود دارد. معرفی منابع اطلاعاتی و پیشنهادهای پژوهشی برای هر فصل و فهرست منابع در کتاب به‌چشم می‌خورد.

- جلد طرح مشخصی ندارد. ویژگی‌های فنی چاپ و صحافی کتاب مناسب است.
- غلط چاپی مشاهده نشد، تنها برخی فاصله‌گذاری‌ها به‌درستی رعایت نشده است.
- نگارش و رعایت نکات دستوری فارسی در آن مطلوب است، ولی سخنی از ویرایش علمی گفته نشده است. در برخی اشعار قواعد سجاوندی رعایت نشده است.

- روانی ترجمه گاه مخدوش است، هرچند ترجمه برخی اشعار بسیار موفقیت‌آمیز بوده است.

- نظم و انسجام متن حاصل است و در فصل‌ها این ویژگی دیده می‌شود. منابع چه آنچه مأخذ کتاب بوده، چه آثاری که برای مطالعه معرفی شده است، همه معتبر و مناسب است. منابع با توجه به زمان چاپ کتاب چندان جدید نیست و آثار به‌روزتری می‌توانست در اختیار نویسنده باشد (البته تاریخ چاپ کتاب اصلی باید مد نظر باشد). در استناد و ارجاع به منابع تاحدودی اغتشاش مشاهده می‌شود و به‌نظر می‌رسد دقت چندان‌ی در این‌باره به عمل نیامده است، ولی رعایت امانت و ذکر منبع اطلاعات استفاده‌شده همه‌جا قید شده است.
- تحلیل مباحث مرتبط با موضوع کتاب به‌خوبی صورت گرفته و روش‌های مناسب و کارآمدی برای استفاده از ادبیات در آموزش زبان پیشنهاد شده است. بی‌طرفی علمی در تحلیل‌ها رعایت شده است.
- نوآوری‌هایی در برخی از تمرین‌ها و روش‌های پیشنهادشده به‌چشم می‌خورد. تطابق محتوا با مبانی حوزه مورد بررسی وجود دارد و نوآوری‌های نویسنده نیز درخور بحث و بررسی است.
- تناقضی در اثر با مبانی دینی و اسلامی به‌چشم نیامد. عنوان، فهرست و مطالب کتاب همه در یک راستا هستند و یک هدف را پی‌می‌گیرند. کتاب جامع اهداف درس «تهیه و تدوین مطالب درسی» است و با سرفصل‌های درس مورد نظر مطابقت دارد، ولی با توجه به اینکه مخاطبان کتاب، دبیران و استادان زبان انگلیسی هستند، نیاز چندان‌ی به ترجمه کتاب حس نمی‌شود. از سوی دیگر در این درس لازم است مهارت‌های مختلف زبانی در نظر باشد که در این کتاب این مورد لحاظ نشده است.

نقد و بررسی کتب ۵۹

- بحث مقدماتی، نتیجه‌گیری، تمرین و تکلیف، تصویرها به‌منظور تعمیق یادگیری در کتاب منظور شده که همگی بسیار مناسب است. معادل‌سازی اصطلاحات به‌خوبی صورت پذیرفته، ولی لازم است واژه‌نامه‌ای برای آن تهیه شود.
- کتاب در فضایی تخصصی تألیف یافته و رویکرد بارزی نسبت به اصول دینی در آن دیده نمی‌شود.

انگلیسی برای دانشجویان رشته پزشکی (۱)

رضا دیداری و سید محمد ضیا حسینی. تهران: سمت: ۱۳۹۱. چاپ بیست و چهارم، ۳۲۸ صفحه

- کتاب منبع اصلی درس است و در سطح ملی چاپ و منتشر شده است. نگارش خوب و حروف چینی و صحافی مطلوب است، ولی صفحه‌آرایی چندان مناسب نیست. بهتر بود نوع و اندازه قلم متناسب با بخش‌های مختلف تنوع می‌یافت تا کار با کتاب، جذابیت بیشتری داشته باشد.
- کتاب با قیمت مناسب در دسترس دانشجویان است.
- مؤلفان، مخاطبان کتاب را در مقدمه ذکر نکرده‌اند. در مقدمه اهداف، فعالیت‌ها و تمرین‌های متن توصیف شده، ولی درباره زبان و روش‌های تدریس ذکر نرفته است.
- فهرست جامع لغات کتاب درج نشده، ولی در آغاز هر درس واژه‌های مورد استفاده همان درس آمده است. برای ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان، تمرین‌هایی در کتاب آمده که ساختار، واژگان و درک خواندن را می‌آزماید. تمرین‌ها یکدست و فاقد تنوع است که موجب خستگی و بی‌رغبتی دانشجویان برای تمرکز بر آنها می‌شود.
- متأسفانه در محتوای کتاب اشاره‌ای به منابع مورد استفاده نشده است. به نظر نمی‌رسد تألیف براساس نیازسنجی صورت گرفته باشد.
- در آموزش زبان تنها به مهارت خواندن و درک مطلب توجه شده است. ترکیب محتوای کتاب نشان از آن دارد که ملاک تدوین مطالب، ساختاری بوده و به

ملاک‌های کارکردی و ارتباطی توجهی نشده است. مهارت گوش‌دادن در فعالیت‌ها وجود ندارد و متون خواندن واقعی است. مهارت‌های نوشتن، صحبت‌کردن و ارتباط‌های غیر کلامی در این کتاب جایگاهی ندارد.

- تمرین‌ها و فعالیت‌های درج‌شده با سطح دانش زبان‌آموزان همخوانی دارد. سبک‌های یادگیری مختلف و تفکر انتقادی و خلاقیت و همچنین راهبردهای خودآموزی در تدوین محتوای کتاب در نظر گرفته نشده است.
- کتاب دارای انسجام علمی و منطقی است. با توجه به اینکه همه مهارت‌های زبانی در این کتاب منظور نشده، نیاز به منابع دیگر احساس می‌شود. به این ترتیب نمی‌توان انتظار داشت که در تألیف کتاب، رویکردها و نظریه‌های نوین نقشی داشته باشد.
- تصویر و جدول‌هایی برای تفهیم مواد آموزشی درج شده است که هرچند کمک‌کننده است، به‌ویژه در جدول‌ها تنوعی به چشم نمی‌خورد.
- تنافری در محتوای کتاب با ارزش‌های فرهنگی و دینی ما مشاهده نمی‌شود و انطباق با فرهنگ بومی در تدوین کتاب لحاظ شده است. کتاب در مرحله تحلیل نوع زبان برای گروه خاص ارزیابی می‌شود.
- منابع کتاب تنها در کتاب‌نامه پایانی آمده و مشخص نیست هر درس از کدام منبع گرفته شده است.
- این اثر در کنار منابع مکمل قابل استفاده است تا همه ابعاد آموزش زبان در بر گرفته شود.
- متون تخصصی است و در گروه‌های دیگر چندان کاربردی ندارد.

نقد و بررسی کتب ۶۳

- چون درس‌ها و ساختارها مستقل از یکدیگر درج شده است، امکان تدریس بدون ترتیب تألیف ممکن است.

انگلیسی برای دانشجویان رشته پزشکی

محمودرضا عطایی و همکاران. تهران: سمت: ۱۳۹۱. چاپ نخست، ۱۷۴ صفحه

مقدمه تخصصی کتاب به تفصیل در چهار صفحه به ماهیت زبان و روش‌های تدریس و نیز عناصر فصول کتاب پرداخته است. مخاطبان کتاب، دانشجویان کارشناسی در سطوح زبانی متوسط و بالاتر در رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی هستند. بافت کتاب بافت دانشگاهی است. کتاب برای درس مورد نظر به‌عنوان منبع اصلی در نظر گرفته شده است.

- در انتهای کتاب، فهرستی از لغات جدید هر درس به تفکیک معرفی شده و در برابر هر واژه، نقش دستوری آن با حروف اختصاری درج شده است.
- صرف نظر از تمرین‌های مختلفی که برای هر درس ارائه شده، ابزار سنجش دیگری دیده نمی‌شود.
- مقدمه کتاب حاکی از آن است که تألیف در سطح ملی بوده است، هرچند صراحتی به آن نیست. به نظر نمی‌رسد گردآوری کتاب براساس نیازسنجی دانشجویان باشد. تلاش بر این بوده است که مطالب تهیه‌شده به‌لحاظ مفهومی با رشته تحصیلی مخاطبان مرتبط باشد.
- دسترسی به کتاب آسان است و قیمت مناسبی دارد، ولی مواد آموزشی مرتبط با آن وجود ندارد.
- در بررسی اجمالی، رعایت نکردن قواعد نگارش در متن و تمرین‌ها دیده نشده است.
- کتاب از نظر صفحه‌آرایی، حروف‌چینی، طرح جلد و صحافی مناسب است.

- یکی از نکات بسیار مثبت این کتاب، ارائه سند و مرجع در انتهای متون است. اصول ارجاع به‌خوبی رعایت شده است.
- در زمینه آموزش زبان به‌استثنای مهارت شنیداری، مهارت‌های دیگر در تمرین‌ها لحاظ شده است؛ هرچند بیشترین توجه به مهارت خواندن اختصاص یافته است. پس از آن، نوشتن و صحبت کردن مورد نظر بوده است. با توجه به اینکه در مقدمه ذکر شده که تعداد واژه‌های هر متن از بخش یک تا دوازده از ۶۵۰ واژه به ۸۰۰ واژه افزایش یافته و با دقت در ساختارهای زبانی در بخش‌های مختلف به‌نظر می‌رسد که اساس انتخاب مطالب، تلفیقی از ملاک‌های کارکردی و ساختاری باشد، متون استفاده‌شده واقعی است، زیرا به‌طور مستقیم از منابع یادشده در آخر درس اخذ شده است.
- از موارد ضعف کتاب می‌توان به طراحی تمرین‌ها اشاره کرد. بیشتر فعالیت‌های در نظر گرفته‌شده، خاصیت ارتباط طبیعی کلامی و غیر کلامی را ندارد و ویژگی‌های سنتی و قدیمی تمرین‌های معمول را که متوجه ساختارهای زبانی است، حفظ کرده است. اگر سطح دانش زبان انگلیسی دانشجویان را متوسط به بالا بدانیم، کتاب مناسب است، ولی واقعیت این است که توانایی مخاطبان در سطح پیش‌فرض نیست. درباره توجه به سبک‌های یادگیری مختلف دانشجویان می‌توان تنوع تمرین‌ها را تلاشی در راستای آن دانست. یادگیری خودخوان را نیز می‌توان در بخش راهبردهای خواندن باز یافت. تفکر انتقادی و پرورش خلاقیت در کتاب مغفول مانده است.

- ارتباط طولی و افقی مناسبی میان فصول مختلف و درون فصل‌ها برقرار است. با توجه به نادیده گرفتن مهارت شنیداری و کم‌رنگی مهارت گفتاری، لزوم استفاده از مواد آموزشی مکمل وجود دارد، تا این ضعف‌ها جبران شود.
- تنوع و نوآوری در تمرین‌های داده‌شده نشان از آن دارد که نویسندگان کتاب به نظریه‌های جدید یادگیری توجه دارند. در مجموع تصویرهای به‌کاررفته در صفحه‌های مختلف کتاب، کارکرد آموزشی دارد و به فرایند یادگیری کمک می‌کند.
- کتاب به‌طور کامل تخصصی است و براین اساس تقابلی با آموزه‌های دینی و فرهنگی ندارد و خالی از رویکردهای متعصبانه است. این اثر را می‌توان در مرحله سوم از آموزش زبان برای اهداف خاص دانست که تحلیل مهارت‌های مطالعه در گروه‌های خاص عنوان دارد.
- در ارزیابی کلی باید گفت که کتاب برای استفاده در برنامه درسی به‌خوبی قابل استفاده است. به دلیل تخصصی بودن متون، کاربردی در رشته‌های دیگر ندارد. همچنین به دلیل چینش درس‌ها براساس سطح دشواری، تدریس را به ترتیب فصل‌های متوالی باید پیش گرفت و امکان تغییر ترتیب نیست.
- کتاب دارای مقدمه مفصل و چندصفحه‌ای درباره اثر و توضیح قسمت‌های مختلف کتاب و منطق حاکم بر هر بخش است. مخاطبان کتاب دانشجویان رشته پزشکی و پیراپزشکی هستند. کتاب منبع اصلی درس زبان تخصصی است.
- در انتهای کتاب، فهرست لغات مشکل هر درس بدون ارائه معادل یا تعریف آورده شده است و به این لحاظ، کاربرد علمی و آموزشی چندانی ندارد. در قسمت‌های

- مختلف کتاب و پس از متن هر درس، تمرین‌ها و فعالیت‌های مختلفی طراحی شده است که هدف آنها علاوه بر کمک به تفهیم بهتر متن، سنجش میزان یادگیری است.
- این کتاب برای سطح ملی طراحی شده، اما قابلیت استفاده در سطح بین‌المللی نیز دارد. در مقدمه اشاره‌ای به نیازسنجی مخاطبان نشده است.
 - کتاب به‌سهولت در اختیار دانشجویان قرار دارد. قیمت آن نسبت به دیگر کتاب‌های ناشر بیشتر است، ولی با کیفیت چاپ مناسب است.
 - قواعد عمومی نگارش در متون کتاب به‌خوبی رعایت شده است. تنها در مقدمه دو مورد به‌نظر می‌رسد که اشکالاتی دارد: صفحه اول مقدمه در خط اول بند آخر، کلمه «and» به‌اشتباه چاپ شده و در خط اول بند دوم در صفحه دوم مقدمه، کلمه «pre-intermediate» اشتباه تایپ شده است. کیفیت چاپ از نظر شکلی در مقایسه با کتاب‌های مشابه عالی ارزیابی می‌شود.
 - از نکات مثبت این اثر، رعایت اصل امانت‌داری درباره تمام متونی است که از منابع دیگر گرفته شده است.
 - محتوای کتاب بیشتر تأکید بر مهارت خواندن و درک مفهوم دارد که با توجه به ماهیت دروس زبان تخصصی کار درستی است. متون تهیه‌شده براساس محتوا و حجم درجه‌بندی شده است (از ۶۵۰ کلمه در درس اول تا ۸۰۰ کلمه در درس دوازدهم). متون از دایره‌المعارف‌ها، مجله‌ها و کتاب‌ها انتخاب شده است. از این‌رو واقعی است.
 - کمابیش اکثر تمرین‌ها و فعالیت‌ها مربوط به مهارت خواندن است، کیفیت و کمیت خوبی دارند و با نیازهای مخاطبان و مطالب تدریس‌شده همخوان هستند. با توجه به اینکه در هر درس تمرین‌های مختلفی در نظر گرفته شده است، تصور می‌شود که به

نقد و بررسی کتب ۶۹

این مسئله پرداخته شده باشد. از نکات بسیار مثبت که در کمتر کتابی مشاهده می‌شود، توجه به فنون و راهبردهای یادگیری است. در بخش راهبردهای یادگیری به این موضوع توجه شده است. ماهیت تمرین‌هایی که مستلزم استدلال و تفکر است، می‌تواند به تفکر انتقادی کمک کند.

- انسجام علمی و منطقی، کامل و بسیار خوب است و تدوین کامل کتاب آن را برای آموزش کافی می‌کند، چنان‌که نیازی به مواد آموزشی کمکی نیست. با توجه به اینکه نویسندگان کتاب، متخصصان تهیه و تدوین مطالب درسی و آموزش انگلیسی برای اهداف ویژه هستند، اثر به‌طور کامل منطبق بر یافته‌های علمی جدید در حوزه آموزش زبان است.
- تصویرها و جدول‌های استفاده‌شده در کتاب در فرایند آموزش و یادگیری مؤثرند.
- کلیت کتاب از نظر مسائل فرهنگی و دینی مشکلی ندارد.
- با بررسی متن، تمرین و توضیحات نویسندگان چنین برمی‌آید که ویژگی‌های کلامی - بلاغی زبان برای گروه‌های خاص و مهارت‌های مطالعه و تحلیل نیازهای یادگیری مورد نظر بوده است. در نتیجه می‌توان این اثر را در سه مرحله تحلیل و ویژگی‌های کلامی - بلاغی، تحلیل مهارت‌های مطالعه و تحلیل نیازها دانست.
- به‌طور کلی اثر یادشده برای استفاده در نظام آموزشی مناسب است. محتوای کتاب برای دانشجویان رشته‌های مشابه و حتی فارغ‌التحصیلان حوزه پزشکی قابل استفاده است. با توجه به درجه‌بندی متون و تمرین‌ها، بهتر است ترتیب مطالب درس‌ها در امر تدریس رعایت شود.

انگلیسی برای دانشجویان رشته شنوایی شناسی

مریم حیدرپور میمه و فاطمه فاضلی. تهران: سمت: ۱۳۸۴. چاپ نخست، ۲۳۷ صفحه

این کتاب در دوره کارشناسی رشته شنوایی شناسی و رشته گفتاردرمانی به ترتیب به عنوان منبع اصلی و فرعی برای درس زبان تخصصی مفید است.

- کتاب حاضر دارای مقدمه‌ای با عنوان «سخن سمت» است و در آن به اختصار به ساختار کتاب اشاره شده، ولی به محتوای آن اشاره‌ای نشده است.
- این کتاب منبع اصلی درس زبان تخصصی رشته شنوایی شناسی به ارزش سه واحد است. مخاطبان کتاب، دانشجویان مقطع کارشناسی رشته شنوایی شناسی عنوان شده است، اما در مقدمه به اینکه دانشجویان رشته شنوایی شناسی چه نیازهایی دارند، اشاره‌ای نشده است.
- قیمت کتاب به نسبت کیفیت برگه‌ها، جلد و سال نشر مناسب است. مرکز پخش این ناشر در اصلی‌ترین مراکز فروش کتاب‌های دانشگاهی قرار دارد. همچنین کتاب‌فروشی‌های دانشگاهی دیگر نیز این کتاب را ارائه می‌کنند.
- صورت ظاهری کتاب به لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و صحافی خوب است. طرح جلد کتاب با کمی دقت، امواج شنیداری را به ذهن می‌آورد که با محتوا تناسب کافی دارد.
- فاصله‌گذاری، شماره‌گذاری، حاشیه و دیگر نشانه‌گذاری‌ها رعایت شده است. در مواردی استفاده از ویترگول به دلیل طولانی بودن جمله‌ها برای ایجاد سهولت بیشتر در خواندن، می‌توانست مناسب باشد. شکل ظاهری کتاب مرتب است، ولی استفاده از

طرح‌هایی مدرن‌تر روی جلد پیشنهاد می‌شود. صفحه آخر کتاب به ارجاعات اختصاص دارد و منابع با فرمت مناسب و درست، به ترتیب حروف الفبای نام نویسندگان آورده شده است. نگارش متن به لحاظ اصول عمومی نگارش مطلوب است.

- در حالت کلی این اثر نیز همانند دیگر کتب زبانی انتشارات سمت از الگویی مشخص پیروی می‌کند و روال ارائه مطالب و ارزیابی در هر بخش تکرار می‌شود. از آنجاکه این کتاب منبع اول یکی از دروس مقطع کارشناسی است، سطح کتاب ملی ارزیابی می‌شود. متون گردآوری شده در کتاب به ترتیب از مسائل عمومی‌تر به مسائل اختصاصی آورده شده است. در انتهای هر بخش، تمرین‌هایی با هدف ارزیابی لغات همان بخش به صورت سؤال‌های چهارگزینه‌ای و پُرکردن جای خالی قرار دارد. البته از کتاب دانشگاهی - به‌ویژه منبع اصلی درس زبان تخصصی - توقع می‌رود ابزار و سنجش‌های متنوع‌تری برای ارزشیابی استفاده کند. هیچ فهرست لغتی در آخر فصول وجود ندارد.
- محتوا همخوانی کاملی با عنوان و فهرست اثر دارد. همچنین محتوای کتاب با سرفصل‌های مصوب وزارت علوم همخوانی دارد. هرچند هر فصل از ساختار مستقلی برخوردار است، تلاش بر آن بوده که عناوین کتاب به‌طور سلسله‌مراتبی تنظیم شود.
- هدف این کتاب با توجه به متون و بخش‌های ارزشیابی، افزایش توانمندی دانشجویان در بخش‌های درک مطلب و لغات پیرامون متن‌های مورد استفاده و درنهایت آمادگی آنها برای پاسخگویی بهتر به سؤال‌های کنکور مقاطع بالاتر است و هیچ‌گونه تمرینی با هدف پیشرفتِ «مهارت گوش‌دادن» و «صحبت‌کردن» مشاهده

نقد و بررسی کتب ۷۳

نمی‌شود. مطالب و تمرین‌ها تا حدودی مناسب آموزش مهارت نوشتن و ارتباط غیر گفتاری است، ولی به‌طور کلی عملکرد آنها محدود به مهارت خواندن و درک مطلب است. تمرین‌های «نوشتن» نیز از پاسخ به سؤال‌هایی از متن فراتر نمی‌رود.

- ملاک درجه‌بندی مطالب براساس موضوع‌های مهم درسی این رشته بوده و معیار طبقه‌بندی آنها کارکردی است.
- برای تدوین فصول از کتاب‌های تخصصی رشته‌شنوایی‌شناسی که بین سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۲ میلادی به چاپ رسیده است، استفاده شده و این مطالب در ویرایش‌های بعدی چندان تغییری نکرده است. البته بدون شک استفاده از مطالب تازه‌تر بر غنای کتاب خواهد افزود.
- به‌طور کلی مطالب قابل تعمیم به موقعیت‌های واقعی است. تمرین‌ها هماهنگی و ارتباط لازم بین مطالب و نیازهای دانشجویان را برطرف می‌سازد. سطح زبانی کتاب، توقع مناسبی از زبان‌آموزان دارد.
- مسئله‌ای که می‌توان به آن اشاره کرد این است که تنوع ساختاری در سراسر کتاب وجود ندارد. مطالب کتاب، دانش کلی مورد نیاز رشته‌شنوایی‌شناسی را گرد آورده است. تمرکز تمارین، فهم لغات، معانی و مطالب کتاب است و حتی اشاره‌ای به ایده شخصی دانشجو درباره مطالب مشاهده نمی‌شود. با اینکه در مقدمه از فنون و راهبردهای خواندن و یادگیری کتاب سخنی آورده نشده است، به دلیل تکرار ساختار کتاب و تمارین، مطالعه کتاب به صورت خودخوان به شرط داشتن زبان عمومی متناسب با مقطع کارشناسی امری ممکن است. هرچند شکل‌گیری و پرورش تفکر انتقادی و خلاقیت به عوامل فردی متعددی در دوره‌های پیشین یادگیری وابسته است، توجه به کارهای انجام‌شده در این رشته می‌تواند زمینه تفکر را در دانشجویان

ایجاد کند. طی کردن روندی منطقی برای دسترسی به مطالب نیز به این امر کمک می‌کند.

- مطالب منسجم و بر پایه یافته‌های علمی جدید استوار است. سعی شده است تا طبقه‌بندی مطالب، روندی منطقی برای ایجاد یادگیری در ذهن دانشجویان فراهم آورد. این کتاب قابلیت ایجاد زمینه برای مطالعه مقاله‌های علمی برای دانشجویان را فراهم می‌آورد. بهتر است جدای از منابع استفاده‌شده برای گردآوری کتاب، در پایان هر بخش، منابع پیشنهادی و مرتبط با آن بخش برای مطالعه بیشتر به دانشجویان معرفی شود تا آنها بتوانند از زمینه فراهم‌شده توسط این کتاب در تحقیقات و مطالعات خود استفاده عملی داشته باشند. در واقع رابطه بین زبان‌شناسی و شنوایی‌شناسی در مطالب کتاب بیان شده است. به‌طور مثال در فصل دوم کتاب که به توسعه شنوایی اختصاص دارد، مطالب مشترکی با زبان‌شناسی و نظریه‌های آن وجود دارد.
- تصاویر و جدول‌ها براساس مطالب هر بخش و مرتبط با مطالب برای فهم بیشتر آورده شده است. می‌توان به نمونه‌هایی در صفحات ۱۷، ۳۷ و ۸۷ اشاره کرد.
- ناهمخوانی فرهنگی، ملی و مذهبی مشاهده نشد. این کتاب عاری از جانب‌داری‌ها و نژادپرستی است. مثال‌های آورده‌شده به همه انسان‌ها برمی‌گردد و مثالی از ملیت یا رویکردی جهت‌دار وجود ندارد. مطالب علمی و به‌دور از تعصبات نوشته شده است.
- این کتاب در مرحله تحلیل نیازهای یادگیری زبان در گروه‌های خاص^۱ قرار دارد. همچنین در تمامی متن‌های آورده‌شده مراجع به‌جا ذکر شده است.

1. Analysis of learning needs

نقد و بررسی کتب ۷۵

- همچنین می‌توان از این کتاب به‌دلیل مطالب علمی و رعایت ارجاعات، به‌عنوان زمینه‌ای برای شروع تحقیقات دانشجویان به زبان انگلیسی استفاده کرد. با در نظر گرفتن اینکه این کتاب منبع زبان تخصصی رشته‌شنوایی‌شناسی است، بهترین مخاطبان، دانشجویان همین رشته هستند؛ هرچند دانشجویان رشته‌های زبان‌شناسی و گفتاردرمانی و تاحدی آموزش زبان‌های خارجی نیز می‌توانند از مطالب این کتاب بهره‌مند شوند.

انگلیسی برای دانشجویان رشته تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت

عبدالعلی ریاضی و همکاران. تهران: سمت، ۱۳۸۹. چاپ نخست، ۱۴۱ صفحه

- حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، طرح جلد و صحافی مناسب است.
- از این کتاب می‌توان برای آشنایی دانشجویان با مباحثی از قبیل سیر آرای تربیتی و زبان تخصصی رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش در مقطع کارشناسی‌ارشد استفاده کرد.
- محتوای اثر، بیان آرا و نظرهای مریبان و فیلسوفانی است که هر یک در یکی از دسته‌ها و نحله‌های فلسفی قرار می‌گیرند و تنها می‌توان در پی انسجام مطالب هر مقاله بود و نوع محتوا، انسجام مطالب در کل اثر را بر نمی‌تابد و نمی‌توان در چنین اثری به دنبال چنین ویژگی‌ای بود.
- اثر به صورت مجموعه مقالاتی از نویسندگان مختلف است. بدیهی است به سبب تفاوت سبک نگارش نویسندگان مختلف، هر مقاله سبک نگارش و نیز میزان متفاوتی از نظم و انسجام را دارد؛ هر چند به نظر می‌رسد تلاش شده است مطالب از نویسندگانی نقل شود که سبک نگارش نزدیک به هم دارند و از این رو خصیصه مورد نظر تا حد زیادی تأمین شده است.
- در مقاله‌ها به اثر یا آثار خود فیلسوف یا مریبی اشاره و استناد شده است، ولی نویسندگان مقاله‌ها و آثار آنها معرفی نشده است و در پایان کتاب نیز فهرست منابع یا کتاب‌نامه‌ای نیست که بتوان درباره اعتبار منابع اظهار نظر کرد. تنها یک

منبع در آخر آورده شده است. بنابراین متن فاقد ارجاع درون‌متنی و فهرست منابع است و نمی‌توان درباره بروزبودن و معتبربودن منابع قضاوت کرد.

- هرچند روشن نیست که بررسی و تحلیل‌ها از خود نویسندگان است یا برگرفته از منابع دیگر، در کل تحلیل و بررسی‌های ارائه‌شده مناسب است. بی‌طرفی علمی در بیان آرا و نظرهای فیلسوفان و مریانی که آرای آنها بررسی شده، تا حد زیادی رعایت شده است. نویسندگان تلاش کرده‌اند بر موضوع محوری در اندیشه فیلسوف یا مریبی که معرفی شده است تمرکز کنند. البته این امر را نمی‌توان نوآوری در نظر گرفت. با توجه به نوع اثر و هدفی که دنبال می‌کند و هدفی که در اصل از معرفی آرا و اندیشه‌های فیلسوفان و مرییان بزرگ وجود دارد، اثر مناسب و قابل قبولی است.

- محتوای اثر با عنوان و فهرست مطابقت دارد. این اثر را علاوه بر زبان تخصصی می‌توان به عنوان منبعی برای درس سیر آرای تربیتی در دوره کارشناسی‌ارشد معرفی و استفاده کرد. محتوای اثر با سرفصل دروسی مانند فلسفه آموزش و پرورش و سیر آرای تربیتی تطابق دارد.

- هدفی که از تدوین این اثر دنبال می‌شده، تمرین دانشجویان کارشناسی‌ارشد در زمینه زبان تخصصی بوده است که در اکثر موارد تأمین شده است. اشکال کلی در بخش Language Practice، خارج‌شدن از موضوعات آموزش و پرورش و فلسفه آن است.

- در پرورش مهارت‌های زبانی تنها خواندن و ترجمه مدنظر بوده، به مهارت‌های دیگر توجه نشده است. ملاک درجه‌بندی، مطالب ساختاری است و توجهی به مفاهیم جدید آموزش زبان ندارد. مهارت‌های نوشتن و صحبت‌کردن و ارتباط‌های طبیعی

نقد و بررسی کتب ۷۹

کلامی و غیر کلامی منظور نشده است. نیازهای دانشجویان، سبک‌ها و راهبردهای یادگیری و تفکر انتقادی و خلاق در کتاب جایگاهی ندارد.

- ابزار مؤثر در فرایند یادگیری مانند تصویر و نمودار و جدول در کتاب استفاده نشده است. کتاب در مرحله نخست توسعه یعنی تحلیل نوع زبان مورد استفاده گروه‌های خاص تلقی می‌شود.

- درمجموع به نظر می‌رسد کتاب باید با رویکردهای نوین آموزش زبان انطباق یابد تا قابلیت سوددهی بیشتری داشته باشد. با توجه به اینکه نظم خاصی در تدوین و ترتیب درس‌ها نیست، می‌توان در روند تدریس تغییر ایجاد کرد.

انگلیسی برای دانشجویان رشته‌های مدیریت جهانگردی و هتلداری

غلامرضا کیانی و مریم خضری. تهران: سمت: ۱۳۸۳. چاپ نخست، ۱۵۰ صفحه

این کتاب به‌عنوان کتاب اصلی درس زبان تخصصی به ارزش دو واحد درسی تدوین شده است و در سطح ملی کاربرد دارد.

- کتاب دارای هیچ مقدمه تخصصی مشتمل بر دیدگاه نویسنده یا ناشر درباره ماهیت زبان و روش‌های تدریس زبان خارجی نیست. در ابتدای هر درس، پیش از آوردن هر مطلب دیگری، یک قسمت به نام «Word Study» وجود دارد که فهرست برخی از لغات به‌کاررفته آورده شده است. توضیحات هر لغت به انگلیسی است که خود می‌تواند عاملی برای افزایش دامنه لغت خواننده و نیز انگیزه‌ای برای تفحص در باب آن لغت باشد. تلفظ هر لغت در مقابل آن نوشته شده است. اگر این تلفظ با آوانویسی معمول و رایج «Oxford Dictionary» نوشته می‌شد بهتر بود، زیرا خواندن آن ساده‌تر است.

- در هر درس، یک متن به‌عنوان متن اصلی و یک متن کوتاه‌تر به‌عنوان تمرین اضافی برای خواندن گنجانده شده است که پس از متن اول، ده نوع تمرین در سه قسمت شامل تمرین درک مطلب (به‌صورت عبارت غلط یا درست، چهارگزینه‌ای، شفاهی جواب دهید)، تمرین لغات (به‌صورت چهارگزینه‌ای، وصل کنید، معنی و لغت، مترادف و متضاد و Cloze Test) و تمرین گرامر (به‌صورت تکمیل نقش کلمات و استفاده در جمله، مرتب‌کردن جملات به‌هم‌ریخته و جمله‌نویسی) وجود دارد. پس از متن دوم که کوتاه‌تر است، چند تمرین (۱ تا ۶ در درس‌های مختلف)

گنجانده شده است. هدف این تمرین‌ها مختلف بوده، شامل تمرین ساختاری، نقش کلمات و ضمیرها و تمرین ترجمه است. از این میان تمرین ترجمه در تمامی درس‌ها به چشم می‌خورد. در این قسمت از کتاب، یک کادر کوچک وجود دارد که به زبان فارسی و بسیار ساده، نکات گرامری مفیدی را برای خواننده همراه با مثال در چند سطر توضیح می‌دهد. باید به این نکته اشاره کرد که جای خالی تمرین‌های دوره‌ای برای مرور مداوم مطالب آموخته‌شده در فواصل معین به چشم می‌خورد. از آنجاکه این کتاب در چهار بخش تنظیم شده است، این نوع تمرین می‌توانست در انتهای هر بخش قرار گیرد.

- کتاب فاقد مقدمه است و نویسنده اطلاعاتی منوط به نیازسنجی از مخاطبان مطرح نکرده است. تنها در مقدمه ناشر، پاسخی به نیاز دانشجویان در این رشته مطرح شده است که این سخن کمابیش در تمامی کتاب‌های زبان خارجی منتشرشده از سوی ناشر به چشم می‌خورد.
- کتاب سهل‌الوصول بوده، قیمت آن مناسب است. اشاره‌ای به مواد آموزشی مکمل نشده و موردی نیز همراه با کتاب عرضه نشده است.
- در آموزش زبان به مهارت‌های مختلف توجه شده است و از کیفیت خوبی برخوردار است، ولی مهارت شنیدن در نظر گرفته نشده است. ملاک مطالب کتاب، ساختاری و ارتباطی است. متون تهیه‌شده واقعی هستند. مهارت‌های کلامی ارتباط لحاظ شده، ولی فاقد مهارت‌های غیر کلامی است.
- تمرین‌ها با سطح توانمندی و نیاز دانشجویان تناسب دارد. تلاش شده سبک‌های مختلف یادگیری به‌طور غیر مستقیم در تمرین‌ها گنجانده شود، ولی تصریحی به آن نشده است.

- راهبردهای یادگیری و خودآموزی مدنظر مؤلفان نبوده است. به بُعد تفکر انتقادی و خلاقیت نپرداخته است.
- محتوا پراکنده است و متون مختلف، ارتباطی با هم ندارند تا انسجامی در آن به چشم بخورد.
- کتاب نیازهای آموزشی را برآورده می‌کند و به منبع کمکی نیازی نیست. الگوهای جدید آموزش زبان خارجی تاحدودی در کتاب به چشم می‌خورد، ولی شیوه مسلط کتاب نیست.
- کتاب فاقد تصویر، جدول و دیگر ابزار لازم است که در صورت استفاده می‌توانست به غنای کتاب کمک کند. متأسفانه متن کتاب به فرهنگ ایرانی نپرداخته است.
- کتاب از حیث ظاهری در سطح پایینی است. در کل، صفحه‌آرایی کتاب نه تنها به جذابیت کتاب نیفزوده است، بلکه تاحدی از آن کاسته است. عکس‌های روی جلد کتاب نیز می‌توانست بهتر انتخاب شود. به‌علاوه عامل گردشگر در عکس‌ها دیده نمی‌شود. صحافی کتاب نیز کیفیت کافی ندارد، زیرا با اندکی مطالعه احتمال دارد که صفحات کتاب جدا شود.
- در هیچ جای کتاب ارجاع به منابع داده نشده است و فقط در آخر کتاب، فهرست هشت منبع آورده شده است. بهتر است شیوه ارجاع براساس استانداردهای تعریف‌شده باشد تا مخاطبان کتاب با شیوه صحیح منبع‌نگاری آشنا شوند و حس امانت‌داری آنها نیز تقویت شود.
- با توجه به نوع سؤال‌ها و ارزشیابی، می‌توان گفت که هدف اصلی کتاب در درجه اول خواندن و درک متون انگلیسی است، به‌طوری‌که هدف دنبال‌شده در تمرین‌ها و

متون کتاب بیش از شصت درصد بر این مهارت‌ها تمرکز دارد. مهارت‌های دیگر زبانی که مورد توجه کتاب بوده است، عبارتند از مهارت نوشتن که در قالب گرامر و به صورت جمله‌نویسی و مرتب‌کردن، مورد سنجش و در نتیجه به‌نوعی آموزش قرار گرفته است. درباره مهارت صحبت کردن باید گفت که کتاب در دو جا به این مهم پرداخته است: در ابتدای هر درس و قبل از متن اصلی، سه سؤال - در حدود پنج درصد تمرین‌ها - گنجانده شده است که باید به‌طور شفاهی درباره آنها مکالمه شود. پس از متن اصلی در قسمت درک مطلب، قسمت C، دو تا سه سؤال درباره متن وجود دارد که از خواننده خواسته شده است که به‌صورت شفاهی به سؤالات پاسخ دهد که این سؤال‌ها نیز حدود پنج درصد از تمرین‌ها را شامل می‌شود. با توجه به جو آموزشی حاکم بر کلاس‌های ما در دانشگاه‌ها و نیز دانش اساتید، اگر این سؤال‌ها به انگلیسی پاسخ داده شود و درباره آنها تبادل نظر شود، می‌تواند تمرین مفیدی برای مهارت صحبت کردن باشد. هرچند اگر هدف صحبت کردن به انگلیسی از اهداف این کتاب بوده باشد، این تمرین‌ها شاید کافی نباشد. مهارت شنیداری در این کتاب مدنظر قرار نگرفته است. تمرین ترجمه می‌تواند تمرینی برای مهارت درک مطلب، ساختار زبانی و نیز به‌نوعی نوشتن محسوب شود. می‌توان گفت که هنگام تبادل نظر درباره تمرین صحبت کردن، روی مهارت شنیداری نیز کار می‌شود، اما اعتبار زیادی نخواهد داشت. مطالب این کتاب براساس ملاک کاربردی آنها گنجانده شده است.

- تمرین‌ها به‌ویژه تمرین مهارت درک مطلب، تاحدودی کافی است. اما برای مهارت‌های دیگر نوشتن و صحبت کردن، تمرین‌هایی آورده شده را نمی‌توان کافی دانست و مهارت شنیداری نیز کمابیش مدنظر نبوده است. با توجه به سطح زبانی

دانشجویان، این تمرین‌ها ممکن است بالاتر از سطح مورد نیاز باشد. برخی تمرین‌های گنجانده‌شده نیاز به دانش زبانی بیشتری دارد که در این کتاب آموزش داده نشده است (به‌ویژه تمرین‌های مربوط به نوشتن و ترجمه). کتاب از لحاظ آموزش ساختاری زبان و کاربرد زبانی سعی کرده است تا حدودی حق مطلب را با گنجاندن کادرهای گرامری (همان‌طور که پیشتر توضیح داده شد) در آخر هر درس ادا کند که البته کافی نیست.

- تمرین‌های کتاب تا حدودی تنوع بالایی دارد و از این نظر می‌توان گفت که به‌هنگام طراحی، مخاطب‌هایی با سبک‌های متفاوت یادگیری مدنظر طراح محترم بوده است. اما از آنجا که مطلب مورد تمرین در سؤال‌های مختلف با سبک‌های گوناگون، متفاوت است، امکان یادگیری مطلب واحد به شیوه‌های مختلف وجود ندارد. این بدان معنی است که هرچند تمرین‌ها متنوع است، مطالب مختلفی مورد سنجش قرار گرفته است. در نظر برخی مؤلفان، مشکل وارده در طراحی کتب امثال کتاب حاضر، امری اجتناب‌ناپذیر به‌نظر می‌رسد، درحالی‌که چنین نیست و می‌توان این مؤلفه را به‌هنگام طرح تمرین در نظر گرفت. به‌عنوان مثال نمونه بسیار مناسب سنجش و آموزش متنوع یک مطلب با در نظر گرفتن مخاطبان مختلف در مقوله لغت، کتاب «Oxford Word Skills» است.

- در انتخاب متون، یکپارچگی علمی وجود دارد. متون همگی منسجم و مرتبط با رشته مدنظر است. سعی شده که در تمامی قسمت‌های کتاب، این امر مدنظر قرار گیرد.

- چاپ اول کتاب حاضر مربوط به نه سال پیش است و جدیدترین منبع آن مربوط به سال ۲۰۰۰ میلادی، یعنی چهارده سال پیش. گردشگری رشته‌ای است که

به‌روزر بودن را می‌طلبند و متون و کتاب‌های به‌روز بی‌شماری درباره آن به چاپ رسیده است. از این رو می‌توان ادعا کرد که کتاب به‌روز نیست. مخاطبان کنونی تفاوت بسزایی با مخاطبان یک دهه قبل دارد که متعلق به نسل متفاوتی بودند. پس نیاز مبرم به به‌روزرسانی مطالب احساس می‌شود.

- مطالبی که برای متن انتخاب شده است، مغایر با ارزش‌های جامعه ایران نیست. از آنجاکه بیشتر متون اصلی با رویکردی علمی نگاشته شده، سعی شده است از هرگونه تعصبی به‌دور باشد. متن‌های دوم در هر درس نیز توصیفی از یکی از مقاصد گردشگری جهان را ارائه داده‌اند که تنها توصیفی هستند و اطلاعاتی را درباره جاذبه‌های موجود در آن مقاصد ارائه داده است.

- می‌توان این کتاب را در گروه تحلیل نوع زبان مورد استفاده گروه‌های خاص (register analysis) قرار داد، زیرا بیشتر به آموزش «jargon» (اصطلاحات و واژگان تخصصی) مورد استفاده در این رشته پرداخته و سعی در شناساندن آن داشته است.

- از آنجاکه درس زبان انگلیسی، بخشی از واحدهای اصلی دروس رشته مربوطه است و نیاز به زبان تخصصی در این رشته نیز وجود دارد، این کتاب می‌تواند مفید واقع شود. اما درباره آموزش مهارت‌های زبانی، همان‌طور که پیشتر هم اشاره شد، این کتاب کاستی‌هایی دارد. برای درس دو واحدی این رشته می‌توان از آن بهره برد، هرچند با به‌روز کردن آن و انتخاب متون مناسب‌تر و پرداختن همه‌جانبه‌تر به تمامی مهارت‌های زبانی می‌توان کتاب بهتری تألیف کرد.

انگلیسی برای دانشجویان رشته روان‌شناسی صنعتی و سازمانی

رضا غفارثمر و آنتیا باغدار اریانس. تهران: سمت: ۱۳۸۹. چاپ چهارم، ۱۹۹ صفحه

- کتاب به‌عنوان منبع اصلی و در سطح ملی چاپ شده است. نویسندگان، مقدمه‌ای تخصصی و مشروح بر کتاب نگاشته‌اند و مخاطبان اثر را مشخص کرده‌اند. در تألیف کتاب به نیازسنجی اشاره‌ای نشده، ولی محتوا نشان از آشنایی کامل به نیاز دانشجویان و ماده‌ی درسی دارد.
- نگارش متن و تمرین‌ها مناسب است. برای سنجش و اندازه‌گیری، تمرین‌های مناسبی در نظر گرفته شده است. قواعد نگارش در همه‌جا مناسب است.
- ظاهر فنی چاپ به‌لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، طرح جلد و... خوب است.
- منابع مورد استفاده در درس‌های مختلف در پایان کتاب یکجا آمده است.
- تألیف کتاب در سطح ملی است و با قیمت مناسب در دسترس است.
- فهرست لغات ندارد و پس از متون درسی، تمرین‌های مختلفی برای کمک به درک متن و سنجش یادگیری طراحی شده است. اشاره‌ای به نیازسنجی برای تدوین کتاب نشده است.
- امانت‌داری در ارجاع به منابع با دقت رعایت شده است.
- در تألیف کتاب به مهارت‌های مختلف آموزش زبان توجه شده است، ولی به صحبت کردن و شنیدن سهم کمتری داده شده است. محتوا واقعی است، ولی بعد شنیدن در نظر گرفته نشده است. ملاک مطالب کتاب ساختاری و ارتباطی است، ولی ارتباط غیر کلامی را در برنمی‌گیرد.

- تمرین‌های مناسبی طراحی شده که با سطح دانشجویان هماهنگ به‌نظر می‌رسد و بیشتر به ارتباط کلامی مربوط می‌شود. با وجود این سبک‌های مختلف یادگیری مد نظر قرار نگرفته است. در مقدمه اشاره شده که تفکر انتقادی و خلاقیت از جمله هدف‌های کتاب است، ولی در تمرین‌ها و مطالب درسی به‌طور مستقیم شاهدهی بر این ادعا دیده نمی‌شود. رویکردهای یادگیری به نظر مطابق با نظریه‌های نوین آموزشی است و کتاب از انسجام لازم برخوردار است. راهبردهای یادگیری خودخوان در کتاب منظور نشده است.
- به‌لحاظ آموزشی، کفایت سرفصل‌های درس را می‌کند و نیازمند منبع مکمل نیست.
- برای تعمیق یادگیری از تصویر، جدول و دیگر ابزار ممکن استفاده‌ای نشده است.
- به‌لحاظ فرهنگی فاقد بار فرهنگی ایرانی است، ولی سوگیری منفی نیز دیده نمی‌شود. کتاب در مرحله تحلیل نوع زبان برای گروه‌های خاص قرار دارد.
- با اصلاحات و تغییراتی برای تدریس مناسب است. برای رشته‌های مرتبط با روان‌شناسی می‌توان استفاده کرد.
- محتوا ترتیب خاصی ندارد و به‌ترتیبی قابل تدریس است.

انگلیسی برای دانشجویان رشته فلسفه و کلام اسلامی

نرگس نظرنژاد. تهران: سمت: ۱۳۹۰. چاپ نخست، ۳۳۸ صفحه

- کتاب دارای مقدمه ناشر، مقدمه و پیشگفتار نویسنده است، ولی در هیچ یک از آنها درباره ماهیت زبان و روش‌های تدریس بحثی نشده است. موضوع بیشتر ساختار و توضیح درس‌های کتاب است.
- مخاطبان کتاب مشخص شده است. اثر، منبع اصلی درس زبان تخصصی در رشته کارشناسی فلسفه است.
- کتاب با قیمت مناسب در دسترس دانشجویان است و هرچند در سطح ملی تهیه شده، قابلیت استفاده در سطح بین‌المللی هم دارد.
- برای تألیف کتاب به انجام نیازسنجی اشاره‌ای نشده است، ولی چنان‌که از قسمت تشکر و قدردانی برمی‌آید، تألیف براساس تجربه شخصی و مشورت با همکاران تهیه شده است.
- کتاب واژه‌نامه ندارد، ولی در آغاز هر درس لغات تازه معرفی شده است و تعریفی به زبان انگلیسی برای هر یک ارائه شده است. تمرین روی لغات نیز پیش از متن درس آمده است. برای هر درس تمرین‌های مختلفی تهیه شده است که به ارزیابی درک مطلب می‌پردازد یا به آن کمک می‌کند.
- نگارش متن درس و تمرین‌ها خوب است و تنها برخی اشتباهات چاپی مانند رعایت حروف بزرگ در آغاز جمله‌ها دیده می‌شود. ویژگی‌های فنی چاپ و تهیه کتاب مناسب است.

- متأسفانه منبع هیچ‌کدام از درس‌ها در متن کتاب مشخص نشده است.
- کتاب تنها به مهارت خواندن پرداخته و از این بابت عیبی هم بر آن نیست. ملاک تدوین متون، محتوایی است که شامل فلسفه غرب، فلسفه و کلام اسلامی است و تقدم تاریخی افراد شاخص فلسفه‌ها رعایت شده و ملاک‌های دیگر مورد نظر نبوده است. متن‌های استفاده‌شده از منابع معتبر و واقعی گرفته شده است. کتاب با این پیش‌فرض که دانشجویان، دانش‌زبانی و فلسفی کافی را دارند، تهیه شده است؛ بنابراین دستور زبان در نظر نبوده و متن و تمرین جهت خواندن و درک متون فلسفی به زبان انگلیسی منظور شده است. تنها به نظر می‌رسد که تعداد تمرین‌های مرحله «پیش از خواندن» بیش از حد لازم است. در تدوین تمرین‌ها توجه به سبک‌های مختلف یادگیری مشاهده نمی‌شود و مهارت‌های یادگیری خودخوان هم در کتاب به چشم نمی‌خورد. تفکر انتقادی و خلاقیت در کتاب جایگاهی ندارد.
- به نظر می‌رسد که نظم منطقی و انسجام کافی در بخش‌های مختلف کتاب وجود داشته باشد. حجم متون و تنوع تمرین‌ها، تدریس را از منابع دیگر بی‌نیاز می‌کند. نویسنده در تدوین کتاب به نظریه‌های آموزش زبان توجه داشته است.
- ماهیت کتاب نیازمند ابزار چون جدول و نمودار نیست. تصویرهایی از فیلسوفان در کتاب چاپ شده است که متأسفانه هیچ‌کدام توضیحی ندارد.
- کتاب وجه فرهنگ دینی و ملی را به خوبی حفظ کرده و از تعصب و جانب‌داری بی‌مورد نیز پرهیز داشته است. کتاب در مرحله تحلیل نوع زبان برای گروه‌های خاص ارزیابی شده است.

نقد و بررسی کتب ۹۱

- درمجموع کتاب متناسب با برنامه آموزشی و برای استفاده مفید تلقی می‌شود. کاربرد کتاب برای رشته‌های دیگر چندان مناسب نمی‌نماید و حفظ ترتیب درس‌ها با توجه به روند تاریخی شخصیت‌های مطرح شده ترجیح دارد.

انگلیسی هفتم

شهرام خدیر شریانی، رضا خیرآبادی و سید بهنام علوی مقدم. تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۳۹۲. چاپ نخست، ۱۶۷ صفحه

- کتاب پیشگفتار ندارد. دارای یک مقدمه کلی است که هدف از تألیف کتاب در آن تصریح شده است. فهرست مطالب تفصیلی است و در متن از جدول، تصویر و نمودار استفاده شده است. تمرین و آزمون برای فصل‌ها و به‌صورت کلی در نظر گرفته شده و واژه‌نامه برای آن تهیه شده است.
- ویژگی‌های فنی به‌لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، چاپ، صحافی، قطع کتاب و طرح جلد مناسب و مطلوب است. غلط چاپی مشاهده نشده است. کیفیت نگارش و ویرایش متن خوب است، ولی مکالمه‌های انتخاب‌شده واقعی نیست و روانی و رسایی کافی را ندارد.
- با توجه به ماهیت کتاب، نظم و انسجامی میان فصل‌ها انتظار نمی‌رود، ولی درون فصل‌ها نیز همخوانی فعالیت‌ها چندان حاصل نشده است.
- منبعی برای کتاب ذکر نشده است که بتوان از اعتبار آنها سخن گفت و به‌نظر می‌رسد از آنچه در اختیار نویسندگان بوده، به‌قدر کفایت استفاده نشده است. چون ذکر منابع نشده و ارجاعی هم صورت نگرفته، دقت در امانت نقل مطالب نیز موضوعیت ندارد.
- در نوع کتاب تجزیه و تحلیل نظریه‌ها و روزآمدی داده‌ها و اطلاعات مطرح نیست، ولی به‌لحاظ کلی منابع جدید و متنوع مورد اقبال نویسندگان نبوده است.

- استفاده از تصویرها و طرح‌های مختلف و توجه به مهارت‌های چهارگانه در مقایسه با کتاب‌های پیشین می‌تواند نوآوری تلقی شود.
- سازواری اثر با مبانی آموزش زبان نسبی است. با اصول و ارزش‌های اسلامی نیز انطباق کامل دارد و شاید تا این اندازه هم نیاز نباشد.
- عنوان، فهرست و محتوا با هم هماهنگ است.
- حجم کتاب با میزان ساعت درسی متناسب است، ولی جامعیت محتوا از نظر عناوین درسی و تنوع فعالیت‌های گروهی چندان مطلوب نیست.
- از میان ابزار علمی برای تفهیم مطلب، بیشتر از آزمون، تمرین، جدول و تصویر در کتاب استفاده شده است و بار عمده برعهده تمرین‌ها و فعالیت‌هاست.
- معادل‌سازی اصطلاحات در کتاب مورد ندارد، ولی واژه‌نامه پایان کتاب به صورت تصویری تهیه شده و مناسب است.
- این اثر نخستین گام در راستای بومی‌سازی آموزش زبان تلقی می‌شود، ولی نیازمند کار بیشتر برای رسیدن به هدف مطلوب است. در مجموع هرچند بومی‌سازی فرهنگی در تألیف کتاب‌های علمی امری مطلوب و بایسته است، باید توجه داشت که در سخن از فرهنگ‌های دیگر نمی‌توان و نباید یکسره قالب را از محتوای فرهنگی خودش خالی کرد. بومی‌سازی باید فارغ از تعصب‌های ناشیانه باشد. مکالمه‌های انگلیسی باید محتوای واقعی انگلیسی باشد، نه قالب‌های ساختگی ذهن نویسنده. در انگلیسی به هر صورت اسم‌ها و نشان‌هایی باید باشد که دلالت بر جهان انگلیسی زبان کند.

نقد و بررسی کتب ۹۵

- یکی از دلایل اصلی تدوین این اثر، تلفیق آموزش زبان انگلیسی با فرهنگ اسلامی و ایرانی عنوان شده و در این زمینه موفق بوده است.
- کتاب حاضر نسبت به کتاب پیشین از نظر جذابیت ظاهری برای دانش آموزان، توجه به یافته‌ها و نظریه‌های جدید آموزش زبان خارجی و استفاده از مواد آموزشی مکمل مانند کتاب کار، لوح فشرده و کتاب معلم مزیت‌هایی دارد، همچنان که مشکلاتی نیز از نظر دشواری و بی‌دقتی در طراحی تمرین‌ها و درج تصاویر در آن هست.

اصول و روش ترجمه

حسین ملانظر. تهران: سمت: ۱۳۹۰. چاپ نخست، ۱۱۳ صفحه

این کتاب برای درس اصول و روش ترجمه در رشته کارشناسی مترجمی زبان (درس اصلی) به عنوان منبع اصلی مناسب است.

امتیازها

- کتاب دارای پیشگفتار، مقدمه کلی و فهرست اجمالی مطالب است. هدف از تألیف کتاب به تصریح آمده است و در متن از جدول و تصویر استفاده شده است. تمرین و آزمون برای محتوای درس در نظر گرفته شده و کتاب‌شناسی برای آن منظور شده است.
- کیفیت چاپ به لحاظ حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی خوب است.
- طرح جلد و صحافی کتاب خوب به نظر می‌رسد.
- به لحاظ رعایت قواعد عمومی نگارش در حد مطلوبی است.

کاستی‌ها

- کاغذ استفاده‌شده برای چاپ کتاب، گاهی است که با توجه به متن درسی بودن و استفاده مستمر، مطلوب این منظور نیست.
- چون کتاب به زبان انگلیسی نگاشته شده است، ممکن است برخی از دانشجویان زمان زیادی را صرف درک متن انگلیسی نمایند، به طوری که اصل کار که آموزش

ترجمه است، تحت‌الشعاع قرار گیرد. دانشجویانی که زبان انگلیسی را به‌خوبی می‌دانند، مشکلی در این زمینه نخواهند داشت.

- تعاریف و مثال‌های دوزبانه‌ای که در بخش اول کتاب هنگام تعریف معنا و تقسیم‌بندی آنها آمده است، ساده و گویاست و می‌تواند به خواننده مبتدی و علاقه‌مند کمک کند.
- بخش چهارم می‌تواند مبنایی برای یک منتقد پیگیر و علاقه‌مند به ترجمه باشد، تا ضعف‌های آن را برطرف نموده، کتابی جامع دربارهٔ مقایسه ساختار انگلیسی و فارسی تدوین کند.
- در بسیاری از قسمت‌های کتاب، اسم منابع مورد استفاده ذکر نشده است.
- منابع لاتین پایان کتاب ضعیف است. جدیدترین منبع مربوط به سال ۱۹۹۴ است که آن را هم یک نویسنده ایرانی در ایران منتشر کرده است و منابع لاتین به‌کاررفته حتی در زمان چاپ اول کتاب یعنی ۱۹۹۸ باز هم جدید نیستند و حال که کتاب در سال ۲۰۱۲ به چاپ سیزدهم رسیده است، غیر علمی است ببینیم که جدیدترین منبع مورد استفاده در آن به سال ۱۹۹۴ برمی‌گردد.
- نویسنده از چهار ترجمه مختلف از کتاب *Lord of the Flies* و سه ترجمه مختلف از کتاب *The Beloved Country* استفاده کرده است. این کار بیشتر برای نقد و کارگاه ترجمه به‌کار می‌آید، نه در کتاب اصول و روش ترجمه. خواننده در کتاب اصول و روش ترجمه به‌دنبال راه‌کار و روش است. او پس از یادگرفتن اصول و راه‌کار خود می‌تواند درباره آثار ترجمه‌شده نقد بنویسد و قضاوت کند.
- مبحث «حذف و اضافه در ترجمه» از موارد کاربردی و مهم است که متأسفانه در این کتاب به آن اشاره نشده است.

- نویسنده در سه فصل اول به معنا پرداخته است و فصل چهارم را به ساختار اختصاص داده است. خوب بود که یک فصل به معنا با زیرمجموعه‌های آن می‌پرداخت و یک فصل نیز به همین صورت به ساختار توجه می‌کرد.
- این کتاب براساس نظریه‌های نوین ترجمه هم طراحی نشده و منابع به‌کاررفته هم بسیار قدیمی است، درحالی‌که مطالعات ترجمه در چهل سال گذشته پیشرفت‌های زیادی داشته است. این کتاب از نظر محتوایی هم شباهت زیادی به دیگر کتاب‌های موجود در ایران دارد و اکثر این کتاب‌ها براساس تجارب نویسنده تنظیم شده است. شاید تنها وجه متمایزکننده این کتاب، تمرین‌های فراوان آن است.
- نویسنده تنها به بررسی روش‌های زبان‌شناختی ترجمه می‌پردازد و در ترجمه هم فراتر از جمله نمی‌رود، درحالی‌که مطالعات ترجمه، واحد ترجمه را از جمله به متن و گفتمان تغییر داده است و رویکردهای فرهنگی، کارکردی و تحلیل گفتمان در مطالعات ترجمه باب شده است. کتاب باید از این رویکردها هم استفاده کند و آنها را به دانشجویان آموزش دهد. سعی چندانی برای ایجاد هماهنگی بین نظریه و عمل ترجمه انجام نشده است.
- کتاب تنها در چهار فصل کلی نوشته شده است و تنها به مشکلات ترجمه در سطح ترجمه جمله به جمله می‌پردازد و گاهی هم به آموزش مسائل دستوری می‌پردازد. اصول و روش‌های نوین ترجمه به خوبی پوشش داده نمی‌شود. البته در زمینه ترجمه در واحد جمله و کمتر از آن، کتاب دارای تمرین‌های فراوان است و خوب عمل می‌کند.
- این کتاب رویکرد زبان‌شناختی دارد و حتی به تفاوت‌های فرهنگی اشاره چندانی نشده است. البته تعارضی هم با مبانی اسلامی ندارد.

ترجمه متون ساده

صمد میرزا سوزنی. تهران: سمت، ۱۳۹۱. چاپ چهارم، ۱۶۴ صفحه

- کتاب دارای پیشگفتار است و هدف کتاب مشخص شده است. یک مقدمه کلی و مقدمه‌ای برای هر فصل در نظر گرفته شده است. فهرست مطالب اجمالی و تفصیلی و جدول و تصویر در متن کتاب درج شده است. اهداف هر درس و خلاصه فصل در نظر گرفته شده است. هر فصل دارای نتیجه‌گیری و جمع‌بندی است و تمرین‌هایی در پی دارد. فهرست منابع و کتاب‌شناسی به کتاب افزوده شده است.
- طرح جلد بسیار ساده و بی‌ارتباط به ترجمه است. بهتر است از طرحی که زبان، ترجمه و مترجم را به ذهن متبادر می‌کند استفاده شود.
- حروف‌نگاری مناسب است و مشکلی مشاهده نشد. صفحه‌آرایی مناسب است. به‌لحاظ کیفیت چاپ در برخی صفحات سایه کلمات وجود دارد، اما به‌طور کلی مناسب است. صحافی و قطع کتاب مناسب است.
- میزان رعایت قواعد عمومی نگارش و ویرایش کتاب خوب است.
- با توجه به اینکه مترجم به دفعات بسیار از منابع خارجی نقل‌قول ترجمه‌ای کرده است، اثر بوی ترجمه می‌دهد. همچنین نویسنده از کلمات کم‌کاربرد و ادبی استفاده کرده است که روانی کلام را می‌گیرد و کار خواندن کتاب را برای دانشجویان کند می‌کند.

- کتاب شامل ده فصل است. هفت فصل اول به‌صورت گزینشی به بررسی حیطه‌های مشکل‌ساز در ترجمه می‌پردازد. فصل هشتم تنها به فنون ترجمه‌ای می‌پردازد که دو نویسنده خاص معرفی کرده‌اند و در واقع ترجمه‌ای از کار آن نویسندگان است. در انسجام مطالب، پراکندگی و از شاخه به شاخه پریدن به چشم می‌خورد. البته اکثر کتاب‌های موجود در ایران این مشکل را دارند.
- نظم منطقی و انسجام مطالب درون بیشتر فصل حاکم است، اما در برخی فصول این نظم وجود ندارد. برای مثال قرار است فصل دهم به اهمیت نقش زبان مادری در ترجمه بپردازد، اما در عمل به مسائل دیگری مانند نقش زبان مبدأ و مقصد و ویژگی‌های مترجم خوب می‌پردازد.
- منابع معتبر، اما قدیمی هستند و به دهه ۸۰ میلادی بازمی‌گردند. منابع استفاده‌شده از نظر تعداد در حد منابع یک مقاله است. از میان این منابع محدود، شش مورد هم متعلق به خود نویسنده کتاب است. منابع به‌صورت نقل قول و ترجمه استفاده شده‌اند و به چارچوب‌های نظری منابع توجه خاص نشده است. منبع‌دهی به‌صورت دقیق انجام شده است و بسیار مناسب است. تمامی منابع با ذکر منبع استفاده شده‌اند.
- به نظر می‌رسد که کتاب بیشتر براساس تجربه شخصی نویسنده است و نقد خاصی روی نظرهای دیگر پژوهشگران انجام نشده است. البته شاید در این کتاب مجال برای این کار نیست و بیشتر جنبه آموزشی دارد تا پژوهشی. بر همین اساس تحلیل آنچنانی صورت نپذیرفته است و بیشتر نظرهای دیگران مطرح شده و دانشجویان به دنباله‌روی از نظرهای نویسنده و دیگران ترغیب شده‌اند.
- نوآوری خاصی در کتاب وجود ندارد و حتی براساس نظریه‌های نوین ترجمه هم طراحی نشده است و منابع به‌کاررفته هم بسیار قدیمی هستند؛ درحالی‌که مطالعات

نقد و بررسی کتب ۱۰۳

ترجمه در چهل سال گذشته پیشرفت‌های زیادی داشته است و مباحث بسیار جدیدی مطرح شده است. این کتاب از نظر محتوایی هم شباهت زیادی به دیگر کتاب‌های موجود در ایران دارد و اکثر این کتاب‌ها مانند این کتاب براساس تجارب نویسنده تنظیم شده‌اند. اطلاعات کتاب به‌هیچ‌عنوان جدید و روزآمد نیست. بسیاری از ایده‌های مطرح‌شده در کتاب منسوخ شده‌اند و می‌توان آنها را در کتاب‌های مشابه ترجمه - که در ایران نگاشته شده‌اند - یافت. سازواری متوسطی میان کتاب و اصول حاکم بر نظریه‌های ترجمه وجود دارد، اما سعی نشده که بین نظریه و عمل هماهنگی ایجاد گردد.

- طبیعت کتاب به‌گونه‌ای است که هیچ‌گونه تعارضی بین کتاب و اصول اسلامی وجود ندارد. نویسنده توصیه‌ی زیادی به رعایت تفاوت‌های فرهنگی در ترجمه داشته است که خود می‌تواند در جهت حفظ ارزش‌های اسلامی گامی مؤثر باشد.
- هرچند عنوان کتاب «ترجمه متون ساده» است، بسیاری از موارد مطرح‌شده در کتاب، نظر بر ترجمه‌ی متون ادبی است که در سطح دشوارتری قرار دارد. حتی نویسنده تمرین‌های ترجمه از فارسی به انگلیسی را در کار گنجانده است که خارج از توانایی دانشجویان در این مقطع تحصیلی است و تخصص‌های جداگانه‌ای را می‌طلبد. کتاب بیشتر مشکلات ترجمه را پوشش می‌دهد و خود اصل مهارت ترجمه و ایجاد اعتماد به نفس در مترجمان جوان را خوب پوشش نمی‌دهد.
- تعداد صفحات برای دو واحد درسی کفایت می‌کند، اما محتوای انتخاب‌شده براساس اولویت‌های مورد نیاز یک مترجم تازه‌کار نیست. بهتر است که مترجم با رویکردهای کلی کار آشنا شود، تا اینکه با روش ترجمه شگردهای ادبی و

اصطلاحات آشنا گردد. کتاب «ترجمه اصلاحات و تعییرات»، مکان مناسب‌تری برای آن هدف است.

- نویسنده تنها از جداول به‌دفعات برای ارائه معادل‌های دوزبانه استفاده کرده است. مقدمه‌ها و نتیجه‌گیری‌های فصل‌ها از نظر اندازه و کیفیت برای محتوای داخل فصل مناسب هستند. استفاده از تمرین‌های بسیار از نقاط قوت این کتاب است و نویسنده سعی کرده که تمرین‌های ترجمه را در سطح بالاتر از جمله مطرح کند که برای آموزش مترجمان تازه‌کار بسیار راه‌گشا است.
- معادل‌سازی‌های فارسی به انگلیسی به خوبی انجام شده است. البته پیشنهاد می‌شود که واژه‌نامه‌ای هم در انتهای کتاب برای واژه‌های معادل‌سازی‌شده اضافه گردد.
- نویسنده بارها به ملاحظات و تفاوت‌های فرهنگی اشاره کرده است. اما در هیچ‌جا به رعایت تفاوت‌های اسلامی اشاره مستقیم نشده است. البته هیچ‌گونه تعارض با ارزش‌های اسلامی مشاهده نمی‌شود.
- ارتباط مناسبی بین نظریه و عمل ترجمه در کتاب ایجاد نشده است.
- نویسنده اشاره‌ای به استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی و اینترنتی و فرهنگ‌های اینترنتی برای ترجمه نکرده است. توصیه می‌شود که ابزاری مانند نرم‌افزار Babylon به‌خوبی معرفی شود و طرز کار آنها در چنین کتابی آموزش داده شود. ابزار ترجمه مانند translation memory هم باید در چنین کتابی معرفی شوند.
- نویسنده در پی‌نوشت‌ها از مثال‌های مکرر استفاده کرده است. پیشنهاد می‌شود که این مثال‌ها در متن اصلی کتاب قرار گیرد، زیرا دانشجویان به‌طور معمول پی‌نوشت‌ها را جدی نمی‌گیرند و آنها را مطالعه نمی‌کنند.

نقد و بررسی کتب ۱۰۵

- در کتاب از معادل‌های فرانسه هم استفاده شده که برای دانشجویان قابل فهم نخواهد بود.
- ترجمه‌های فارسی به انگلیسی زیادی هم در کتاب آورده شده است که متناسب با اهداف این کتاب نیست.
- این کتاب بیشتر می‌تواند برای ترجمه اصطلاحات و تعبیرات استفاده شود.
- نویسنده چارچوب فکری رفتارگرایان را دنبال می‌کند و اعتقاد دارد که ترجمه می‌تواند اثر مشابهی را روی خواننده خود داشته باشد. این ایده منسوخ است، اما محور تفکرات نویسنده کتاب است.
- نقل قول‌های زیادی از محققان دیگر در کتاب آورده شده است، اما تحلیلی روی آنها انجام نشده و به نظر می‌رسد که باید آنها را پذیرفت و از آنها پیروی کرد.
- کتاب تمرین‌های ترجمه خوبی را برای دانشجویان تدارک دیده است. پیشنهاد می‌شود که راه‌کارهایی هم برای ترجمه آنها به مترجمان تازه‌کار داده شود تا با اطمینان بیشتری به انجام تمرین بپردازند.

مرجع‌ی پیشرفته برای ترجمه

بزیل هتیم و جرمی ماندی. مترجم: مریم جابر. تهران: سمت، ۱۳۸۸. چاپ نخست، ۵۹۸ صفحه

کتاب «مرجع‌ی پیشرفته برای ترجمه» می‌تواند منبع اصلی درس اصول و مبانی نظری ترجمه و منبع فرعی درس ترجمه پیشرفته در دوره کارشناسی رشته مترجمی انگلیسی باشد.

- کتاب دارای پیشگفتار و فهرست اجمالی مطالب است. به هدف تألیف تصریح شده و بر هر فصل، مقدمه‌ای نگاشته شده است و خلاصه و جمع‌بندی آن در انتهای فصل آمده است. متن کتاب حاوی جدول، تصویر و نمودار است. کتاب دارای جمع‌بندی کلی است و نمایه اعلام، واژه‌نامه، منابع و کتاب‌شناسی برای آن منظور شده است. معرفی منابع و پیشنهادهای پژوهشی برای هر فصل از دیگر داشته‌های کتاب است.
- طرح جلد افست کتاب اصلی است که تغییرات رنگ از کیفیت آن کاسته است. حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی بسیار خوب است و غلط چاپی در آن دیده نشد.
- ضوابط دستوری و نگارشی ترجمه خوب است و خطاها بسیار جزئی است. بند از ساختار متن اصلی پیروی می‌کند و مناسب و دقیق است. متأسفانه متن بسیار موجز است و گاه بحث را در ابهام می‌گذارد که این ویژگی از متن انگلیسی است و منحصر به ترجمه نیست.
- نظم منطقی و ابتکاری خاص انتشارات راتلیج است که از خرد به کلان پیش می‌رود و چهارده موضوع در سه بخش تکرار می‌شود، از بحث مقدماتی تا پیشرفته. این موضوع درون فصل‌ها نیز صدق می‌کند.

- منابع استفاده‌شده در کتاب هم معتبر است و هم جدید. ارجاع به منابع و امانت‌داری در نقل مطالب بسیار عالی است.
- تحلیل‌ها جامع، ولی موجز است. موضوع‌های گسترده‌ای در حوزه ترجمه در سه بخش مختلف بحث شده است. موضع‌گیری‌ها علمی و با ادله کافی است.
- نظریه جدیدی در کتاب ارائه نشده، ولی ساختار کتاب بدیع است. با توجه به منابع به‌روز کتاب، اطلاعات تازه و خوبی در اختیار خواننده می‌گذارد و تنها موضوعی که به آن پرداخته نشده، رابطه ترجمه با فناوری‌های نوین است.
- نویسندگان کتاب زمینه چندرشته‌ای ترجمه را در پیش گرفته‌اند و این الگو بر کل کتاب حاکم است. به‌لحاظ سازواری با مبانی دینی هیچ مشکلی وجود ندارد، ولی از آن نظر که ترجمه در فرهنگ اسلامی پیشینه‌ای قوی و مهم دارد، در مباحث مربوط به ترجمه توجه به این دوره بسیار مهم است که متأسفانه این کتاب مانند بسیاری منابع دیگر فاقد آن است و لازم است مدرسان محترم به گردآوری و ارائه مطلب در این زمینه اقدام کنند. به‌رغم موجز بودن کتاب، همه مطالب مورد نظر با دیدی گسترده و کامل ارائه شده است.
- این اثر با سرفصل‌های درس «اصول و مبانی نظری ترجمه» تطابق کامل دارد و با گستره‌ای فراتر از آن، پاسخگوی نیازهای دانشجویان است. در درس «ترجمه پیشرفته» به متن‌هایی برای ترجمه به فارسی و انگلیسی نیاز خواهد بود.
- فهرست‌ها، مقدمه‌ها و خلاصه فصل‌ها خوب و مناسب و به‌جاست. تصویر و نمودار هرچند کم‌شمار است، مناسب است.

نقد و بررسی کتب ۱۰۹

- اصطلاحات و برابره‌های فارسی مناسب و از جمله اصطلاحات رایج این حوزه است. ولی در این اصطلاحات رایج، نکاتی هست که به نظر می‌رسد هرچند برخی اصطلاحات به کار می‌روند، نیاز به تجدیدنظر و واژه‌سازی‌های تازه‌تری است. نویسندگان و مترجمان باید در نوشتن آثار خود به این نکات توجه داشته باشند.

اصول و مبانی نظری ترجمه

سیدعلی میرعمادی. تهران: سمت، ۱۳۹۰. چاپ ششم، ۲۱۱ صفحه

کتاب حاضر برای درس اصول و مبانی ترجمه در دوره کارشناسی مترجمی انگلیسی به عنوان منبع اصلی استفاده می‌شود.

- کتاب دارای پیشگفتار، تصریح به هدف، مقدمه کلی و مقدمه فصل، فهرست تفصیلی مطالب و جدول و نمودار است. خلاصه، جمع‌بندی، فهرست‌های نمایه و منابع هیچ‌کدام برای کتاب در نظر گرفته نشده و تنها یک کتاب‌شناسی دارد.
- طرح جلد کمابیش خوب است. البته می‌توان طرحی مناسب‌تر که بیشتر با پدیده ترجمه در پیوند باشد، برای آن برگزید.
- حروف‌نگاری زیاد مناسب نیست. قلم‌ها و اندازه‌ها، تنوع زیادی ندارند و به‌سختی می‌توان رده‌بندی عنوان‌ها و تفاوت آنها را با متن تشخیص داد. همچنین از حالت‌های ضخیم (بولد) یا مایل (ایتالیک)، زیاد و به‌جا استفاده نشده است. در نتیجه فرایند خوانش اندکی مختل می‌گردد.
- صفحه‌آرایی به‌هیچ‌وجه خوب نیست و یکنواخت است. نظم در صفحه‌بندی وجود ندارد. فاصله میان بندها گاهی دو خط است و گاهی یک خط، که البته باید یک خط باشد، زیرا فاصله دو خط، متن را بسیار از هم گسیخته و بی‌نظم می‌نمایاند.
- کیفیت چاپ پایین است. برخی از صفحه‌ها کم‌رنگ است و برخی هم به‌لحاظ زاویه چاپ با لبه‌های صفحه کاغذ تراز نیست. صحافی کیفیت کمابیش خوبی دارد. قطع کتاب مناسب و کاربردی است.

- کتاب در کل غلط‌های نوشتاری چندانی ندارد و از این نظر خوب است. البته غلط‌های پراکنده‌ای هم وجود دارد که باید اصلاح شود. مانند صفحه ۱۶۷ که در پایین صفحه در وسط یکی از جمله‌ها نقطه قرار داده شده و ادامه جمله به صورت ناقص از خط بعد شروع شده است. یا در صفحه ۱۸۰ در بند اول پس از نقل قول آغاز صفحه، جمله زیر آمده است:

It is true that even 'translation' is no more considered a copying job but rather an 'interpretation' nevertheless, interpreting, ...

پس از «interpretation» باید نقطه گذاشته شود و «nevertheless» با حرف بزرگ شروع شود. در صفحه ۱۳۱ در جمله آغازین صفحه می‌خوانیم:

...should define what the conditions or nor translation must be.

که جمله بی‌معناست و به نظر می‌رسد بخش زیرخط‌دار دارای اشتباهی نوشتاری است. و نمونه‌هایی دیگر از این دست.

- استفاده از علامت‌های سجاوندی و ادات انسجام متنی به نحو مناسب رعایت شده است. اما پاراگراف‌بندی در برخی موارد مناسب نیست و یا اینکه پیوستگی بین دو بند پیاپی وجود ندارد، مانند

✓ ص ۱۰۷: دو بند یک خطی وجود دارد که مرتبط با موضوع بند پس از خود هستند، اما بی‌هیچ دلیلی به صورت جدا نوشته شده‌اند.

✓ ص ۶۷: در بخش معرفی اندیشه‌های جورج چپمن، دو بند نخست که یکی از آنها هم یک‌ونیم خط است، بسیار گسیخته‌اند. نویسنده می‌توانست مطالب آنها را به گونه‌ای روان‌تر در یک بند بیان کند.

✓ ص ۵۱: ذیل عنوان لئوناردو برونی، بند اول و دوم با هم مرتبطاند و باید به هم متصل گردند. و موارد مشابه بسیاری از این دست در کتاب وجود دارد.

- متن اثر تاحدودی در همه جا روان و قابل فهم است.
- نظم منطقی و انسجام در کلیت مطالب اثر ضعیف است. پس از بخش مقدمه، بخشی با عنوان «نظریه‌های ترجمه» آمده است که ارتباط چندانی با مطالب مقدمه ندارد. سپس بخشی آمده است با عنوان «دشواری‌های نظری ترجمه»، که توقع می‌رود بر مبنای فصل قبل استوار باشد؛ اما نویسنده اشاره زیادی به فصل پیش نمی‌کند و این خود ضعفی بسیار بزرگ محسوب می‌شود. سپس دو فصل دیگر در پی می‌آیند: «ویژگی‌های ترجمه خوب» و «ویژگی‌های مترجم توانا». درباره ویژگی‌های ترجمه خوب، نویسنده عبارت‌هایی را از نظریه پردازان وام می‌گیرد و ویژگی‌هایی را برمی‌شمرد. اما ویژگی‌های مترجم توانا همگی زائیده ذهن نویسنده است و هیچ ارجاع مستقیمی به بحث‌های پیشین ندارد. در پایان هم بخشی هست با عنوان «ترجمه شفاهی» که به کلی بی‌ارتباط با بخش‌های پیشین است و به صورت غیر منتظره در انتهای کتاب ظاهر می‌شود. از مجموع این عنوان‌ها و بحث‌های ذیل آنها نمی‌توان به نتیجه‌ای کلی درباره نظریه ترجمه رسید، بلکه فقط می‌توان مجموعه‌ای از اندیشه‌ها و قضاوت‌های ذهنی و سنتی درباره ترجمه را به خاطر سپرد.
- درون فصل‌ها نیز نخست در بخش مقدمه، ترجمه و کاربردهای آن به طرز پراکنده و گسیخته در پنج زیربخش مورد بحث قرار می‌گیرد. این زیربخش‌ها پیوند شفافی ندارند و مطالب آنها با هم هم‌پوشانی دارد. بنابراین خواننده را به بحث نظریه‌های ترجمه - که موضوع اصلی کتاب است - هدایت نمی‌کند.

در بخش دوم، نویسنده شرحی از تاریخ اندیشه‌ها درباره ترجمه ارائه داده است که متشکل از دو زیربخش است: سیر تکامل نظریه‌های ترجمه در اروپا و نظریه‌های نوین ترجمه. البته در مقدمه نویسنده بر بخش دوم در صفحه ۲۸ آمده است که بخش دوم متشکل از سه زیربخش است و سومین زیربخش درباره تکامل نظریه ترجمه در ایران است؛ اما شگفتا که هیچ اثری از این زیربخش سوم در متن کتاب یافت نمی‌شود. تمامی این نظریه‌ها تنها براساس روند تاریخی ارائه شده است و نه براساس شباهت‌ها و تفاوت‌ها. فقط نویسنده در پایان هر قرن خلاصه‌ای از اندیشه‌ها درباره ترجمه را به صورت نکته‌هایی شرحه شرحه ارائه کرده است که نمی‌توان هیچ نتیجه منسجمی درباره نظریه ترجمه از آنها گرفت.

موضوع بخش سوم، دشواری‌های نظری ترجمه است. همان‌طور که در بالا گفته شد، این دشواری‌ها بسیار اندک به بحث‌های نظری طرح شده در فصل قبل ارتباط می‌یابد.

بخش‌های چهارم و پنجم هم به ویژگی‌های یک ترجمه و یک مترجم خوب می‌پردازد. این بخش‌ها بسیار کوتاهند و فقط فهرست‌وار و البته به نحوی ذهنی و بی‌اساس، این ویژگی‌ها را مطرح می‌کند. ساختار این دو بخش به دور از یک کتاب علمی است و این ویژگی‌ها می‌بایست به تفصیل و استوار به دلیل و برهان‌های نظری برآمده از کتاب طرح شود.

درباره بخش پنجم هم که در مورد ترجمه شفاهی است، باید گفت که آنچنان که باید، ساخته و پرداخته نشده است. نسبت مطالب این بخش به مطالب بخش‌های قبل درباره ترجمه بسیار نامتوازن است. اگر قرار باشد فصلی درباره ترجمه شفاهی در

یک کتاب نظریه ترجمه آورده شود، به یقین باید در خلال کتاب بیشتر به آن پرداخته شود و خواننده برای خواندن آن فصل آماده‌تر گردد.

- منابع معتبری در نگارش کتاب استفاده شده است، با این حال این منابع همگی بسیار قدیمی‌اند و جدیدترین آنها به سال ۱۹۸۶ بازمی‌گردد؛ در حالی که رشته مطالعات ترجمه از پس از ۱۹۸۰ به‌طور جدی در محفل‌های علمی دنبال شده است و عمده حرف‌های نظری در این حوزه در سه یا چهار دهه گذشته بیان شده است. بنابراین کتاب حاضر به هیچ‌وجه کاربرد منبعی روزآمد برای نظریه ترجمه را ندارد و برای دانشجویان امروزی نظریه ترجمه بی‌استفاده است.
- ارجاع‌های درون‌متنی و کتاب‌نگاشت پایان کتاب دقیق‌اند، البته به‌جز اینکه چندین بار به دانشنامه بریتانیکا ارجاع داده شده و مشخصات آن در پایان کتاب نیامده است. اما چند منبع در پایان فصل اول به صورت پی‌نوشت و یک منبع هم در صفحه ۱۶۸ به صورت پاورقی هست که بسیار ابتدایی و نادقیق ثبت شده است. نویسنده شرط امانت را کمابیش در تمام کتاب به‌جا آورده است.
- اندیشه‌های نظریه پردازان درباره ترجمه به‌طور نه‌چندان عمیق تحلیل شده است و این تحلیل‌ها در سطح فردی باقی مانده‌اند و در راستای بازشناسی جریان‌های فکری فراگیر بسط نیافته‌اند. در پایان کتاب نیز نتیجه‌گیری‌های کلی درباره ترجمه بیشتر براساس قضاوت‌های ذهنی‌اند تا مبانی نظری پیش‌گفته در فصل‌های قبل. همچنین سنجش نظریه‌های نوین ترجمه که یکی از هدف‌های طرح‌شده در مقدمه کتاب است، به‌هیچ‌روی تحقق نیذیرفته است؛ زیرا نظریه‌های مورد بحث اغلب در زمره حرف‌های کهنه و مربوط به گذشته‌اند و سخنی از نظریه‌های نوین در هیچ‌جای کتاب نرفته است.

- از آنجاکه بخش عمده کتاب بر ساخته از گزارش نظریه‌هاست، نمی‌توان از بی‌طرفی در معنای دقیق کلمه سخن گفت؛ زیرا نویسنده، تحلیل چشمگیری انجام نداده و نظریه‌ها را در بوتۀ سنجش ننهاده است تا به نتیجه‌گیری‌های عام‌تر دست یابد.
- نمونه خاصی از نوآوری در این اثر مشاهده نمی‌شود. این اثر تنها گزارشی تاریخی از اندیشه‌های صاحب‌نظران درباره ترجمه و قضاوت‌هایی ذهنی و گه‌گاه از نویسنده است.
- همان‌طور که پیشتر هم گفته شده، منابع مورد استفاده قدیمی‌اند و ناروزآمد. از آنجاکه بیشترین حجم پژوهش‌های علمی ترجمه در چند دهه گذشته انجام شده است، بنابراین کاربرد عملی این کتاب در دنیای امروز چندان زیاد نیست، مگر آنکه محتوای آن بازبینی، ویرایش و افزوده شود. برای مثال نویسنده اغلب از مسائل زبان‌شناختی ترجمه سخن رانده است که بیشتر به نیمه قرن بیستم بازمی‌گردد، حال آنکه امروز مسائل بسیار گسترده‌تری، از جمله درباره فرهنگ، جامعه، روان‌شناسی، فناوری اطلاعات و... پیش روی پژوهشگر ترجمه است.
- در بخش اول نویسنده از ضرورت‌های ترجمه سخن گفته و چند مورد از آنها را بیان کرده است. این ضرورت‌ها که در واقع پیش‌فرض‌های نویسنده درباره ترجمه است، بیشتر فرهنگی، جامعه‌شناختی و ایدئولوژیکی است؛ اما در سرتاسر کتاب موضوع غالب، جنبه زبان‌شناختی ترجمه است. این مسئله با پیش‌فرض‌های نویسنده همخوانی ندارد. بهتر بود از پیامدهای فرهنگی و جامعه‌شناختی ترجمه در چارچوب نظریه‌های ترجمه بیشتر سخن می‌رفت.
- البته موضوع این کتاب یعنی نظریه ترجمه، چندان به‌طور مستقیم نمی‌تواند با اصول دینی پیوند یابد. اما می‌توان نظریه ترجمه را از منظر تکامل آن در تاریخ تمدن

اسلامی نگرینست، که در آن صورت نویسنده کتاب حاضر سخن زیادی در این باره نگفته است. در حوزه مطالعات ترجمه همچنان جای خالی پژوهش‌های تاریخی ژرف درباره نظریه‌ها و روش‌های ترجمه در تمدن اسلامی و ایرانی حس می‌شود و این کتاب نیز از این مسئله مستثنا نیست.

- محتوای اثر با عنوان آن یعنی «اصول و مبانی نظری ترجمه» سازگاری دارد. به دیگر سخن، نویسنده همان‌طور که از عنوان برمی‌آید، از نظریه‌های ترجمه و اصولی که در ترجمه کردن وجود دارد، بحث می‌کند. فهرست مطالب هم به کلی با آنچه در طول کتاب شرح داده شده است، همخوانی دارد.
- کتاب به لحاظ تعداد صفحه برای دو واحد درسی تخصصی مناسب است، اما محتوای آن جامعیت لازم را ندارد. نخست اینکه بخش بزرگی از نظریه‌های نوین ترجمه مغفول مانده است. دوم اینکه در فصل چهارم و پنجم، نویسنده از ویژگی‌های ترجمه خوب و مترجم توانا، آن‌هم به نحوی مبهم و به دور از روش علمی، سخن گفته است؛ حال آنکه در درس اصول و مبانی نظری ترجمه، روی سخن ما به قضاوت‌های ارزشی درباره مترجم توانا یا ترجمه خوب نیست، بلکه باید بر آن باشیم تا رویکردهای نظری گوناگون در ترجمه و ترجمه‌پژوهی را آموزش دهیم. این قضاوت‌های ارزشی را بهتر است به شکلی تعدیل‌شده در درس‌های ترجمه عملی و یا در درس اصول و روش ترجمه به دانشجویان ارائه دهیم.
- کتاب فقط اندکی با سرفصل‌ها سازگار است. تاریخچه ترجمه در ایران - که در سرفصل ذکر شده - در کتاب مورد بحث قرار نگرفته است. تاریخچه ترجمه و نظریه ترجمه در غرب هم بدون ذکر نظریه‌های نوین در کتاب گنجانده شده است.

ارتباط نظریه‌ها با ترجمه عملی استوار به مبانی علمی نیست. همچنین نمونه‌های زیادی از ترجمه‌های عملی برای مقایسه در کتاب نیامده است.

- نویسنده از پیشگفتار و مقدمه استفاده زیادی نکرده است. فهرست کتاب، جامع، دربرگیرنده و راه‌گشاست. جمع‌بندی‌های نهایی در پایان هر بخش نیز هرچند خلاصه‌های خوبی به‌شمار می‌رود، آنچنان‌که باید از ماهیت تحلیلی و سنجش‌گرانه برخوردار نیست و خواننده را به نتیجه‌های منسجم و عام هدایت نمی‌کند. از جدول‌ها و نمودارها هم نویسنده فقط در چند مورد انگشت‌شمار بهره گرفته است، ولی می‌توانست بیشتر و مناسب‌تر آنها را به کار بندد.
- از آنجاکه کتاب به زبان انگلیسی نوشته شده است، نیازی به برابری اصطلاح‌های تخصصی نبوده است و همه اصطلاح‌ها به صورت اصلی به کار رفته‌اند.
- تنها نکته شایان یادآوری این است که نویسنده در این کتاب درباره بحث در مورد تاریخ نظریه‌های ترجمه به افرادی پرداخته است که نقش چندانی در تکامل نظریه ترجمه نداشته‌اند و بسیاری از آنان سخنانی شبیه به سخنان دیگران گفته‌اند که ارزش تکرار را ندارد. بهتر بود به جای پرداختن به اندیشه‌های این افراد، از نظریه‌های جدید ترجمه صحبت می‌شد.

واژه‌شناسی انگلیسی: همراه با فرایندهای واژه‌سازی

در انگلیسی و فارسی

غلامرضا تجویدی. تهران: سمت، ۱۳۸۴. چاپ نخست، ۲۷۵ صفحه

این کتاب برای درس واژه‌شناسی در رشته مترجمی زبان انگلیسی دوره کارشناسی به‌عنوان منبع اصلی مناسب است.

- کتاب دارای پیشگفتار، بیان صریح هدف، فهرست اجمالی مطالب و جدول است. تمرین و آزمون برای فصل‌های آن در نظر گرفته شده و فهرست منابع نیز دارد.
- حروف‌نگاری خوب است و تاجایی که بررسی شد، مشکلی مشاهده نشد. در برخی صفحات فاصله کم بین خطوط (مانند صص ۱۰، ۱۴ و ۱۵)، ظاهر مطلب را پیچیده‌تر نشان می‌دهد. صحافی اثر خوب است.
- طرح جلد چندان مناسب نیست و ارتباطی با محتوا ندارد. واژه‌های Yes و No بیشتر کتاب را مرتبط با درس مکالمه نشان می‌دهد. شاید بهتر باشد از ریشه‌ها و وندهای لاتین و یونانی روی جلد استفاده شود.
- غلط چاپی مگر درباره رعایت فاصله و نیم‌فاصله‌ها وجود ندارد. نگارش متن روان و رساست. قواعد ویرایش و نگارش به‌صورت کلی خوب رعایت شده است.
- آنچه در ابتدا جلب توجه می‌کند که کمی هم نامتعارف است، این است که کتاب به‌اصطلاح دورو است، به این معنی که از سمت راست کتاب مطالبی به فارسی نگارش شده است و شماره‌بندی صفحات از ۱ تا ۴۲ به فارسی است و فصل‌بندی و بخش‌بندی جداگانه دارد. از سمت چپ کتاب تا صفحه ۲۱۶، مطالب به انگلیسی نوشته شده است و فصل‌بندی و بخش‌بندی جداگانه دارد. بخش فارسی و انگلیسی

کتاب هر کدام به تنهایی نظم و پیوستگی خوبی دارند، ولی میان این دو بخش ارتباطی نیست. برای نمونه در بخش فارسی، تعریف واژه و تکواژ و فرایندهای واژه‌سازی توضیح داده شده است، ولی در بخش انگلیسی، تأکید بر ریشه و منشأ لاتین و یونانی ساختار واژه‌هاست. با این حال در ابتدای هر یک از دو بخش فارسی و انگلیسی، نویسنده به‌طور کامل ساختار کتاب را توضیح داده است. در بخش پیشگفتار فارسی، چگونگی استفاده بهینه از مطالب کتاب و تفاوت کتاب با کتاب دیگری با همین مضمون از همین نویسنده در انتشارات پیام نور توضیح داده شده است؛ اسامی دیگر اساتیدی که مطالب کتاب را بررسی کرده‌اند و راهنمایی‌هایی داشته‌اند، ذکر شده است؛ همچنین توصیه‌هایی به اساتیدی که این کتاب را تدریس می‌کنند، از یک سو و دانشجویان از سوی دیگر ارائه شده است. پیشگفتار بخش انگلیسی کتاب کوتاه‌تر از پیشگفتار فارسی است و با عنوان introduction، چارچوب کتاب را توضیح می‌دهد.

- کتاب به‌طور کلی چارچوب مشخصی دارد. استفاده از فونت‌های مختلف برای نشان‌دادن تفاوت‌ها و نکات مهم به‌خوبی صورت گرفته است. منابع و مراجع مورد استفاده در هر دو بخش فارسی و انگلیسی ذکر شده است. در واقع نویسنده خود تلاش بسیار کرده است تا چارچوب کتاب ملموس و الگوهای ارائه مطالب ثابت و مشخص باشد.
- نظم و انسجام درون فصل‌ها به‌ویژه چهار فصل آغازین بخش انگلیسی و فصل‌های فارسی بیشتر مشهود است.
- از منابع معتبری در کتاب استفاده شده است، ولی جای برخی منابع نیز خالی است.

- دو روش ارجاع به منبع در کتاب استفاده شده است: ارجاع اول، درون‌متنی است که فقط در بخش فارسی، آن‌هم به‌ندرت استفاده شده است. روش دوم که بیشتر به‌کار رفته، اشاره به منبع در زیرنویس است که آن‌هم در بخش انگلیسی و فارسی با هم متفاوت است. رعایت امانت در استفاده از منابع به‌طور کامل انجام شده است. سوگیری و جانب‌داری خاصی در کتاب مشاهده نمی‌شود.
- نوآوری بارزی در کتاب وجود ندارد.
- با توجه به اینکه مطالب بخش فارسی بیشتر از دو یا سه منبع نه‌چندان جدید گرفته شده، گاهی مطالبی دیده می‌شود که با صاحب‌نظران امروز منافات دارد. برای نمونه:
 - ✓ نویسنده به وجود میانوند در فارسی قائل است و آن را از کلباسی (۱۳۷۱) نقل می‌کند، درحالی‌که در فارسی میانوند وجود ندارد.
 - ✓ پسوندهایی مانند «-اله» در «بزغاله»، «-دیس» در «طاق‌دیس»، «-سیر» در «گرمسیر»، «-گین» در «غمگین» و... جزء پربسامدترین و زیاترین پسوندهای فارسی در نظر گرفته شده است که این‌طور نیست.
 - ✓ در صفحه ۱۷، «-ومند» یک پسوند مستقل و متفاوت از «-مند» در نظر گرفته شده، درحالی‌که امروزه آن را تکواژگونه‌ای از «-مند» در نظر می‌گیرند.
 - ✓ در صفحه ۵، انواع وند را پیشوند، پسوند و میانوند می‌داند که البته تنوع وندها بیشتر است و برای نمونه بیناوند، درون‌وند و... هم وجود دارد.
 - ✓ در صفحه ۶، واژه‌بست از انواع کلمه برشمرده می‌شود که چنین نیست.
 - ✓ در صفحه ۱۰، در تعریف «ترکیب» گفته شده که دو یا چند تکواژ آزاد به‌هم می‌پیوندند، اما در مثال‌ها «آشپز و کف‌گیر» آمده که «-پز» و «-گیر» تکواژ آزاد نیستند.

- ✓ در صفحه ۱۹، هنگام معرفی پسوندهای اشتقاقی، پسوندهای «-تر» و «-ترین» هم آمده که تصریفی هستند نه اشتقاقی.
- سازواری قابل قبولی با مبانی و پیش‌فرض‌های علمی وجود دارد. مغایرتی با اصول دینی و اسلامی نیست.
 - محتوا با عنوان و فهرست منطبق است. برای نمونه از عنوان اثر انتظار می‌رود به فرایندهای واژه‌سازی، از جمله ترکیب و اشتقاق پرداخته باشد که در فصل‌های سوم، چهارم و پنجم از بخش فارسی و فصل‌های دوم، سوم و چهارم از بخش انگلیسی به این مطالب پرداخته شده است.
 - همچنین یکی از مفاهیم مهم در بررسی ساختار واژه، تکواژ و انواع آن است که در فصل اول فارسی و انگلیسی به آن اشاره شده است. محتوای این اثر تا حد زیادی اهداف درس مورد نظر را برآورده می‌کند و برای درس دو واحدی کارشناسی مناسب است.
 - با سرفصل‌های مصوب منطبق است، ولی بهتر است به فرایندهایی مانند *blending*, *clipping* و *backformation* در انگلیسی و پدیده‌ی وام‌گیری در فارسی و انگلیسی اشاره شود.
 - ابزار و مؤلفه‌های به‌کاررفته در این کتاب به شرح زیر است:
 - ✓ پیشگفتار: توضیحات خوب و مناسبی درباره اثر، هدف و شیوه‌ی تنظیم و ارائه مطالب هر فصل آورده شده است.
 - ✓ فهرست مطالب بسیار کلی است.
 - ✓ تمرین و پرسش: در انتهای هر فصل فارسی به‌جز فصل چهارم تعدادی پرسش مطرح شده است. این مورد در بخش انگلیسی نیز رعایت شده است.

✓ جدول: از فصل پنجم تا هفدهم بخش انگلیسی در ابتدای هر فصل، جدول‌هایی

ارائه شده که مطالب آن فصل را نشان می‌دهد.

- در برخی از موارد، معادل فارسی انتخاب‌شده متفاوت از اصطلاحات رایج است، مانند معادل‌های فارسی «morphology»، «صرف و ساخت‌واژه» است که صرف رایج‌تر است، اما نویسنده واژه‌شناسی را به‌کار برده است که معادل «lexicology» است.

- معادل انگلیسی برخی از اصطلاح‌ها نیز ارائه نشده است، مانند: «نحت، ترخیم، کنارچینی».

- مطالب ارائه‌شده در بخش پیشگفتار فارسی می‌تواند در قالب پیشگفتار، سخنی با اساتید، سخنی با دانشجویان و مقدمه ارائه شود. متأسفانه گاهی توجه چندانی به پیشگفتار و مقدمه کتاب نمی‌شود، هرچند مطالب ارائه‌شده در این بخش‌ها می‌تواند در استفاده بهتر از کتاب بسیار تأثیرگذار باشد.

- هرچند ارائه بخش فرایندهای واژه‌سازی فارسی می‌تواند برای دانشجویان مترجمی انگلیسی سودمند باشد، با توجه به حجم مطالب و اینکه کتاب در اصل ساختار واژه‌های انگلیسی و به‌نوعی واژه‌شناسی است، پوشش دادن مطالب در یک ترم دشوار به‌نظر می‌رسد. درواقع بیشتر گویی دو کتاب در قالب یک کتاب ارائه شده است. مطالب بخش واژه‌سازی فارسی به‌صورت خلاصه ارائه شده است و هر فصلی در اصل می‌تواند با ارائه نمونه‌ها و مثال‌های بیشتر بسط داده شود.

- بخش فرایندهای واژه‌سازی به زبان فارسی می‌توانست به‌دنبال مطالب انگلیسی ارائه شود، یا هر دو بخش با هم تلفیق شود. به‌عبارتی این امکان وجود داشت که

نویسنده پس از هر یک از فرایندهای واژه‌سازی در زبان انگلیسی، همان فرایند را در زبان فارسی و با ارائه نمونه‌های فارسی توصیف کند.

- در بخش فارسی درس هشتم با عنوان مبانی علمی واژه‌سازی و واژه‌گزینی، ضوابط تخصصی مرتبط با ساخت‌واژه ارائه شده است. هرچند آگاهی نسبت به این مطالب می‌تواند جالب توجه باشد، در کل کتاب تمرینی که به صورت عملی دانشجویان را با فرایند واژه‌گزینی درگیر کند، ارائه نشده است. نویسنده در بخش پیشگفتار امکان چنین تمرین‌هایی را مطرح کرده است، ولی در عمل فرایند واژه‌گزینی مبحثی مفصل و دشوار است که نیاز به تمرین‌های متمرکز با راهنمایی اساتید فن دارد.

- با توجه به هدف کتاب که معرفی واژه‌شناسی انگلیسی برای دانشجویان رشته مترجمی است، ارائه ترجمه اصلی و مورد نظر نویسنده محترم برای هر یک از ریشه‌ها و وندها می‌توانست برای دانشجویان مفید واقع شود و در نهایت کشف معنای نهایی واژه (ریشه و ونده) بر عهده دانشجویان می‌بود.

- بخش انگلیسی کتاب در واقع منبعی غنی از وندهای لاتین و یونانی (همان‌گونه که در پیشگفتار نویسنده ذکر شده است، ۱۶۰ ونده یونانی و ۳۳۸ ونده لاتین) است. یادگیری این تعداد وندها و همچنین یادگیری کاربرد و معادل انگلیسی آنها همزمان با بحث برای یافتن معادل مناسب برای آنها چندان امکان‌پذیر به نظر نمی‌رسد.

- به‌طور کلی کتاب می‌تواند بسیار ارزشمند و کارآمد باشد. برخی از نکات مثبت کتاب به این شرح است: تمرین‌های مناسب و متنوع، تعریف اصطلاحات مرتبط با این حوزه در فارسی و انگلیسی، ارائه توضیح مبسوط درباره چارچوب کتاب و

نقد و بررسی کتب ۱۲۵

چگونگی بهره‌گیری از مطالب مربوط با هدف تمرین واژه‌سازی، استفاده از منابع

معتبر، استفاده از ابزار دیداری مانند فونت‌های متفاوت، جدول و

- از نظر جامعیت محتوا و موضوع، اثر نویسنده محترم همه جوانب موضوع را مورد توجه قرار داده است.

- درباره رعایت امانت، نویسنده محترم حتی به اظهارنظرهای همکارانشان نیز اشاره کرده‌اند.

ساخت اشتقاقی واژه در فارسی امروز

ایران کلباسی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱. چاپ پنجم، ۲۲۲ صفحه

این کتاب برای درس صرف زبان فارسی در رشته آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان دوره کارشناسی ارشد به‌عنوان منبعی فرعی مناسب است.

- کتاب دارای پیشگفتاری است که هدف اصلی به‌طور ضمنی در آن بیان شده است. فهرست تفصیلی مطالب دارد. هیچ نوع جدول، تصویر و یا نموداری در آن استفاده نشده است. کتاب دارای واژه‌نامه موضوعی و کتاب‌شناسی است.
- طرح جلد و ویژگی‌های فنی کتاب خوب است. غلط چاپی بسیار معدود و در حد دو مورد مشاهده شده است. نگارش و ویرایش متن روان و رساست.
- نظم مطالب از مفاهیم بنیادی به فرایند واژه‌سازی رعایت شده است و این نظم و انسجام در هر فصل هم دیده می‌شود.
- منابع کتاب با توجه به چاپ اول آن به‌روز و قابل قبول است، ولی پس از آن تاریخ، ویرایش جدیدی صورت نگرفته است و از منابع جدیدتر استفاده نشده است. ارجاع درون‌متنی در کتاب وجود ندارد و اطلاعات تکمیلی بیشتر به یک یا چند منبع در پانویس ارجاع شده است و از این‌رو میزان رعایت امانت در ذکر منابع چندان مشخص نیست. نویسنده در کتاب به تجزیه و تحلیل نپرداخته و تنها معرفی داده‌های زبانی را در نظر داشته است و بدین جهت سوگیری خاصی در کتاب دیده نمی‌شود. با توجه به مطالب یادشده درباره منابع، اطلاعات کتاب به‌روز نیست. اما

در زمان تألیف، جزء اولین آثاری بوده که به طبقه‌بندی صرفی و معنایی «وندها» پرداخته است.

- سازواری با مبانی علمی قابل قبول است و مغایرتی با اصول دینی و اسلامی ندارد.
- عنوان کتاب «ساخت اشتقاقی» ذکر شده، اما محتوای آن در بسیاری از بخش‌ها انواع واژه‌های مرکب است. از سوی دیگر بسیاری از وندهای معرفی‌شده مرده محسوب می‌شود و در فارسی امروز کاربرد ندارد که این نیز با عنوان کتاب منافات دارد.
- در صفحه ۲۵ گفته شده که «واژه‌بست یکی از انواع کلمه است»، در صورتی که واژه‌بست، یکی از انواع تکواژه‌های وابسته است نه واژه.
- در صفحه ۸۳ گفته شده که در واژه‌های «گناه، گمان، گریختن، گشادن»، پیشوند مرده «Vi» وجود دارد که این‌طور نیست.
- در صفحه ۹۸ واژه «همدیگر» بسیط در نظر گرفته شده، که درست نیست. در مواردی هم از مثال‌هایی استفاده شده که چندان رایج نبوده‌اند مانند لاکتاب، ناقواره (ص ۹۴)، آمرزگار (ص ۱۳۴)، برآمدنگاه و فروشدنگاه (ص ۱۳۵).
- در صفحه ۱۱۹ گفته شده که «آبتنی» از مضاف + مضاف‌الیه+ی درست شده که درست نیست.
- در صفحه ۱۳۹ گفته شده که در واژه «دوقلو»، پسوند «لو» وجود دارد که این‌طور نیست.
- در متن کتاب از ابزار علمی فقط پیشگفتار و فهرست مطالب وجود دارد و از ابزار دیگر استفاده نشده است.

نقد و بررسی کتب ۱۲۹

- نیاز به استفاده از اصطلاحات تخصصی زیادی در کتاب نبوده و آنچه استفاده شده، درست و مناسب است.
- محتوا تا حد زیادی با اهداف درس مورد نظر همخوانی دارد و حجم آن نیز متناسب است.

ساخت زبان فارسی

آزیتا افراشی. تهران: سمت، ۱۳۹۲. چاپ هفتم، ویرایش دوم، ۱۶۵ صفحه

- کتاب دارای پیشگفتار و مقدمه برای هر فصل است. هدف اصلی از تألیف کتاب به صراحت بیان شده است. فهرست مطالب تفصیلی است و در متن کتاب از جدول و نمودار استفاده شده است. جدول‌ها و نمودارها به درک بهتر مطالب کمک زیادی می‌کنند. اما برخی از این جدول‌ها با الگوبرداری از منابع انگلیسی چپ به راست است که بهتر است از راست به چپ مرتب شوند (ص ۳۶). اهداف درس بیان شده است. خلاصه فصل درج شده است. هر فصل دارای تمرین و آزمون است و علاوه بر فهرست منابع و کتاب‌شناسی، منابعی برای مطالعه بیشتر در هر فصل معرفی شده است.
- طرح جلد چندان تناسبی با موضوع کتاب ندارد.
- ویژگی‌های فنی چاپ مناسب است. با وجود ویرایش دوم هنوز غلط‌های چاپی وجود دارد. نگارش متن روان و رساست.
- شماره‌گذاری بخش‌های کتاب بهتر است از راست به چپ باشد.
- نظم منطقی محتوا مناسب است. از واحدهای کوچک زبانی شروع شده و به سطح جمله رسیده است. انسجام درون فصل‌ها نیز رعایت شده است.
- منابع معتبری مبنای کار کتاب بوده، ولی با توجه به ویرایش دوم، بهتر بود از تعدادی منابع جدیدتر نیز استفاده می‌شد. ارجاع درون‌متنی به‌طور کلی در کتاب رعایت نشده است. رعایت امانت به‌خوبی صورت گرفته است و همه منابع در فهرست پایانی دیده می‌شود، هرچند در متن ذکری از آنها نشده است.

- موارد کمی از تجزیه و تحلیل در کتاب وجود دارد که در حد خود خالی از مشکل نیست. برای نمونه تحلیل درستی از «صیغگان» (ص ۷۶) ارائه نشده و آن را درباره جمع صیغه به کار برده‌اند که درست نیست. تحلیل نویسنده محترم از گروه فعلی (صص ۱۲۶ تا ۱۲۸) درست و هماهنگ نیست؛ زیرا در تعریف گروه فعلی گفته شده که فعل و وابسته‌های اجباری آن (از جمله مفعول)، آن را تشکیل می‌دهند و مواردی را مانند «توپ را انداخت»، نمونه آورده است. اما در صفحه ۱۲۸ گفته شده که در جمله‌های «غائبین را برشمرد و پیچ را محکم کرد»، فقط «برشمرد» و «محکم کرد» گروه فعلی را تشکیل داده‌اند. در صفحه ۶۶ نیز تحلیل درستی از مثال‌های ۶۶ و ۶۷ ارائه نشده است. بی‌طرفی علمی در تحلیل‌های انجام شده رعایت شده است.
- نوآوری خاصی در کتاب ملاحظه نمی‌شود. بخشی از اطلاعات ارائه‌شده مورد قبول زبان‌شناسان امروزی است و بخشی هم نیست. برای نمونه در صفحه ۶۹ گفته شده که یای نکره «وند تصریفی» است، در حالی که «واژه‌بست» است. در صفحه ۷۱، نشانه مصدر «ن» را وند تصریفی دانسته که به اعتقاد بسیاری اشتقاقی است.
- کتاب با مبانی علمی و پژوهشی انطباق دارد. مغایرتی با اصول و مبانی دینی و اسلامی در این اثر دیده نمی‌شود.
- انطباق عنوان و فهرست با محتوای کتاب وجود دارد. محتوا جامع و تعداد صفحات آن مناسب است. سرفصل‌های مصوب وزارت علوم در کتاب رعایت شده است.
- جای واژه‌نامه تخصصی در این کتاب بسیاری خالی است. برخی معادل‌ها و اصطلاحات تخصصی در کتاب خالی از اشکال نیست. برای نمونه معادل انگلیسی برخی از اصطلاحات ذکر نشده است: آوانگاری تفصیلی و کلی (ص ۲۴)، درون‌سو، بیرون‌سو، فورانی و مکیده (ص ۲۹)، حلقومی‌شدگی (ص ۳۲)، تکواژ (ص ۶۷) و تکواژ

نقد و بررسی کتب ۱۳۳

رسوبی (ص ۷۸). گاهی میان معادل‌های انگلیسی و فارسی هماهنگی کامل نیست. برای نمونه در صفحه ۸، «relation» به جای «رابطه» به «فرایند» تعبیر شده، یا در صفحه ۴۰، «natural class» به جای «طبقه طبیعی» به صورت «مجموعه طبیعی» تعبیر شده، در حالی که خود نویسنده در صفحه ۳۹، «set» را معادل «مجموعه» گرفته است. این کتاب برای درس «ساخت زبان فارسی» برای دوره کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی مناسب است.

گفتارهایی در نحو

محمد راسخ مهند. تهران: مرکز، ۱۳۸۸. چاپ نخست، ۱۶۸ صفحه

کتاب گفتارهایی در نحو به‌عنوان منبع درس ساخت زبان فارسی در دوره کارشناسی‌ارشد رشته زبان‌شناسی همگانی کاربرد دارد.

- کتاب فاقد پیشگفتار است و هدف از تألیف کتاب به‌طور ضمنی بیان شده است. مقدمه برای هر فصل جداگانه در نظر گرفته شده و موضوعات کتاب دارای یک فهرست تفصیلی است. در کتاب از ابزار جدول و نمودار استفاده شده است. خلاصه و جمع‌بندی فصل‌ها و واژه‌نامه و کتاب‌شناسی از دیگر داشته‌های اثر حاضر است.
- وضعیت چاپ، صحافی، صفحه‌آرایی و طرح جلد کتاب مطلوب است. متن اثر روان و رساست. نویسنده تلاش کرده است تا مباحث تخصصی را با زبانی ساده و قابل فهم ارائه کند.
- کتاب شامل مجموعه مقالات نویسنده است که بیشتر چاپ شده است و تنها فصل چهارم کتاب بر مقاله‌های پیشین افزوده شده است. بر همین اساس باید گفت که نمی‌توان انتظار نظم و ترتیبی خاص را در فصل‌ها داشت. هر فصل از کتاب ساختی از زبان فارسی را توصیف و گاه تحلیل می‌کند. از این رو می‌توان فصل‌ها را مستقل از هم و با هر ترتیبی تدریس یا مطالعه کرد. با وجود این درون هر فصل نظم و انسجامی که باید، به چشم می‌خورد و از این بابت کاستی محسوسی وجود ندارد.
- نویسنده کوشیده است در تألیف مقاله‌ها از منابع معتبر داخلی و خارجی استفاده کند و غنای علمی کتاب را تأمین نماید. استفاده نویسنده از منابع معتبر و به‌روز، کفایت

محتوا را موجب شده است. در همین راستا ذکر منابع و ارجاع‌های صورت گرفته، دقیق و با رعایت اصول علمی است.

- در پاره‌ای موارد مانند فصل اول و دوم، اقدام به نقد نظرها شده است که چندان همه‌جانبه و قانع‌کننده نیست. به نظر می‌رسد از این بابت کتاب موفق نبوده است. در این زمینه تحلیل مباحث و ذکر موضوعات مطرح شده با بی‌طرفی علمی و عدم سوگیری همراه بوده است.
- با توجه به اینکه در این مقاله‌ها، داده‌های زبان فارسی در قالب نظریه‌های موجود تبیین شده، نظریه پردازی و نوآوری منظور نبوده است. داده‌های استفاده‌شده از زبان فارسی در این تحلیل‌ها از منابع دست اول گرفته شده و جدیدترین منابع برای این هدف فراهم آمده است.
- محتوای گردآمده زیر عنوان کتاب همه در مجموعه عنوان خود می‌گنجد و هماهنگی و انسجام میان عنوان، فهرست و مطالب تدوین شده برقرار است.
- تناسب کتاب با درس ساخت زبان فارسی است که سرفصل‌های این درس شامل آواشناسی، واج‌شناسی، صرف و نحو است. بنابراین کتاب کفایت همه سرفصل‌های درس را نمی‌کند و حتی در بخش نحو نیز مباحث مطرح شده کامل نیست. از این رو بخش‌های یادشده و حوزه‌هایی از نحو نیازمند منابع دیگری است.
- مقدمه و جمع‌بندی پایان هر فصل بسیار خوب و مناسب است. برخی فصل‌ها جدول و نمودار نیز دارد، ولی شامل همه فصل‌ها نمی‌شود. از سوی دیگر جای خالی تمرین و آزمون و معرفی منابع مطالعاتی و زمینه‌های پژوهشی در کتاب حس می‌شود. اصطلاحات و معادل‌های به کاررفته از زمره اصطلاحات رایج و پذیرفته شده است،

نقد و بررسی کتب ۱۳۷

ولی در فصل هشتم و نهم، برخی معادل‌های ناآشنا مشاهده می‌شود که نیازمند توضیح در متن یا پانویس است تا ابهامی به‌جا نگذارد.

● با توجه به تخصصی بودن کتاب در حوزه زبان‌شناسی کتاب منافاتی با اصول دینی ندارد و در اساس سوگیری نسبت به ارزش‌های اسلامی و فرهنگی در کتاب دیده نمی‌شود.

مرجع‌شناسی عمومی لاتین

زاهد بیگدلی. تهران: سمت: ۱۳۸۶. چاپ نخست، ۱۵۷ صفحه

کتاب برای منبع اصلی درس تخصصی «مرجع‌شناسی لاتین» در دوره کارشناسی رشته کتابداری مناسب است.

- کتاب دارای پیشگفتار، تصریح به هدف از تدوین، مقدمه برای هر فصل، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب، تصویر، جدول، نمودار و نقشه است.
- اهداف هر درس بیان شده، خلاصه فصل و نتیجه‌گیری در پایان فصل و کل کتاب منظور شده است. تمرین و آزمون برای هر فصل و به‌طور کلی در پایان کتاب جداگانه آمده است. پیشنهاد پژوهشی ندارد. نمایه‌های اعلام، موضوعی، آیات و روایات و فهرست منابع و کتاب‌شناسی درج شده است.
- کیفیت فنی چاپ خوب است، ولی طرح جلد گویای محتوا نیست. نگارش و ویرایش کتاب، خوب و متن روان و رساست.
- کتاب دارای نظم و پیوستگی تعریف‌شده‌ای است و سیر از واژه‌نامه‌ها به دایره‌المعارف‌ها و فرهنگ‌های تخصصی را پی گرفته است. منابع معتبری برای تألیف کتاب استفاده شده، ولی هنوز جای برخی از منابع معتبر مهم و جدیدتر خالی است. دقت در ارجاع به منابع می‌تواند بهتر از این باشد. برخی از ارجاع‌ها در فهرست منابع، مرجعی ندارد.
- بررسی نمونه منابع و مراجع مطلوب است، ولی به‌لحاظ اینکه برخی منابع مهم و به‌روز از قلم افتاده است، کاستی‌هایی در آن به‌چشم می‌آید.

- کتاب موضع‌گیری خاصی در برابر اصول علمی یا دینی و فرهنگی ندارد و از این بابت مشکلی در آن دیده نمی‌شود.
- کتاب در راستای عنوان، اهداف و فهرست خود تدوین یافته، برای تدریس در یک نیم‌سال حجمی متناسب دارد و در ارتباط با سرفصل‌های درس مناسب است.
- ابزار به‌کاررفته در متن کتاب خوب است، ولی برخی عکس‌های مربوط به منابع بسیار کوچک چاپ شده و استفاده از آنها برای پاسخ به تمرین‌ها مشکل است.
- در معادل‌گذاری‌ها نیاز به تجدیدنظر و تصحیح برخی اشتباهات راه‌یافته به متن است.
- رویکرد خاصی در کتاب نسبت به ارزش‌های مذهبی دیده نمی‌شود.

نمود فعل در زبان روسی، قواعد و کاربرد

سیدحسین زهرایی و مارینا یورینا سیدوروا. تهران: سمت: ۱۳۸۷. چاپ نخست، ۳۵۲ صفحه

- کتاب دارای پیشگفتار بوده، به هدف تألیف در آن به صراحت اشاره شده است. یک مقدمه کلی بر کتاب نوشته شده است. فهرست مطالب به صورت تفصیلی تنظیم شده است و متن از وجود جدول بهره‌مند است.
- با توجه به اینکه طرح روی جلد های کتاب، تصویر سر در دانشگاه تهران و نیز تصویر دانشگاه دولتی مسکو است، به نظر می‌رسد حسن سلیقه در این زمینه به کار رفته است. هرچند دو طرح یادشده هیچ ارتباطی به موضوع کتاب که نمود فعل در زبان روسی است ندارد. بر همین اساس تصویر روی جلد به هیچ وجه نمی‌تواند گویای مضمون کتاب باشد. تصویر جلد در بسیاری از کتاب‌های دستور زبان روسی به نحوی خود گویای مضمون کتاب است.
- حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، کیفیت چاپ و صحافی، خوب و قطع کتاب مناسب است.
- متن گاه دارای غلط‌های چاپی است که باید اصلاح شود. مانند: صفحه ۳۱۹، تمرین شماره ۷۳، ترجمه جمله «او حاضر است همه کس را فدای کارش کند»، به اشتباه چنین چاپ شده است: «он готов всем пожертвовать ради своей работы» که به جای کلمه всем باید از کلمه всех استفاده شود. یا در همین قسمت تمرین شماره ۷۳، ترجمه جمله «زمان چاپ برنامه کنفرانس فرارسیده است»، به اشتباه به جای کلمه печататъ، کلمه печатъ چاپ شده است. یا در

صفحه اول اولین فصل کتاب (ص ۱۱) در جمله « глаголы несовершенного вида имеют простую форму будущего, а глаголы совершенного вида – составную » جای افعال دارای نمود ناکامل، با افعال دارای نمود کامل جابه‌جا شده است که باید اصلاح شود.

- میزان رعایت قواعد عمومی نگارش و ویرایش تخصصی اثر بسیار خوب است. با توجه به اینکه طبق اظهار نویسنده در مقدمه کتاب، این اثر برای زبان‌آموزان مقطع کارشناسی نوشته شده است، به نظر می‌رسد به دلیل اینکه زبان کتاب روسی است و از اصطلاحات تخصصی زبان‌شناسی بسیار زیادی در متن آن استفاده شده است، فهم آن برای زبان‌آموزان هدف بسیار دشوار و خسته‌کننده باشد.
- مطالب گفته‌شده در این اثر از نظر نظم منطقی دارای انسجام است و نظم و انسجام درون فصل‌ها نیز به خوبی رعایت شده است.
- اگر ملاک منابعی باشد که در کتاب‌نامه اثر فهرست شده، منابع بسیار خوبی است. اما داخل کتاب هیچ‌گونه ارجاعی به منابع کتاب‌نامه صورت نگرفته است.
- منابع بسیار زیاد دیگری در زمینه نمود فعل روسی از سوی دست‌نویسان روسی‌زبان به رشته تحریر درآمده است. لازم به ذکر است که کتاب «کاربرد نمودهای فعل در زبان روسی» تألیف مهناز صدری در سال ۱۳۸۲ از سوی انتشارات جنگل چاپ شده است. با اینکه این کتاب نیز جای نقد دارد، درعین‌حال این واقعیت که مؤلف، موضوع نمود فعل روسی را به زبان فارسی برای فارسی‌زبانان توضیح داده است، در مقایسه با اثر حاضر از نقاط قوت آن است.
- به نظر می‌رسد علی‌رغم آنچه مؤلف در مقدمه کتاب به آن اشاره کرده است و علی‌رغم تلاشی که شده است، هدف غایی اثر که همانا آموزش نمود فعل روسی به

فارسی‌زبانان و چگونگی کاربرد آن از سوی آنان است، حاصل نشده است. همان‌طور که می‌دانیم آموزش مقوله‌های دستوری زبان بدون مقایسه تطبیقی آن مقوله با ساختار زبانی زبان‌آموزان در زبان مبدأ، امری دشوار، کم‌فایده و تاحدودی امکان‌ناپذیر است. چگونه می‌توان صحبت از آموزش نمود فعل روسی به فارسی‌زبانان نمود، ولی هیچ اشاره‌ای به نمود و وجوه فعل در زبان فارسی نکرد. از قضا مهم‌ترین مشکل زبان‌آموزان فارسی‌زبان هنگام مواجهه با مبحث نمود فعل روسی، ناتوانی در انطباق فعل روسی با فعل فارسی به‌ویژه در زمان‌های گذشته است (گذشته ساده، نقلی، التزامی، استمراری، بعید و مستمر). بدون تردید تنها شرح فنون استفاده از نمود فعل روسی در بافت جمله‌ها و متن روسی آن‌هم به زبان اصلی نمی‌تواند گره‌گشای مشکل زبان‌آموزان فارسی‌زبان در فهم و کاربرد صحیح نمود فعل روسی در هنگام نوشتار و کلام باشد.

- موضوع کتاب تنها شرح یکی از ویژگی‌های دستوری فعل در زبان روسی است و با ماهیت سؤال یادشده، ارتباطی نمی‌تواند داشته باشد.
- همان‌گونه که اشاره شد، به‌نظر می‌رسد علی‌رغم اظهار نویسنده در مقدمه کتاب، اثر حاضر فاقد نوآوری باشد.
- ماهیت مباحثی که به حوزه دستور زبان مربوط می‌شود، به‌گونه‌ای است که تا حد زیادی با سایر حوزه‌های علمی مانند علوم پایه و فنی و مهندسی متفاوت است؛ بدین‌معنا که تغییرات مبنایی و نظری در حوزه دستور زبان نسبت به سایر حوزه‌های علوم به‌مراتب کندتر و آهسته‌تر است. بر همین اساس می‌توان گفت که تغییرات در دستور زبان در طی سالیان طولانی برای مثال چندین دهه، به‌تناسب تغییراتی که در زبان هر ملتی رخ می‌دهد، قابل رخ‌دادن است.

- هیچ‌یک از متن‌های کتاب مغایر با مبانی دینی و اسلامی نیست. اصولاً محتوای کتاب نمی‌تواند به مقوله دینی و اسلامی مرتبط باشد.
- محتوای اثر با عنوان و فهرست منطبق است و مانند سایر منابعی که دست‌نویسان روسی‌زبان درباره نمود فعل روسی نوشته‌اند، می‌تواند به‌عنوان یک منبع مفید از سوی مدرسان و اساتید برای ارائه درس استفاده شود. اما بی‌گمان بدون توضیحات و کمک استاد مربوط، اثر یادشده به‌تنهایی نمی‌تواند برای زبان‌آموزان مفید واقع گردد.
- با توجه به اینکه طبق سرفصل‌های آموزشی مقطع کارشناسی زبان و ادبیات روسی، زبان‌آموزان و دانشجویان باید مقوله نمود فعل را در قالب دو واحد درسی فراگیرند، بدون تردید مطالب کتاب یادشده می‌تواند به فهم، درک و نحوه کاربرد نمود فعل روسی از سوی زبان‌آموزان فارسی‌زبان کمک نماید؛ هرچند نمی‌توان اشکال‌های اساسی را که در پاسخ سؤال‌های دیگر این فرم به آن اشاره شده است، نادیده گرفت.
- در این اثر برای تفهیم موضوع، نویسنده از پیشگفتار، مقدمه، فهرست، تمرین و آزمون و جدول بهره‌جسته است. مهم‌ترین ایراد کتاب، ارائه‌نشدن جداولی تطبیقی است (تطبیق مقوله دستوری نمود روسی با مقوله دستوری نمود فعل در زبان فارسی).
- به‌نظر می‌رسد مهم‌ترین ایراد اثر این است که کتاب به زبان روسی نوشته شده است. همان‌گونه که نویسنده نیز خود در مقدمه کتاب اظهار می‌دارد، «نمود فعل، مقوله دستوری پیچیده و گسترده‌ای است که بسیاری از ویژگی‌های آن وابسته به برخی مقوله‌های دستوری دیگر می‌باشد». وی در صفحه اول مقدمه این‌گونه می‌گوید:

«اکثر کتب آموزشی زبان روسی متخصصان در خارج از کشور به هدف آموزشی در محیط زبانی و در قالبی یکسان برای زبان‌آموزان گویشور به زبان‌های مختلف تهیه می‌شوند». نکته همین جاست که تاکنون کتاب‌های متعدد و زیادی از سوی دستورنویسان روسی درباره موضوع «نمود و کاربرد فعل روسی» به زبان روسی و از منظر دستور زبان روسی به صورت یک‌جانبه به تحریر درآمده است که در ذیل تنها برای نمونه، چهار کتاب با تصویر جلد آنها نشان داده می‌شود. علاوه‌براین در کتاب‌نامه اثر یادشده نیز به چند کتاب مختلف که موضوع همگی آنها «نمود فعل روسی» است، اشاره شده است. بحث بر سر این است که اگر قرار باشد نمود فعل از نظر دستورنویسان روسی شرح و توضیح داده شود، دیگر نیازی به نگارش موضوع توسط یک دستورنویس ایرانی ولو بسیار آگاه و قوی نیست؛ زیرا به‌هرصورت یک دستورنویس روسی‌زبان بدون شک مسائل دستوری زبان مادری خود را از هر دستورنویس خارجی بهتر می‌تواند شرح و توضیح دهد. بنا به اظهار نویسنده، این کتاب برای زبان‌آموزان دوره کارشناسی تدوین شده است. جالب اینکه مبحث «نمود فعل روسی» طبق سرفصل‌های درسی دوره کارشناسی زبان روسی برای دانشجویان سال دوم (ترم سوم یا چهارم) ارائه می‌شود. حتی برای دانشجویان فارغ‌التحصیل دوره کارشناسی، ترجمه بسیاری از مطالب کتاب به‌ویژه توضیحاتی که مؤلف به تبعیت از دستورنویسان روسی در بخش توضیح نظری هر مبحث ارائه می‌کند، بسیار مشکل خواهد بود؛ درحالی‌که اگر این توضیحات و تئوری‌های نظری به زبان فارسی نوشته می‌شد و تنها مثال‌های کاربردی به زبان روسی نوشته می‌شد و با نمونه ترجمه فارسی آنها مقایسه می‌شد، تا حد بسیار زیادی به فهم موضوع به زبان‌آموزان کمک می‌کرد. متأسفانه اصطلاحات تخصصی نیز معادل‌سازی نشده

است که این مسئله خود به پیچیدگی این معضل افزوده است. حداقل ای‌کاش نویسنده در پایان کتاب، چند صفحه‌ای را به معادل‌یابی اصطلاحات تخصصی کتاب اختصاص می‌داد، تا بدین ترتیب بخشی از این اشکال برطرف می‌شد. اصطلاحاتی از قبیل:

Номинативный характер
видовое противопоставление
синтаксическая категория
интерпретационная категория
Противопоставление по предельности/непредельности
Перфективация и имперфективация
Видовая пара

به نظر می‌رسد اگر نویسنده در آخر کتاب خود اصطلاحات تخصصی آن را در قالب «واژه‌نامه» ذکر می‌کرد، تا حدودی این مشکل برطرف می‌شد. ضرورت این امر با توجه به اینکه تاکنون فرهنگ دوزبانه اصطلاحات زبان‌شناسی روسی به فارسی تدوین نشده است، دوچندان می‌شود. با توجه به آنچه گفته شد، گمان می‌رود این کتاب بیش از آنکه بتواند مورد استفاده دانشجویان دوره کارشناسی قرار گیرد، می‌تواند در کنار سایر کتاب‌هایی که دست‌نویسان روسی‌زبان درباره نمود فعل روسی و قواعد کاربرد آن نوشته‌اند، به عنوان یک منبع برای مدرسان محسوب گردد.

- نویسنده تنها نظر دست‌نویسان روسی را درباره ویژگی نمود در فعل روسی شرح داده و تلاش کرده است زبان‌آموزان را با کاربرد صحیح فعل روسی در نوشتار و گفتار آشنا سازد. مثال‌ها و جمله‌هایی که گاه در کتاب برای تفهیم مطلب آورده شده است، تنها جنبه زبان‌شناختی دارد و هیچ نمونه‌ای که ناقض ارزش‌های اسلامی و فرهنگی جامعه ایرانی باشد، در کتاب دیده نمی‌شود.

فهرست داوران

پژوهشگر دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	امیرعباس ابراهیمی
استادیار دانشگاه بوعلی سینا همدان	محمد احمدی صفا
پژوهشگر دانشگاه علامه طباطبایی	علیرضا امرایی
استادیار دانشگاه فردوسی مشهد	حسن ایزانلو
پژوهشگر دانشگاه بوعلی سینا همدان	جعفر باپیری
پژوهشگر دانشگاه بوعلی سینا همدان	علی برهانی زاده
دانشیار دانشگاه تهران	علی بیات
دانشیار دانشگاه بوعلی سینا همدان	رضا پیشقدم
پژوهشگر دانشگاه قم	ابوالفضل توکلی شاندیز
پژوهشگر دانشگاه بوعلی سینا همدان	مصطفی حسینی
دانشیار دانشگاه بوعلی سینا همدان	محمد راسخ مهند
استادیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	آتوسا رستم‌بیک تفرشی
استادیار سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	منیره رضایی
استادیار پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	احمد رمضانی
استادیار دانشگاه علامه طباطبایی	امیر زند مقدم
استادیار دانشگاه گیلان	منصور شعبانی
پژوهشگر سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	علی عربانی دانا
استادیار دانشگاه قم	محمد رضا فخر روحانی
استادیار دانشگاه الزهرا	فریبا قطره
استادیار دانشگاه امیرکبیر	محسن کرابی
استاد دانشگاه تهران	جان‌اله کریمی مطهر
استادیار دانشگاه بوعلی سینا همدان	محمد هادی محمودی
پژوهشگر دانشگاه بوعلی سینا همدان	غلامرضا مدادیان
استادیار دانشگاه بوعلی سینا همدان	مازیار مهیمنی

نمایه کتب و نویسندگان

احمدگلی، ک.، و پیرنجم‌الدین، ح. (۱۳۸۹). *درآمدی بر ادبیات انگلیسی (۱)*. تهران: سمت.

افراشی، آ. (۱۳۸۸). *ساخت زبان فارسی*. ویرایش دوم. تهران: سمت.

باتلر، ک. (۱۳۸۹). *درآمدی بسیار کوتاه بر پسامدرنیسم*. ترجمه محمد عظیمی. تهران: علم.

بیگدلی، ز. (۱۳۸۶). *مرجع‌شناسی عمومی لاتین*. تهران: سمت.

تجویدی، غ. (۱۳۸۷). *واژه‌شناسی انگلیسی همراه با فرایندهای واژه‌سازی در انگلیسی و فارسی*. تهران: سمت.

حیدرپور میمه، م.، و فاضلی، ف. (۱۳۸۴). *انگلیسی برای دانشجویان رشته شنوایی‌شناسی*. تهران: سمت.

خدییر شریانی، ش.، خیرآبادی، ر.، و علوی مقدم، ب. (۱۳۹۱). *انگلیسی هفتم (کتاب کار، کتاب دانش‌آموز و و سی دی)*. تهران: مدرسه.

دیداری، ر. و ضیاءحسینی، س.م. (۱۳۹۱). *انگلیسی برای دانشجویان رشته پزشکی (۱)*. تهران: سمت.

راسخ مهند، م. (۱۳۸۸). *گفتارهایی در نحو*. تهران: مرکز.

رضایی، ع.ع. (۱۳۸۸). *شعر انگلیسی*. تهران: سمت.

--- (۱۳۸۹). *مقدمه‌ای بر ادبیات انگلیسی*. تهران: سمت.

ریاضی، ع.م.، احیاء عمل، ص.، رشیدی، ن.، غضنفری، م.، داوودی، م.، و سعادت، م. (۱۳۸۴). *انگلیسی برای دانشجویان تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت*. تهران: سمت.

- زهرایی، ح.، و سیدوروا، م. م. ی. (۱۳۸۷). نمود فعل: قواعد و کاربرد. تهران: سمت.
- سخنور، ج. (۱۳۹۱). فنون و صناعات ادبی. تهران: سمت.
- شجاع، ل.، کفشگر سوته، م.، و ذوالقدری، م. (۱۳۹۱). انگلیسی برای دانشجویان رشته پزشکی. تهران: سمت.
- غفارثمر، ر.، و باغدار ساریانس، آ. (۱۳۸۹). انگلیسی برای دانشجویان رشته روان‌شناسی صنعتی و سازمانی. تهران: سمت.
- کلباسی، ا. (۱۳۹۱). ساخت اشتقاقی واژه در فارسی امروز. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- کیانی، غ.، و خضری‌نژاد، م. (۱۳۹۱). انگلیسی برای دانشجویان رشته‌های مدیریت جهانگردی و هتلداری. تهران: سمت.
- کالر، ج. (۱۳۸۹). درآمدی بسیار کوتاه: بارت. ترجمه تینا امراللهی. تهران: علم.
- گیلیان، ل. (۱۳۸۰). ادبیات و آموزش زبان. ترجمه محمد غضنفری. تهران: سمت و دانشگاه سبزوار.
- ملانظر، ح. (۱۳۹۰). اصول و روش ترجمه. تهران: سمت.
- میرزا سوزنی، ص. (۱۳۸۸). ترجمه متون ساده. تهران: سمت.
- میرعمادی، س. ع. (۱۳۸۴). اصول و مبانی نظری ترجمه. تهران: سمت.
- نظرنژاد، ن. (۱۳۹۰). انگلیسی برای دانشجویان فلسفه و کلام اسلامی. تهران: سمت.
- هتیم، ب.، و ماندی، ج. (۱۳۸۸). مرجعی پیشرفته برای ترجمه. ترجمه مریم جابر و فریبرز مجیدی. تهران: سمت.

**A Critique Letter on Humanities
Linguistics & Foreign Languages (3)**

Edited by

Janolah Karimi Motahhar (Ph.D.)

Ahmad Ramezani (Ph.D.)

Institute for Humanities
and
Cultural Studies
Tehran, 2017